

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΑΡΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ

στους «ξένους»,
τους ξεριζωμένους και
τους προσωρινούς

ΠΕΝΤΕ
5

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

*"Ξεχασμένος στην πατρίδα του, άγνωστος
οπουδήποτε αλλού, αυτή είναι η μοίρα του
ταξιδιώτη."*

Μαρσέλ Καρνέ, "Οι επισκέπτες της νύχτας"

Ο μοντέρνος ταξιδιώτης δεν είναι ο ταξιδευτής των γαλανών εκτάσεων του Ρεμπώ που στο μανιασμένο παφλασμό των παλιρροιών, μ' ένα πιο ανυπάκουο κι' από ένα παιδικό μυαλό, έτρεχε· ούτε ο βαρδιάνος ναύτης του Μπωντλαίρ, ο περίεργος ερευνητής που αντικρύζει το Ελντοράντο, δώρο που η Μοίρα του υποσχέθηκε. Δε μοιάζει με τον αποφασισμένο πλάνητα, το νομάδα της Ισαβέλλας Έμπερχαρντ που βρίσκεται παντού στο σπίτι του, μόνος, φτωχός σε ανάγκες, μακριά από οικογένεια, ιδιοκτησία, μόνιμη δουλειά. Ο μοντέρνος ταξιδιώτης είναι η αλλοτριωμένη, προσωρινή χειρίστρια κομπιούτερ στην "ουδέτερη ζώνη" των τεχνοπόλεων, που στις βιτρίνες των εμπορικών τους κέντρων εκτίθεται το πτώμα του τριπ της αντικουλτούρας. Είναι ο αγρότης της Τσιάπας που τον ξεριζώνουν απ' τη γη που πίστεψε ότι του ανήκε για να τον στείλουν στις παραγκουπόλεις του Μέξικο Σίτυ και στις βιομηχανικές ζώνες, ευέλικτος στην εξαθλίωση. Είναι ο άστεγος των μητροπόλεων που περιφέρεται μέρα-νύχτα κάτω από τη σκιά και τον όγκο των ουρανοξυστών, σε βαγόνια εμπορευμάτων και σε ιδρύματα. Είναι ο "εξασφαλισμένος" εργάτης, αυτός που μέχρι πρότινος είχε κερδίσει στο παιγνίδι με το καρότο και το καλάμι το ρόλο του πιο κοντινού λαγού και τώρα βλέπει τη λεία να χάνεται αργά-αργά στο βάθος του ορίζοντα. Είναι ο μετανάστης, φιγούρα-σύμβολο της πλανόδιας εργατικής δύναμης, η ακραία μορφή του νέου ταξιδευτή, που η ορμή του κεφαλαίου τον φυσά χιλιόμετρα μακριά από κει που ήταν κάποτε το "σπίτι του". Είναι ο μαύρος εργάτης που την κτηνωδία της υποταγής του όλο και λιγώτερο μπορεί να την κρύβει η ψευδαίσθηση του "αλλιώς". Είναι ο κινητικός εργάτης. Είμαστε όλοι εμείς που μας αποικιοποιούν όλα τα κοινά μας: τον αέρα που αναπνέουμε, το χώρο που ζούμε, τη γλώσσα που μιλάμε, το ίδιο μας το σώμα. Μας αναγκάζουν ν' αγωνιζόμαστε καθημερινά για την επιβίωση για να ξεχάσουμε τη ζωή.

Τα πύρινα γράμματα αίματος που αναγράφουν την ιστορία της απογύμνωσης των απελευθέρων την εποχή των περιφράξεων δεν έλαμπαν ποτέ τόσο έντονα όσο σήμερα. Οι περιφράξεις που περιέγραψε ο Μαρξ σήμερα ολοκληρώνονται. Είμαστε περιφραγμένοι και διαιρεμένοι. Βάλθηκαν να θρυμματίσουν την κοινότητα πατώντας πάνω στα λάθη μας, στο αλλοτριωμένο προϊόν του αγώνα μας. Γινόμαστε ανέστιοι και ακούσιοι πλάνητες, ταξιδευτές ενός κόσμου ξένου που δεν έχει τίποτα το πρωτόγνωρο για μας. Θ' απολαύσουμε ξανά ένα μεθυσμένο ύπνο στην αμμουδιά, τώρα που η μόνη μέθη στην οποία επιτρέπεται να παραδοθεί ο περιπλανώμενος είναι η μαστούρα του εμπορεύματος;

Η τάξη μας πρέπει να γίνει η άρνηση της άρνησης. Τα κομμάτια του προλεταριάτου πρέπει να συγκολληθούν. Τίποτα δεν χάθηκε οριστικά και ήδη η οργή κοχλάζει. **Η στιγμή της συνάντησης των μόνιμα προσωρινών και των προσωρινά μόνιμων εργατών πλησιάζει.** Και μαζί της θ' ανατείλει η αυγή της απαλλοτρίωσης των απαλλοτριωτών.

Το τρίτο και τελευταίο μέρος των "Θέσεων για το μικροαστισμό και την αντικουλτούρα στην Ελλάδα" προσπαθεί να δείξει πως μια εποχή τελειώνει και ποιές καινούργιες προοπτικές ανοίγονται μπροστά μας. Το άρθρο για το Μεξικό αναφέρεται σε κάποιους ήδη αρχινισμένους αγώνες αλλά όχι με τις καλύτερες προϋποθέσεις. Μπορεί να είναι οι περσινοί αγώνες των προσωρινών εργατών στη Γαλλία που δείχνουν το δρόμο, αλλά σίγουρα δε μπορεί να είναι ένας αγώνας για εθνοτική ανασυγκρότηση της κοινότητας· κι' αυτό είναι ένα από τα επιχειρήματά μας στο διάλογο μ' έναν Κύπριο αναρχικό.

Δεν έχουμε αυταπάτες. Ο ορίζοντας είναι θολός. Όμως δεν γίνεται να παραβλέψουμε πως ήδη διαγράφονται οι αντικειμενικοί, τουλάχιστον, όροι για μια ακόμα Διεθνή. Την τελευταία.

Απρίλης '95

"Λοιπόν τί έκανες το σαββατοκύριακο;"

"Όχι και πολλά (ακολούθησα τη φυσιολογική πορεία της 48ωρης προσωρινής απελευθέρωσης απ' τη φυλακή της ανίας που λέγεται εργασία: λίγες ώρες για πνευματική και σωματική ανάρρωση με τη βοήθεια μερικών ήπιων διεγερτικών. Την πρώτη μέρα την πέρασα κυρίως αγοράζοντας ή κλέβοντας τ' αναγκαία για την επιβίωση και τις μικροπολυτέλειες που υποτίθεται ότι καθιστούν τη ζωή αξιόλογη -αλλά αποτυγχάνουν τόσο τραγικά.

Η αναζήτηση της λήθης ή τουλάχιστον μια ακαθόριστη επιθυμία απομόνωσης με οδήγησε σε μια συναυλία το Σάββατο βράδυ, όπου τα συγκροτήματα ήταν πολύ καλά και φλυάρησα λίγο μ' ένα φίλο -η αληθινή επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων είναι δύσκολη γιατί δεν μας επιτρέπεται να αισθανόμαστε και αν το κάνουμε τότε δεν πρέπει να το δείχνουμε. Η ατμόσφαιρα δεν ήταν αυτή που θα έπρεπε, πάρα πολλοί παρανοϊκοί και παράσιτα με μαλακισμένη συμπεριφορά. Την Κυριακή ανάρρωση και απομονώθηκα ακόμα περισσότερο, πέφτοντας σε μεγαλύτερη ακόμα νάρκη, έτσι ώστε ανανεώθηκα έγκαιρα για να επιστρέψω στο γκούλαγκ της ανίας, που φέρει την επιγραφή "Arbeit macht frei" φορώντας το μαύρο περιβραχιόνιο προσποιούμενη μεγάλο πένθος για το θάνατο της εργασιακής ηθικής). Θα μπορούσε να ήταν και χειρότερα. Κι εσύ;

θέσεις

για

το

μικροαστισμό

&

την

αντικουλτούρα

στην

Ελλάδα

[Στα δύο πρώτα μέρη ασχοληθήκαμε με την περίοδο ακμής του μικροαστισμού και της αντικουλτούρας στην Ελλάδα. Σ' αυτό το τελευταίο μέρος ερευνούμε τα αίτια της παρακμής τους στο πλαίσιο της πραγματικής διεθνοποίησης του ελληνικού καπιταλισμού.]

28

Ό,τι κι' αν ισχυρίζονται οι νεοφιλελεύθεροι οικονομολόγοι και οι όψιμοι "εχθροί" του Κράτους για τα "υπερβολικά" έξοδα του δημοσίου, ένας οποιοσδήποτε ψύχραιμος αυλικός του Κράτους θα μπορούσε άνετα ν' αποδείξει ότι αυτά τα έξοδα ήταν αναγκαία αφ' ενός σαν τρόπος αφομοίωσης της ταξικής πάλης στην Ελλάδα τη δεκαετία του 70-αρχές 80 και αφ' ετέρου σαν μέρος των απαραίτητων εξόδων της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, σ' όλες τις "αναπτυγμένες" καπιταλιστικές χώρες, το Κράτος επιτελεί δύο βασικές αλλά και αντιφατικές μεταξύ τους λειτουργίες -την εξασφάλιση της ιδιωτικής συσσώρευσης κεφαλαίου και τη νομιμοποίηση των εκμεταλλευτικών κοινωνικών σχέσεων. Η πρώτη λειτουργία εκπληρώνεται μέσω του σχηματισμού κοινωνικού κεφαλαίου (κοινωνική επένδυση, π.χ. κρατικές επιχειρήσεις, και κοινωνική κατανάλωση, π.χ. κοινωνική ασφάλιση). Η δεύτερη μέσω των κοινωνικών εξόδων (κοινωνική πρόνοια). Είναι προφανές ότι η ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου και της κοινωνικής πρόνοιας είναι ταυτόχρονα και η ολοκλήρωση του Έθνους-Κράτους.

Από το 1975 και πιο οργανωμένα από το 1981, με τη θεσμοθέτηση του κοινωνικού μισθού και της ΑΤΑ στο δημόσιο αρχικά και κατόπιν τον ιδιωτικό τομέα, ο μισθός στην Ελλάδα παύει ν' αντιμετωπίζεται απλά σαν κόστος και γίνεται ουσιαστικό ρυθμιστικό στοιχείο της οικονομίας. Το Κράτος προσπαθεί να διαχειριστεί τα αιτήματα του εργατικού κινήματος για αυξήσεις μισθών και δημοσίων δαπανών μ' έναν αποδοτικό τρόπο. Ταυτόχρονα, αφού ο βιομηχανικός δεσποτισμός έχει πληγεί ανεπανόρθωτα, επιχειρεί να επιβάλλει νέες μορφές εργασιακής πειθαρχίας στις "προβληματικές" και τις δημόσιες επιχειρήσεις μέσω των "συμμετοχικών συμβουλίων", των "συνελεύσεων κοινωνικού ελέγχου" και της προώθησης της "συνυπευθυνότητας". Τίποτε απ' αυτά δεν αποδίδει και οι καπιταλιστές αδυνατούν να συνδέσουν την αύξηση των μισθών με βελτίωση της παραγωγικότητας (στη βιομηχανία, στο διάστημα 1980-85 οι οικονομολόγοι καταμετρούν άνοδο της ωριαίας αμοιβής κατά 22% και βελτίωση της ωριαίας παραγωγικότητας μόνο 1% -τι καταστροφή!). Έπειτα η περαιτέρω καπιταλιστική ανάπτυξη στο βιομηχανικό τομέα είναι υποτονική αφού οι εκτός των υπηρεσιών παραγωγικές επενδύσεις του Κράτους είναι ελάχιστες τη δεκαετία του 80. Σύμφωνα με τους πίνακες της ΕΣΥΕ και της Τράπεζας της Ελλάδας η κύρια αιτία αύξησης των κρατικών δαπανών ήταν η ραγδαία αύξηση των μισθών και των συντάξεων. Η ταξική πάλη επέβαλλε στο Κράτος όχι μόνο να πληρώσει αλλά και να μετατραπεί στο βασικό εργοδότη της χώρας μια και ο ρυθμός αύξησης των δημοσίων υπαλλήλων τη δεκαετία του 80 ήταν διπλάσιος εκείνου της αύξησης της εκμίσθωσης στον ιδιωτικό τομέα. Μιλάμε βέβαια πάντα για τη "φανερή" οικονομία.

Η εμπορευματική οικονομία αναπτύσσεται στην Ελλάδα είτε στη βάση της βιοτεχνίας και της μικροεπιχείρησης, είτε, έμμεσα, με την κρατική αναδιανομή του πλούτου. Τα ίδια τα αυξανόμενα ελλείματα του δη-

μοσίου είναι καταναλωτικής φύσης. Η έξοδος των προλεταρίων από τη φτώχεια σημαίνει είτε διορισμό στο δημόσιο είτε μαγαζί. Συχνά και τα δύο ταυτοχρόνως.

Έπειτα η όποια ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους στην Ελλάδα είναι περιορισμένη αφού η αύξηση των γενικών κρατικών δαπανών οφείλεται κατά 80% στις πληρωμές συντάξεων. Το ρόλο της "κοινωνικής πρόνοιας" εξακολουθεί να τον διατηρεί όπως πάντα και όπως μπορεί η οικογένεια. Η εξάρτηση εν μέρει από το Κράτος εν μέρει από την οικογένεια είναι σχεδόν ολοκληρωτική. Κι' αυτό δεν είναι ένα ζήτημα ηθικής τάξης. Είναι το τίμημα που πρέπει κανείς να πληρώσει για να εξασφαλίσει ένα μίνιμουμ φτωχού χρήματος.

29

Βρισκόμαστε στα μέσα της δεκαετίας του 80. Οι εκπρόσωποι του κεφαλαίου εγκαινιάζουν την επίθεση στην ...κοινωνία της κατανάλωσης. "Καταναλώνουμε περισσότερα απ' όσα παράγουμε" προειδοποιεί ο πρωθυπουργός. "Βολεμένοι δημόσιοι υπάλληλοι ζουν εις βάρος των χαμηλόμισθων του ιδιωτικού τομέα" καταγγέλει ο "Οικονομικός Ταχυδρόμος". Τι έγινε; Ανακάλυψε το κεφάλαιο την "ποιότητα ζωής" και την "κοινωνική δικαιοσύνη" και βγήκε στην αγορά να τις προπαγανδίσει; Όχι βέβαια! Απλά οι κρατικές δαπάνες αυξάνονταν με ταχύτερο ρυθμό από τα προσφερόμενα μέσα για την πραγματοποίησή τους, δηλαδή τα κρατικά έσοδα. Κι' αυτήν την κρίση του Κράτους, που προκάλεσε η όξυνση της ίδιας του της αντιφατικής λειτουργίας, δεν ήταν διατεθειμένο φυσικά να την πληρώσει το κεφάλαιο, που ήδη "υπέφερε" από κρίση κερδοφορίας εξαιτίας των επιπτώσεων της ταξικής πάλης. Στα τέλη του 1985, επικαλούμενη την ογκούμενη αύξηση των δανειακών αναγκών του κρατικού τομέα, και τη συγκυριακή επιδείνωση του εμπορικού ισοζυγίου, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ εγκαταλείπει την ιδιόμορφη λαϊκίστικη κεϋνσιανή-σοσιαλδημοκρατική πολιτική της πρώτης τετραετίας της και υιοθετεί ένα πρόγραμμα λιτότητας με στόχο τη συμπίεση των μισθών και τον περιορισμό των δημοσίων δαπανών. Αυτοί ήταν οι όροι που συνόδευσαν το δάνειο 1.3 δις λιρών που δόθηκε στην Ελλάδα από την ΕΟΚ την εποχή εκείνη. Έτσι ο ελληνικός καπιταλισμός εισέρχεται στη φάση της πραγματικής διεθνοποίησής του, ή καλύτερα, εισέρχεται στη διεθνή χρεωστική οικονομία, τη σύγχρονη μορφή αναδιάρθρωσης του κεφαλαίου σε πλανητική κλίμακα. Οι μισθοί μειώνονται κατά 12,5 % το διάστημα 1985-87 ενώ τα κέρδη του ιδιωτικού κεφαλαίου αυξάνονται κατά 150% το 1987.

Η διετία 1985-87 είναι περίοδος έντονων κοινωνικών αγώνων ενάντια στην επίθεση του κεφαλαίου. Αν και υπήρξαν νικηφόρες απεργίες όπως αυτή των ΟΤΑ στα τέλη του 1986, το απεργιακό κίνημα που φούντωσε στις αρχές του 87 με επίκεντρο τους οργανισμούς "κοινής ωφελείας", δεν κατάφερε ν' απαλλαγεί από το θανάσιμο εναγκαλισμό των συνδικαλιστικών ηγεσιών και ν' ανατρέψει την κυβερνητική πολιτική. Επιπλέον η συμβολή του ΚΚΕ στην ακύρωση της δυναμικής του κινήματος ήταν σημαντική.

Την ίδια περίοδο εμφανίζεται για πρώτη φορά τόσο βίαια στο προσκήνιο η περιθωριακή προλεταριακή νεολαία των συνοικιών (άνεργοι, προσωρινοί, μαύροι εργάτες), στην κατάληψη του Πολυτεχνείου το 85 και στις συγκρούσεις στα Εξάρχεια, και από κοντά οι μαθητές των Πολυκλαδικών Λυκείων. Οι καταλήψεις των σχολείων από τον Οκτώβριο ως το Δεκέμβριο του 86 ήταν το προμήνυμα της θύελλας που θα επακολουθούσε λίγα χρόνια αργότερα.

Αν και τα δύο αυτά κινήματα δεν συναντήθηκαν -ήταν πολύ νωρίς για κάτι τέτοιο αφού τότε ήταν η περίοδος που τα μαζικά πολιτικά κόμματα βρίσκονταν στο ζενίθ της αφομοιωτικής τους δύναμης- εν τούτοις οι κοινωνικοί κραδασμοί έγιναν έντονα αισθητοί στην κομματική οργάνωση του ΠΑΣΟΚ που έχασε πάνω από το 60% των μελών της, κυρίως μισθωτούς. Τόσο αυτή η φθορά όσο και απεργίες σαν αυτή των καθηγητών το καλοκαίρι του 88, όταν η βάση στράφηκε ενάντια στην ηγεσία της ΟΛΜΕ, σ' έναν συντεχνιακό μεν αλλά αυθόρμητο αγώνα, προανάκρουσμα "δυσάρεστων" εξελίξεων και γι' άλλους εργασιακούς χώρους, ανάγκασαν το ΠΑΣΟΚ ν' ανακόψει προσωρινά το "πρόγραμμα σταθεροποίησης της οικονομίας" κι' έτσι το 88-89 οι μισθωτοί πήραν πίσω περίπου το ήμισυ των απωλειών τους.

Μια πρωτοφανής ιδεολογική εκστρατεία συκοφάντησης των εργατικών κινητοποιήσεων και ενοχοποίησης των μισθολογικών διεκδικήσεων συνοδεύει τις κοινωνικές συγκρούσεις από το 1985 μέχρι σήμερα. Κατηγορίες ενάντια στις "συντεχνίες" και τα "ρετιρέ του δημόσιου τομέα" από τις ηγεσίες και τους κονδυλοφόρους του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ (η ένταση των λεγόμενων τους αυξομειώνεται ανάλογα με το ποιος από τους δύο βρίσκεται στην κυβέρνηση). Αυτή την ιδεολογική φόλα των πολιτικών κομμάτων, των αφεντικών, των μικροαστών και των ΜΜΕ δε τη φάγανε μόνο οι ιδιωτικοί υπάλληλοι -που, καθώς είναι πιο κακοπληρωμένοι, οι προπαγανδιστές έξιπνα τους έφεραν σ' αντιπαράθεση με την υποτιθέμενη αριστοκρατία της εργατικής τάξης- αλλά και ο αντιεξουσιαστικός χώρος!

Η καθεαυτό φάση της αναδιάρθρωσης του κεφαλαίου αρχίζει το 1990 με το νέο δάνειο 3 δις δολλαρίων από την ΕΟΚ και τις πολιτικές οδηγίες του ΔΝΤ που το ενέκρινε. Προετοιμάστηκε δε από την πλήρη ανασύνταξη του πολιτικού παιγνιδιού την κρίσιμη διετία 89-90. Ανασύνταξη άμεσα συνδεδεμένη με την εργατική δυσφορία των προηγούμενων χρόνων και τις διεθνείς εξελίξεις, όπως η κατάρρευση των ανατολικών κρατικοκαπιταλιστικών καθεστώτων. Με αφορμή ένα συνηθισμένο στις δημοκρατίες οικονομικό σκάνδαλο, που άλλωστε κανείς δεν θυμάται σήμερα, η αριστερά ανέλαβε από το τέλος του 88 την πρωτοβουλία

για μια συνεργασία όλων των πολιτικών κομμάτων με στόχο τη "δημοκρατική διέξοδο από την κρίση", -εννοούμενη, πέρα από την καταστροφολογία για την οικονομία "μας", και σαν "κρίση ήθους και ύφους της εξουσίας" -την "κάθαρση" και "το νοικοκύρεμα της οικονομίας". Στις αρχές του 90, και με αποκορύφωμα την οικουμενική κυβέρνηση, όλοι οι ψευδοανταγωνισμοί (δεξιά/αριστερά, αφεντικά / συνδικάτα) κατέρρευσαν και σχηματίστηκε ένα ενιαίο εθνικό μέτωπο, ανάλογο μ' αυτά που δημιουργήθηκαν σ' όλα τα βαλκανικά έθνη-κράτη την ίδια εποχή. (Σήμερα ξέρουμε πολύ καλά πως ορισμένα απ' αυτά επιδίωξαν την κοινωνική συναίνεση στην καπιταλιστική αναδιάρθρωση -ακόμα και μέσω του πολέμου).

Αυτές οι πολιτικές αλλαγές δε θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν αν δεν είχαν τη βοήθεια του καλπάζοντος ρεφορμισμού της καθημερινής ζωής, της ήδη κυριαρχούσας πολιτικής του "προσωπικού" στην ελληνική κοινωνία των ιδιωτών που μόνος συνδετικός της κρίκος απέμενε πλέον η εθνικιστική ιδεολογία.

Ο μοχλός της καθεαυτοφάσης της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης μετά τις εκλογές του 90 φέρει ένα παγκοίμως γνωστό όνομα: ιδιωτικοποιήσεις. Στόχος είναι η αλλαγή των εργασιακών σχέσεων. Απαξίωση του εμπορεύματος εργασία με τη μορφή της ελαστικοποίησης και του εφεδρικού στρατού των ανέργων, μέσω της εκκαθάρισης των "μη επαρκώς αξιοποιούμενων" κεφαλαίων (κρατικοποιημένες "προβληματικές" επιχειρήσεις), των περικοπών των κοινωνικών δαπανών και της εξώθησης προς την ιδιωτική ασφάλιση, της συμπίεσης των μισθών. Πολύ σύντομα άρχισε να γίνεται βαβούρα για την "αναγκαιότητα" ιδιωτικοποίησης των ΔΕΚΟ προς "ανακούφισιν των δημοσίων ελλειμμάτων", δηλαδή για να επιτευχθεί η απραγματοποίηση μέχρι σήμερα συστηματική σύνδεση μισθού-παραγωγικότητας που πάντα συναντούσε την αντίσταση των μισθωτών σ' αυτές τις επιχειρήσεις.

Από δω και μπρος υπ' αριθμόν ένα στόχος του κεφαλαίου γίνονται ο άκαμπτος, επιπλωμένος εργάτης του δημόσιου τομέα, ο προσδεμένος στη μικροϊδιοκτησία του αγρότη, ο εξαρτημένος από τις κρατικές προμήθειες και τις φοροαλλαγές μικροαστός. Η "κρίση του χρέους" είναι ο μηχανισμός μέσω του οποίου το κεφάλαιο επιχειρεί ν' ανατρέψει ολόκληρη τη δομή της νεοελληνικής κοινωνίας και να γείρει την πλάστιγγα προς το μέρος του. Να χρησιμοποιήσει την "κρίση" σαν αφετηρία ενός νέου κύκλου συσσώρευσης.

Οι άγριες απεργίες που ξεκίνησαν το φθινόπωρο του 90 και κορυφώθηκαν το 1991-92 έσυραν τις συνδικαλιστικές ηγεσίες από δω κι' από κει σε μια προσπάθειά τους να επιβάλλουν την εργασιακή ειρήνη που είχαν υποσχεθεί σ' αφεντικά. Δεν κατάφεραν τίποτα ουσιαστικό (εκτός ίσως από το να πείσουν ότι οι αγώνες ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις πρέπει να γίνουν με γνώμονα "το εθνικό συμφέρον", "ενάντια στο ξεπούλημα του εθνικού πλούτου", σύνθημα που δυστυχώς έχει επικρατήσει.) και ήδη από τα μέσα του 93 οι έγκριτοι κονδυλοφόροι παρατηρούσαν ότι η ηγεσία της ΝΔ στάθηκε ανίκανη να διαχειριστεί τις πολιτικές και κοινωνικές ισορροπίες προς όφελος του κεφαλαίου και να κατευνάσει τη δυσαρέσκεια της εργατικής τάξης και ως εκ τούτου έπρεπε να μας αδειάζει τη γωνιά.

Μέσα στο 1994 το ΠΑΣΟΚ προσπάθησε να επεξεργαστεί ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης "με ανθρώπινο πρόσωπο" -μια έκφραση που αποκαλύπτει την οικουμενική παραδοχή ότι ο καπιταλισμός είναι βεβαιωμένα ένα αντιανθρώπινο σύστημα. Αρχές του 95 ξεκινούν την εφαρμογή του με την επίθεση στους αγρότες, ελέω GATT, και τους μικροαστούς. Στόχος τους είναι η καταστροφή της οικογενειακής μικροεπιχείρησης που θα φέρει τα "συμβοηθούντα μέλη" της οικογένειας από τον προνοιακό μικρόκοσμο της στις ανοιχτές αγκάλες της ευέλικτης αγοράς εργασίας. Και έπεται ο δεύτερος γύρος των ιδιωτικοποιήσεων. Το χοντρό παιγνίδι τώρα αρχίζει.

30

Ποιά είναι η σύνθεση της ελληνικής εργατικής τάξης; Ας ρίξουμε μια ματιά στις στατιστικές έρευνες. Σύμφωνα με στοιχεία του 1989 οι μισθωτοί αποτελούσαν το 51,3 % του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (το χαμηλότερο ποσοστό μισθωτών στις χώρες της ΕΟΚ) ενώ σύμφωνα με άλλα στοιχεία του 1992 υπολογίζονταν στο 60%. Απ' αυτούς το 1/3 περίπου είναι στο δημόσιο τομέα. Η πλειοψηφία εργάζεται στις υπηρεσίες ενώ στη βιομηχανία-βιοτεχνία απασχολείται το 20% των μισθωτών. Όταν μιλάμε για βιομηχανία στον ιδιωτικό τομέα μιλάμε για, ως επί το πλείστον, μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Κατά 94% απασχολούν ως 9 άτομα. Μόλις το 6% των βιομηχανικών εργατών δουλεύει σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 100 εργαζόμενους. Σ' αυτούς τους μικρούς εργασιακούς χώρους τα σωματεία είναι σχεδόν ανύπαρκτα, όπως επίσης και στις εμπορικές επιχειρήσεις, και κυριαρχούν οι "προσωπικοί" δεσμοί ανάμεσα σ' αφεντικά και τους "μόνιμους" εργάτες (βλ. γλύψιμο, δουλοπρέπεια, κουτοπονηριά κλπ). Οι μισθοί εν γένει βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Μόλις το 35% των μισθωτών υπερέβαινε τις 100.000 το μήνα το 1993, ενώ οι συντάξεις είναι οι κατώτερες στην ΕΟΚ. Ως εκ τούτου το φαινόμενο της δεύτερης δουλειάς και της παραοικονομίας είναι εκτεταμένο. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Γραμματείας Σωματεμπορίας και Εξανδραποδισμού των Εργατών 200.000 γυναίκες δουλεύουν στο φασόν (σε μικρές βιοτεχνίες και ατομικά νοικοκυριά) -πράγμα που σημαίνει ότι τα μεροκάματα στη βιομηχανία ρούχων σπάνε διαρκώς- ενώ οι μισοί μισθωτοί (των μεταναστών συμπεριλαμβανομένων) φέρονται να είναι άνεργοι, παράνομοι ή υποαπασχολούμενοι στη μαύρη αγορά εργασίας. Φασόν, μαύρες εργολαβίες στις οικοδομές και τα ναυπηγεία, νομαδισμός του τουριστικού προλεταριάτου από την άνοιξη ως το φθινόπωρο, "ελεύθεροι επαγγελματίες" με "δελτία παρο-

χής υπηρεσιών", δουλειά στο σπίτι, εποχιακή αγροτική εργασία από τις "μειονότητες" · εν ολίγοις ... ο σώζων εαυτόν σωθήτω! Έξω από τον ευρύ δημόσιο τομέα, όπου το 57% των εργατοϋπαλλήλων είναι συνδικαλισμένο, εδώ και 15 χρόνια και η λέξη μόνο "απεργία" ακούγεται σαν ανέκδοτο. Αν σκεφτούμε δε τη συνεχιζόμενη νοοτροπία των δημόσιων -μόνο από σπόντα, επειδή υποστήριξαν πολιτικά τη σύντομη σοσιαλδημοκρατική περίοδο του ελληνικού καπιταλισμού στις αρχές του 80, βοήθησαν προσωρινά την κατάσταση και για ορισμένες άλλες κατηγορίες μόνιμων εργατών -και την αυτοϋποτίμηση των νεαρών αντικουλτουριάρηδων εργατών και εργατριών δεν είναι ν' απορεί κανείς για τον ατομικισμό που διακατέχει την τάξη. Μόνο η γενίκευση των απολύσεων και της ελαστικοποίησης έχει αρχίσει πρόσφατα να ωθεί κάποιες μικρές μερίδες της τάξης στο ν' αναγνωρίζουν τα δικά τους χάλια στη μαυρίλα των "άλλων".

31

Αν είναι κάτι που αποδεικνύει τη διεθνοποίηση του ελληνικού καπιταλισμού περισσότερο απ' ο,τιδήποτε άλλο, αυτό είναι η ραγδαία αύξηση του αριθμού των μεταναστών τα τελευταία χρόνια. Τα στοιχεία της ΓΣΕΕ ανεβάζουν τον αριθμό των "ξένων" εργατών στο 10% του ενεργού πληθυσμού και συνεπώς στο 20% των μισθωτών. Μιλάμε για γύρω στους 350.000 παράνομους μετανάστες από τα Βαλκάνια, την Ανατ. Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. Αν σ' αυτούς προσθέσουμε κάπου 100.000 Ρωσοπόντιους και "Βορειοηπειρώτες" (βαπτισμένους Αλβανούς δηλαδή) τότε η Ελλάδα έχει κατ' αναλογία την πρωτοπορία ανάμεσα στις χώρες της Νότιας Ευρώπης, όσον αφορά την προσέλευση μεταναστών. Το ρεκόρ αυτό έχει την εξήγησή του: η ύπαρξη μιας γιγάντιας παραοικονομίας -ζήτηση παράνομης, φτηνής εργασίας- δε θα μπορούσε παρά να αφομοιώσει τους νεοεισερχόμενους προλετάριους διατηρώντας παράλληλα τους αντίστοιχους ντόπιους μαύρους και κινητικούς. Οι μετανάστες χρησιμοποιούνται στις οικοδομές, σ' ένα μέρος των υπηρεσιών και της βιοτεχνίας, σε αγροτικές και οικιακές δουλειές προσφέροντας νέες δυνατότητες αποταμίευσης στους μικροαστούς αφέντες τους. Γιατί αν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι η απασχόληση μεταναστών σε μεγάλες βιομηχανικές μονάδες είναι προς το παρόν ελάχιστη, τότε επιβεβαιώνεται η άποψη ότι η, σε μεγάλο ακόμα βαθμό, μικροαστική ελληνική οικονομία όχι μόνο δέχτηκε, αρχές του 90, σωτήρια ένεση ζωής από την κατά βάση παράνομη μετανάστευση αλλά ίσως μπορέσει έτσι στο μέλλον να παρατείνει κάπως την επιβίωσή της.

Συνακόλουθα ο ρατσισμός στην Ελλάδα χρωματίζεται πρωτίστως όχι από την αόριστη εχθρότητα του "ντόπιου" απέναντι στον "επίφοβο, πεινασμένο ξένο" αλλά από την πολύ συγκεκριμένη διάθεση του μικρομεσαίου αφεντικού να εκμεταλλευτεί πλήρως και με τους καλύτερους γι' αυτόν όρους τον "Αλβανό" του: θα τον καταδώσει στους μπάτσους κατακρατώντας τις πενιχρές αποδοχές του (ή θα τον κρύβει απ' αυτούς όσο τον χρειάζεται) και πάντοτε θα τον αντιμετωπίζει με την απαιτούμενη περιφρόνηση ώστε να τον κρατά πειθήνιο στη θέση του. Η ταυτόχρονη κακομοιριά και κτηνωδία του μικροαστού βρίσκουν στο μετανάστη υπάλληλο ένα πιο πρόσφορο έδαφος απ' ό,τι σ' ένα "ντόπιο" μαύρο ή χαμηλόμισθο.

Το φαινόμενο του ρατσισμού εντός του ήδη πολυεθνικού προλεταριάτου δεν έχει πάρει ακόμα στην Ελλάδα τις διαστάσεις που έχει στην Ευρώπη ή τη Βόρειο Αμερική. Επειδή όμως η αναδιάρθρωση του καπιταλισμού έχει ασφαλώς μέλλον και στην Ελλάδα, γεγονότα σαν αυτό των Αγίων Αναργύρων είναι πιθανόν να πληθύνουν. Ήδη η φιγούρα του πολυεθνικού μετανάστη εργάτη προσομοιάζει αυτή του "ντόπιου" μαύρου εργάτη και γενικότερα του περιπλανώμενου είτε από ιδεολογία είτε από ανάγκη. Σ' αυτήν την περίπτωση του ρατσισμού από τα κάτω πρόκειται για διαμάχες μεταξύ "ξένων". Και ειδικότερα εντός των μεταναστών όλες οι διαιρέσεις της τάξης αναπαράγονται ακόμη πιο δραματικά. Γιατί δεν είναι ούτε μια συμμαγής κοινότητα ούτε φυσικά το "επαναστατικό υποκείμενο" της εποχής μας.

Απέναντι στο ρατσισμό που τον βλέπουμε σαν μια ακόμα ιδεολογική συντεταγμένη της παγκόσμιας αποσύνθεσης του προλεταριάτου, η αριστερή φιλεύσπλαχνη πρόταση της εξίσωσης στην εκμετάλλευση και της πατερναλιστικής ενσωμάτωσης των μεταναστών στα ελληνικά συνδικάτα -αυτά που δεν προλαβαίνουν να μετρούν τις απώλειές τους σε έλληνες προλετάριους- αναμασά φλυαρίες του παρελθόντος. Γράψαμε στο προηγούμενο τεύχος: "...Απέναντι στην ουτοπία αυτή ρεαλιστικότερες θα φαντάζουν πάντα οι προτεινόμενες ρεφορμιστικές λύσεις των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων και των συνδικάτων (π.χ. ΓΣΕΕ) για χορήγηση αδειών σε ορισμένους μετανάστες (εποχιακούς) καθιστώντας τους νόμιμους, έτσι ώστε να διατηρείται η επιθυμητή από το Κράτος διαίρεση και εντός των μεταναστών σε παράνομους και νόμιμους". (1)

Πράγματι, σχετικά πρόσφατα η ΓΣΕΕ συμβάλλοντας στην πάλη κατά του ρατσισμού, "για το σεβασμό των κατακτήσεων και της νομιμότητας στην αγορά" και "την υλοποίηση της αρχής της κοινωνικής και ταξικής αλληλεγγύης" δημοσίευσε τις θέσεις της για τους μετανάστες προτείνοντας τη δημιουργία κοινής επιτροπής της ΓΣΕΕ με την κυβέρνηση για την επεξεργασία μιας πολιτικής επί του θέματος. Πιο συγκεκριμένα προτείνουν:

-Να υπάρξει καταγραφή και νομιμοποίηση όλων των μεταναστών. Να καλεστούν δημόσια από την κυβέρνηση να δηλώσουν τα στοιχεία τους και αυτοδίκαια να νομιμοποιούνται.

(1) Όψεις της κοινωνικής γεωγραφίας της γερμανίας, στο τεύχος 4, σελ. 27.

-Όσοι εργοδότες απασχολούν μετανάστες να τους δηλώσουν μέσα σε 30 μέρες, διαφορετικά θα υπόκεινται σε δίκωξη, με αυστηρές ποινές.

-Να υπάρξει πλήρης εξίσωση των αλλοδαπών με τους έλληνες εργαζόμενους όσον αφορά αποδοχές, επιδόματα, κοινωνική ασφάλιση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

-Να υπάρξει προτροπή για εγγραφή των αλλοδαπών εργατών στα συνδικάτα.

Ως εδώ ικανοποιείται η ευαισθησία κάθε φιλόδημου αριστερού. Όμως η ΓΣΕΕ είναι ορθολογική: προτείνει την πρώτη ουσιαστικά μεταναστευτική πολιτική (γιατί ο αστυνομικού χαρακτήρα νόμος του 91 διογκώνοντας απλά την παραοικονομία δεν συμβιβάζεται με τη νέα διεθνιστική λογική του ελληνικού κεφαλαίου που έχει πάρει τα πάνω του χάρη στη δεκάχρονη λιτότητα). Έχοντας υπόψη της την εισφοροδιαφυγή 100 δις ετησίως απ' την παράνομη μετανάστευση και το ότι "η ελληνική εμπειρία δείχνει ότι σε αρκετές περιπτώσεις είναι δυνατόν να ικανοποιηθεί η ζήτηση για φτηνή εργασία με νόμιμα μέσα" μιλά τη γλώσσα που αντιστοιχεί στην σημερινή καπιταλιστική πραγματικότητα:

-Οι άδειες παραμονής και εργασίας στους νόμιμους πια μετανάστες να είναι διάρκειας 6-12 μηνών.

-Όσοι αλλοδαποί δεν ανταποκριθούν στην 3μηνη προθεσμία για να δηλώσουν τα στοιχεία τους ν' απελαύνονται.

-Το Υπ. Εργασίας να έχει το δικαίωμα ν' αναστέλλει επί 6μηνο άδειες εργασίας σε αλλοδαπούς (με τη σύμφωνη γνώμη της ΓΣΕΕ), σε περιόδους και συνθήκες που δικαιολογούν το σχετικό μέτρο.

Αυτό το κυκλικό μοντέλο μετανάστευσης, με τη ΓΣΕΕ σε εποπτικό ρόλο, είναι η κυρίαρχη μορφή διεθνώς κάθε κρατικής μεταναστευτικής πολιτικής και αντιστοιχεί στην ευελιξία των νέων εργασιακών σχέσεων. Ιδιαίτερα η αναφορά σε "περιόδους και συνθήκες" όπου θ' αναστέλλεται η άδεια εργασίας προωθεί όχι μόνο την ιεράρχηση των μεταναστών και τη διαίρεσή τους αλλά εξασφαλίζεται η αυξομείωσή τους ανάλογα με τις καπιταλιστικές ανάγκες και τη γενικότερη "συμπεριφορά" τους.

Η λειτουργική αυτή συνεχής ανακύκλωση των μεταναστών προφανώς δεν θα εμποδίσει την παράνομη εγκατάστασή τους όταν φτάσει η ημερομηνία λήξης των αδειών τους. Γι' αυτό η ΓΣΕΕ ζητά "άρνηση παραμονής ή ανανέωση παραμονής σε αποδεδειγμένα εισερχόμενους στο ελληνικό έδαφος για την άσκηση παράνομης εργασίας". Ενοείται φυσικά ότι πολλοί μετανάστες θ' απηφήςουν αυτές τις ρυθμίσεις εξ' αρχής αρνούμενοι ένα προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα παραμονής και προτιμώντας της παρανομία. Όμως ήδη αυτό που προτείνεται είναι ο συστηματικός (και όχι μόνο κατασταλτικός) έλεγχος μιας μεταναστευτικής ροής που δεν θα είναι πια διαρκής και άναρχη.

Δεν υπάρχει βέβαια τίποτα που να μας ξαφνιάζει σ' αυτήν την επίδειξη "ταξικής αλληλεγγύης" απ' την μεριά ενός απ' τους πολλούς βραχίονες του Κράτους. Αφ' ενός ήταν αναγκασμένος να εναρμονιστεί με τις ανάλογες πρωτοβουλίες των ευρωπαϊκών συνδικάτων και αφ' ετέρου έπρεπε να εκδηλώσει το "ενδιαφέρον" του για τους αλλοδαπούς εργάτες. Αυτό δε ξέρει να το κάνει πολύ καλά έχοντας αποκομίσει τεράστια πείρα χρόνων ευνουχίζοντας τους "ντόπιους".

32

Κατά τον ίδιο τρόπο που η ελαστικοποίηση της εργασίας είναι απάντηση στους ταξικούς αγώνες της δεκαετίας του 70 με τα ίδια τους τα όπλα, έτσι και ο μεταμοντερνισμός, η κουλτούρα του εξατομικευμένου εργάτη της εποχής, είναι η απάντηση του κεφαλαίου στις πιο ριζοσπαστικές όψεις της αντικουλτούρας. Ότι εκφράζεται μ' αυτήν την πολυχρησιμοποιημένη λέξη δεν είναι παρά η κατάργηση των διαχωρισμών μέσα στη φαινομενικότητα με την ουδέτερη, απονευρωμένη τεχνική του pastiche. Η υλική βάση της μεταμοντέρνας ιδεολογίας είναι η κινητικότητα της εργασιακής δύναμης, η ευέλικτη καπιταλιστική σχέση. Στον μετακινούμενο εργάτη (που τον αποκαλούν σήμερα συνεργάτη) αντιστοιχεί η νέα μαζική κουλτούρα του εφήμερου και της διαρκούς μετάβασης από οθόνες σε μαγαζιά, από ιδεολογία σε ιδεολογία. Πρόκειται για μια αέναη καταναλωτική υιοθέτηση/αναίρεση αντιθετικών σημείων μέσα σ' ένα πλουραλιστικό αλλά αιώνιο παρόν χωρίς ιστορία. Μεταμοντέρνος δεν είναι μόνο ο Φλώρος με την Κοτσίδα ή ο Ηλίθιος με το Κινητό. Είμαστε όλοι μας. Και όλοι είμαστε "διαφορετικοί". Πικρή νίκη της αντικουλτούρας.

Το λάθος της αντικουλτούρας, της νέας αριστεράς και του αναρχο-αριστερισμού στην Αμερική, την Ευρώπη και την Ελλάδα ήταν ότι αντιμετώπισε το καπιταλιστικό Κράτος σαν να ήταν ο Μεγάλος Αδελφός, σαν η αποκλειστική λειτουργία του να ήταν η αυταρχική συγκεντρωποίηση του κοινωνικού ελέγχου. Και του αντιπάρθεσαν κοινωνικές και αισθητικές πρακτικές της "διαφοράς" και της "υποκειμενικότητας". Όμως το Κράτος και το κεφάλαιο δεν προϋποθέτουν την απουσία της αμφισβήτησης και της διαφοράς. Αντίθετα, το Κεφάλαιο και οι εκάστοτε μορφές του Κράτους είναι τα αλλοτριωμένα προϊόντα της ταξικής πάλης (που στην μετά το 68 περίοδο πήρε τη μορφή της έκρηξης της υποκειμενικότητας). Το Κεφάλαιο και το Κράτος δεν δημιουργούν τίποτα: απλά αφομοιώνουν, εκμεταλλεύονται και οργανώνουν την ανθρώπινη δημιουργικότητα. Αν δεν αντιστέκεσαι στην καθημερινή ζωή στη μορφή εμπόρευμα, είτε δηλώνεις φασίστας, είτε αναρχικός ή κομμουνιστής γίνεσαι ευπρόσδεκτος στη μεγάλη οικογένεια του Κεφαλαίου- πράγμα που εξηγεί γιατί όλο και λιγότεροι νοιώθουν πια την ανάγκη να δηλώνουν αναρχικοί ή κομμουνιστές. Ο μόνος όρος που θέτουν το Κεφάλαιο και το Κράτος είναι η συμμετοχή στην αγορά. Πολύ απλά: είσαι διατεθειμένος να πουλιέσαι και ν' αγοράζεις; Αυτά είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του εργά-

τη: η διαθεσιμότητά του και η εξατομίκευσή του. Από κει και πέρα, και με την προϋπόθεση ότι η μέση τιμή της αγοραπωλησίας διατηρείται χαμηλή, κάνε ό,τι γουστάρεις. Όχι μόνο στ' αρχίδια τους αλλά θα σε κάνουν και νούμερο στο μεγάλο σώου των ΜΜΕ. Είναι σε πολύ συγκεκριμένες στιγμές όξυνσης της ταξικής πάλης που η δημοκρατία δείχνει το αυταρχικό της πρόσωπο -η λέξη πρόσωπο χρησιμοποιείται εδώ μεταφορικά αφού η δημοκρατία του Κεφαλαίου είναι ακριβώς μια κοινωνία του αφηρημένου.

Στην Ελλάδα ο μεταμοντέρνος, ή καλύτερα ο μετα-αντικουλτουριάρης όπως θά' πρεπε πιο σωστά να ονομάζεται, είναι ο μεταλλαγμένος δεξιός που βρήκε στην αμφισβήτηση τα απαραίτητα επιχειρήματα για την ατομικιστική-ψευτοηδονιστική του προσαρμογή και ο ανακυκλωμένος αριστερός που επίσης βρήκε εκεί επιχειρήματα εναντίον της πανουκλιασμένης αντιιμπεριαλιστικής και κρατικοκαπιταλιστικής πάλας ποτέ ιδεολογίας του. Ο μεταμοντερνισμός είναι η καταδίκη της παραδοσιακής μικροαστικής και αριστερής ενοχής. ("Μπορείς να πετυχαίνεις, να πλουτίζεις και να ξεδεύεις, χωρίς να σε ελέγχει ο ιδεολογικός μπάτσος της γειτονιάς σου. Καλύτερα πετυχημένος, πλούσιος και υγιής παρά loser, φτωχός και άρρωστος από γκάντεμιά", έγραφαν οι φτωχομπινέδες δημοσιογραφίσκοι ενός μετατέτοιου εντύπου πριν μερικά χρόνια). Προωθήθηκε από τα παλιά κομματόσκυλα της αριστεράς και του ΠΑΣΟΚ, κυρίως, και σήμερα τρώνε εκεί που άλλοτε φτύνανε γιατί εμείς τους το επιτρέψαμε. Στην καρδιά της γραμμής που ενώνει το αναρχο-φορηκ σύνθημα του 70 "εις οiwνός άριστος αμύνεσθαι περί πάρτης" με το μεταμοντέρνο σύνθημα "εγώ και τώρα" στα τέλη του 80 βρίσκεται η υπόκλιση του "φτιαγμένου" δούλου στην ευέλικτη αναδιάρθρωση της εμπορευματικής οικονομίας. Κι' όμως υπάρχουν ακόμα παλιοί σύντροφοι που καμώνονται πως δεν γνωρίζουν από πού αντλεί τη δύναμή του το "συσσωρευμένο Κεφάλαιο".

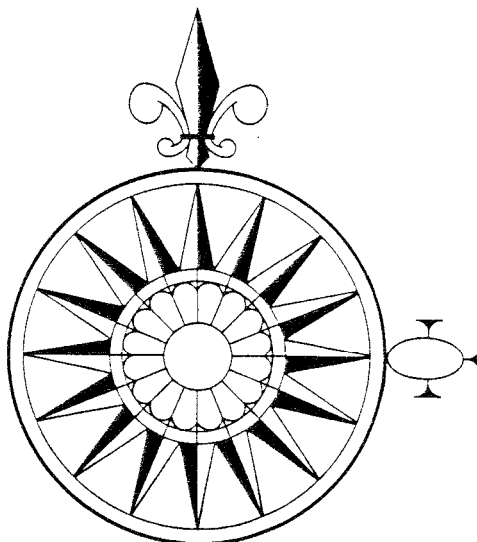
33

Πίσω από τις παραπάνω θέσεις υπάρχει η σπουδαία διαπίστωση του γερο- Μαρξ: "Οι άνθρωποι φτιάχνουν οι ίδιοι την ιστορία τους, αλλά όχι ελεύθερα, όχι κάτω από συνθήκες που οι ίδιοι επέλεξαν, μα κάτω από συνθήκες που βρήκαν μπροστά τους και κληρονόμησαν από το παρελθόν... Ο αρχάριος που έμαθε μια νέα γλώσσα πάντα μεταφράζει ξανά στη μητρική του γλώσσα". Η μητρική γλώσσα της αντικουλτούρας ήταν η χολλυγουντιανή γλώσσα του εμπορεύματος ατομική εξέγερση. Δεν μπόρεσε λοιπόν να κάνει τίποτ' άλλο από το ν' αυτοαξιοποιηθεί..

Στα μέσα της δεκαετίας του 90 πια πολλά πράγματα έχουν αλλάξει. Η σύγκριση μπορεί να βασιλεύει αλλά δεν κυβερνάται άλλο μια πολιτεία που οι κάτοικοι της έχουν επικίνδυνα διαιρεθεί. Όσο κι' αν προσπαθεί το θέαμα να εξορίσει στο πυρ το εξώτερον τους "γνωστούς-άγνωστους" που το οικοδόμησαν είναι για λόγους αυτοσυντήρησης υποχρεωμένο να διαφημίζει τις ιδέες τους. Η ηθική της εργασίας, οι σοσιαλδημοκρατικές "κατακτήσεις" και το έθνος έχουν πληγεί ανεπανόρθωτα. Και καθώς τα περιθώρια μικροαστικής αποκατάστασης στενεύουν οι εχθροπραξίες ανάμεσα στους προσωρινούς εργάτες του απαξιωμένου κοινωνικού εργοστασίου και τους προσωρινούς σφετεριστές της δύναμής μας θα πληθαίνουν. Κομμουνισμός ή σχιζοφρένεια, οι μέρες αυτής της κοινωνίας είναι μετρημένες.

Λαεναίρ

Για τη συγγραφή αυτών των 33 θέσεων δε βασιστήκαμε μόνο στα βιώματά μας αλλά και σε μια πλειάδα πολύ καλών εργασιών. Ξεχωρίζουν η κριτική της αντικουλτούρας από τους αμερικάνους σιτουασιονιστές την περίοδο 1967-83 και κάποιες αναλύσεις του μικροαστισμού και του τύπου της μισθωτής σχέσης στην Ελλάδα από ορισμένους συγγραφείς επηρεασμένους από την ιταλική αυτονομία και τη σχολή της ρύθμισης που κυκλοφόρησαν τη δεκαετία του 80. Όποιος ενδιαφέρεται να την ψάξει σε βάθος και θέλει μια πλήρη βιβλιογραφία πάνω στα ζητήματα αυτά ας έρθει σ' επαφή μαζί μας μέσω της ταχυδρομικής θυρίδας.

ΜΕΞΙΚΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ Η ΧΙΑΡΑΣ

ΟΥΤΕ Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΣΤΗΝ ΧΙΑΡΑΣ ΕΙΝΑΙ ΜΕΞΙΚΑΝΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

Τον Γενάρη του 94 η είδηση της ένοπλης εξέγερσης των Ζαπατίστας, Ινδιάνων αγροτών στην πλειοψηφία τους, στην νοτιότερη πολιτεία του Μεξικού, στην Chiapas, έκανε το γύρο του κόσμου δημιουργώντας μια έκρηξη ενδιαφέροντος και πληροφόρησης για το Μεξικό καθώς η σύνδεση με τη Μεξικάνικη Επανάσταση ήταν αυτόματη.

Σ' αυτό το κείμενο επιχειρείται μια ανάλυση της ταξικής πάλης στο Μεξικό απ' τις αρχές του αιώνα ως σήμερα μέσα στην οποία εντάσσεται μια κριτική παρουσίαση του αντάρτικου των Ζαπατίστας. Απ' τα γεγονότα της χρονιάς που πέρασε επιλέχτηκε η παρουσίαση της "Εθνικής Δημοκρατικής Συνέλευσης" τόσο γιατί ο χαρακτήρας της ξεπερνά τα όρια της Chiapas, όσο και γιατί είναι ενδεικτική για την πολιτική κατεύθυνση της ταξικής πάλης.

Ένα χρόνο μετά τίποτα δεν έχει τελειώσει. Ενώ οι Ζαπατίστας παραμένουν μια υπολογίσιμη δύναμη, η νέα υποτίμηση του peso και η απόπειρα στρατιωτικής καταστολής τους δημιουργούν μια εντονότερη κρίση των ταξικών σχέσεων στο Μεξικό.

Η ανάλυση που ακολουθεί γίνεται μέσα από μια οπτική που ξεπερνά τις παρωχημένες αντιιμπεριαλιστικές διακρίσεις σε "Πρώτο Κόσμο" και "Τρίτο Κόσμο".

Η Διεθνής των Καπιταλιστών, η μόνη τάξη δυστυχώς που κατέχει την πιο ξεκάθαρη ταξική συνείδηση, έχει φροντίσει γι' αυτό. Η τάξη αυτή δεν θα είχε νικήσει μέχρι στιγμής παντού αν δεν είχε επιβληθεί σε "υπανάπτυκτες" και "αναπτυγμένες" χώρες ταυτόχρονα. Γιατί σε κάθε ιδιωτικοποίηση στην Δ. Ευρώπη αντιστοιχεί και ένα νέο κύμα μεταναστών από την Α. Ευρώπη, σε κάθε "μαύρο" εργάτη και ένας πρώην "εξασφαλισμένος", σε κάθε άστεγο της Β. Αμερικής και ένας ακτήμονας αγρότης της Ν. Αμερικής.

Ενάντια σ' αυτήν την τάξη, οι ejidatarios της Chiapas εξεγείρονται, και η πάλη τους αυτή έχει μια οικουμενική διάσταση που ξεφεύγει απ' το νοτιοανατολικό Μεξικό. Πρόκειται στην ουσία για την ίδια πάλη που διεξάγεται ήδη παντού, με διαφορετική ένταση και μορφές, ενάντια στην καπιταλιστική εξαθλίωση και αλλοτρίωση. Αν έχουμε καταφέρει να το δείξουμε αυτό, τότε νομίζουμε έχουμε συνεισφέρει όχι απλά στον αγώνα των Chiapanecos, αλλά στον δικό μας αγώνα.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ (CONVENTION NATIONAL DEMOCRATICA-CND), SAN CRISTOBAL, CHIAPAS - AGUASCALIENTES, ΖΟΥΓΚΛΑ ΛΑΚΑΝΤΟΝΑ, 6-9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1994.

" Zapata vive, la lucha sigue!"

" Zapata vive y la lluvia sigue!"

Τον Ιούνιο του 94 με τη 2η Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακάντονα ο EZLN απηύθυνε την πρόσκληση για την Εθνική Δημοκρατική Συνέλευση με σκοπό να κατατεθούν προτάσεις για μια μεταβατική κυβέρνηση κι' ένα νέο Σύνταγμα. Ο υποδιοικητής του EZLN Marcos εντατικοποίησε την επιστολογραφική του manía καλώντας προσωπικότητες του Μεξικού που κινούνται στο χώρο της αριστεράς και κεντροαριστεράς. Με το άνοιγμα των Ζαπατίστας προς την "Κοινωνία των Πολιτών" το εύρος των προσκεκλημένων, και τελικά συμμετεχόντων, ήταν μεγάλο: από μη-κυβερνητικές οργανώσεις γενικά, ηγέτες αγροτικών και ινδιάνικων οργανώσεων, μέλη "ανεξάρτητων" κομμάτων, ακαδημαϊκούς μέχρι (λίγους) αντιπροσώπους συνδικάτων, φεμινίστριες, ελάχιστους επιχειρηματίες, λεσβίες, ομοφυλόφιλους, μέλη οργανώσεων υπεράσπισης της ψήφου και φυσικά δημοσιογράφους ή δημοσιογράφους-μαϊμούδες (όπως η υποφαινόμενη).

Η οργανωτική επιτροπή της CND αποτελούνταν από εκπροσώπους των Ζαπατίστας και διάφορες άλλες οργανώσεις ("Καραβάνι των Καραβανιών", "Συνέλευση των Τσιαπανέκος για τη Δημοκρατία" κλπ, με κυρίαρχη την άποψη υπέρ των εκλογών).

Το Σάββατο 6 Αυγούστου στο San Cristobal συγκροτήθηκαν Mesas-συνελεύσεις για τη συζήτηση πάνω στην "ειρηνική μετάβαση προς τη δημοκρατία, τις εκλογές, τη δημιουργία ενός Εθνικού Προγράμματος, την υπεράσπιση της ψήφου". Παρά την ισχυρή πλειοψηφία υποστηρικτών του αντιπολιτευτικού PRD (Κόμμα της Δημοκρατικής Επανάστασης) και την υπερισχύουσα τάση υπέρ των εκλογών υπήρχε μια διάχυτη δυσπιστία προς τα κόμματα και μια μειοψηφία (1) ενάντια στις εκλογές και υπέρ της δημιουργίας μιας Εθνικής Λαϊκής Συνέλευσης -Μεταβατική Κυβέρνηση- από αγρότες, εργάτες και Ινδιάνους.

Στα αιτήματα των Mesas (στα οποία συμφώνησε η πλειοψηφία) συγκαταλέγονταν μεταξύ άλλων η παραίτηση του Σαλίνας, η εκδίωξη από διοικητικές θέσεις των μελών του PRI (Θεσμικό Επαναστατικό Κόμμα, το κυβερνητικό κόμμα) κινητοποιήσεις ενάντια στην εκλογική νοθεία, πολιτική δίκη του Σαλίνας, εκλογική μεταρρύθμιση για αντιπροσώπευση των Ινδιάνων και όλων των εθνοτήτων, αναγνώριση του EZLN ως εμπόλεμη δύναμη, διάλυση του συστήματος της Εθνικής Ασφάλειας, μη ανάληψη εξουσίας από οποιοδήποτε υποψήφιο σε περίπτωση μεγάλης αποχής, εκδίωξη του στρατού από τις πολιτείες Chiapas, Guerrero και Michoacan και αποδοχή με θρησκευτική σχεδόν ευλάβεια των 11 σημείων-προτάσεων του EZLN. Η ίδια ατμόσφαιρα σύγχυσης, αντεγκλήσεων, κομφούζιου και ευφορίας που επικρατούσε το βράδυ του Σαββάτου στο San Cristobal με χιλιάδες κόσμο να πηγαινοέρχεται στις Mesas, στα υπαίθρια πηγαδάκια υπό τους ήχους τραγουδιών (και με τουρίστες να παραπονοούνται για την ξαφνική έλλειψη δωματίων) θα επικρατούσε εντονότερη στη ζούγκλα.

Η διαδρομή προς το Aguascalientes (2) 6 ως 7 χιλιάδων ανθρώπων μέσα σε εκατοντάδες λεωφορεία πέρασε μέσα από φυλάκια του στρατού και στη συνέχεια από περιοχές ελεγχόμενες από τους Ζαπατίστας με Ινδιάνους να χειροκροτάνε και να ζητωκραυγάζουν, πολλοί κρατώντας φωτογραφίες του Zapata και πλακάτ με συνθήματα υπέρ καθαρών εκλογών.

Στην κατάβαση προς τη ζούγκλα τον ενθουσιασμό γρήγορα τον διαδέχτηκε η κούραση (οι τελευταίοι αφιχθέντες στο Aguascalientes έκαναν διαδρομή 24 ωρών περίπου), κατόπιν η έξαψη στην πρώτη επαφή με τους Ζαπατίστας στο φυλάκιο τους και εν συνεχεία στο Aguascalientes όπου επί 28 μέρες 600 Ζαπατίστας κατασκεύαζαν το "Πλοίο του Φιτζκαράντο", ένα γιγάντιο αμφιθέατρο από κορμούς δέντρων προστατευμένο από μια τεράστια τέντα και περιτριγυρισμένο από εκατοντάδες σκηνές. Πάνω από το βάθρο κρέμονταν 2 Μεξικάνικες σημαίες, πίσω του κάθονταν παραταγμένοι οι επίτιμοι προσκεκλημένοι και όλος ο χώρος ήταν γεμάτος αφίσσες με θέματα από τη Μεξικάνικη επανάσταση. Ένα πολύχρωμο και ανόμοιο πλήθος, από παλαιμάχους, υπέργηρους συμπολεμιστές του Zapata μέχρι νεαρούς ruyks, ένοπλους Ζαπατίστας διάσπαρτους παντού και δημοσιογράφους υπερεξοπλισμένους, σε μια ατμόσφαιρα σύγχυσης, ευφορίας, αναστάτωσης πηγαινοέρχονταν κάτω από τον καυτό τροπικό ήλιο. Οι πρώτες αντεγκλήσεις ξεκίνησαν όταν έκανε την εμφάνισή του στο βάθρο ένας πίνακας που εικόνιζε τον Marcos με το Zapata έφιππους να δίνουν τα χέρια και από κάτω τον Cardenas (ο Cuauhtemoc Cardenas, ηγέτης του PRD, είναι γιος του παλιού μεταρρυθμιστή προέδρου Lazaro Cardenas. Πρώην μέλος του PRI και πρώην κυβερνήτης της πολιτείας Michoacan συσπείρωνε το "δημοκρατικό ρεύμα" εντός του PRI και αποτελεί τώρα με το PRD την εθνικιστική σοσιαλ-πατριωτική τάση. Με 31% στις εκλογές του 88 θεωρείται ο ουσιαστικός νικητής τους αν και η κραυγαλέα νοθεία είχε φέρει πάλι το PRI στην εξουσία. Σημειωτέον ότι τότε υπήρξε 50% αποχή) και τον επίσκοπο της Chiapas, Ruiz. Οι αντιδράσεις αρκετών οδήγησαν στην απόσυρση του πίνακα.

Προς το βράδυ, όταν άρχισε η Συνέλευση, η παρουσία του Marcos επί σκηνής πυροδότησε μια θύελλα συνθημάτων: "Μάρκο φίλε, ο λαός είναι μαζί σου", "Μεταβατική Κυβέρνηση και Νέο Σύνταγμα", "Ζήτω η Ramona (3) και η Ana Maria" (γυναίκες Ζαπατίστας), "Ζήτω η Αυτοδιεύθυνση των Ιθαγενών", "Η Εθνική Συνέλευση να γίνει εκλογική δύναμη" αλλά και σαν απάντηση "Όλοι ενάντια στην εκλογική φάρσα". Ακούστηκαν τραγούδια για τον Zapata και ο γκεβαρικός ύμνος του 70 "Ντυμένος το πράσινο της ελιάς, πολιτικά ζωντανός, δεν έχεις πεθάνει σύντροφε, θα πάρουμε εκδίκηση για το θάνατό σου". Ο Marcos ανακοίνωσε το προεδρείο της CND και έδωσε το λόγο στο διοικητή Tacho που δήλωσε

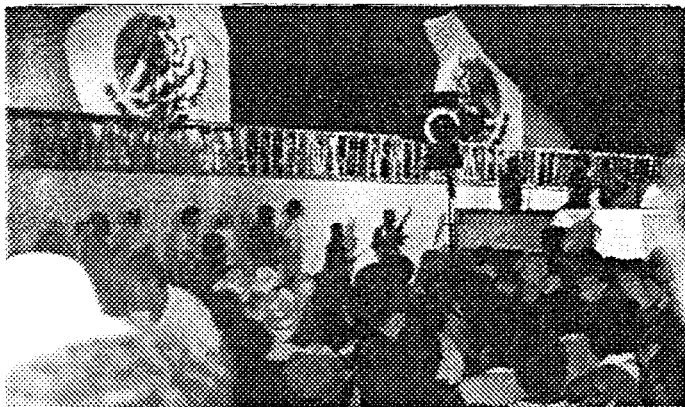
ότι ο EZLN παραδίδει το Aguascalientes στη CND και παρουσίασε τις επιτροπές βάσης του EZLN, τις πολιτοφυλακές, γυναίκες, άνδρες και παιδιά Ιθαγενείς με καλυμμένα τα πρόσωπα με μαντίλια και κρατώντας παλούκια, μια από τις πιο συγκινητικές στιγμές της συνέλευσης. Στη συνέχεια ο Marcos παρουσίασε το στρατό του EZLN, με λευκές ταινίες στις κάνες των όπλων που σήμαινε ότι "αυτά τα όπλα δεν είναι για να έρθουν αντιμετώπιση με την "Κοινωνία των Πολιτών", αλλά κάτι παράδοξο, επιθυμούν να είναι άχρηστα". Ο λόγος του Marcos, ένα κράμα συναισθηματισμού, πατριωτισμού, ποιήσης και λαϊκισμού αντιμετώπιστηκε με κατάνυξη σχεδόν και άκρα σιωπή από το ακροατήριο. Αφού θριαμβολόγησε για την υψηλή προσέλευση στη CND "χάρης στον EZLN που έθεσε σε κίνηση κομμάτια της κοινωνίας που μέχρι πρότινος ήταν βυθισμένα στην απάθεια και στην ανικανότητα να ξεπεράσουν τον τοπικισμό τους" έκανε σαφές ότι ο EZLN

"δε θέλει τη CND μόνο σαν την πτέρυγα της πάλης των πολιτών, ούτε σαν μια εγγύηση των πολιτών σ' ό,τι αφορά τον πόλεμο ή την υποταγή, ούτε για να είναι ο EZLN η πρωτοπορία της, μια ιστορική πρωτοπορία όπως υπάρχουν ένα σωρό πρωτοπορίες που μας έκαναν τόσο να υποφέρουμε. Ελπίζουμε ότι με τη CND θα υπάρξει η ευκαιρία να συναντήσουμε κάποιον στον οποίο να παραδώσουμε τη σημαία, τη σημαία που βρήκαμε μόνη και ξεχασμένη στο παλάτι της εξουσίας. Και να την παραδώσουμε έτσι ώστε όλοι οι Μεξικάνοι να μπορούν να την κάνουν δικιά τους, για να γίνει και πάλι εθνική σημαία...Ελπίζουμε στη CND να υπάρξει ωριμότητα ώστε να μην μετατραπεί αυτός ο χώρος σε πεδίο ξεκαθαρίσματος εσωτερικών λογαριασμών, σε κάτι στείρο και ευνοησιμένο. Εμείς πάμε στην μπάντα, αλλά δε φεύγουμε. Εμείς οι από πάντα νεκροί, που πρέπει να πεθάνουμε ξανά για να ζήσουμε, ελπίζουμε ότι η CND θα μας δώσει την ευκαιρία, αυτή που μας αρνήθηκαν αυτοί που κυβερνάνε κακά τη χώρα, την ευκαιρία να επιστρέψουμε αφού πλέον έχουμε εκπληρώσει το καθήκον μας να μένουμε ενταφιασμένοι τόσο καιρό, αφού έχει περάσει η εποχή της σιωπής μας, η νύχτα απ' όπου βγήκαμε, αυτός ο θάνατος μέσα στον οποίο ζούσαμε, την ευκαιρία να εξαφανιστούμε με τον ίδιο τρόπο που εμφανιστήκαμε, ένα πρωί χωρίς πρόσωπο, χωρίς μέλλον, χωρίς την πιθανότητα να καταλήξουμε στα κατακάθια της ιστορίας, του όνειρου, του αντάρτικου..."

Εγκαταλείποντας το βήμα ο Marcos εν μέσω καταιγισμού επευφημιών δίνει τη μεξικάνικη σημαία στη Rosario Ibarra (πρόεδρο της CND και παράλληλα του FNCR, Εθνικού Μετώπου Ενάντια στην Καταστολή, μιας αριστεριστικής οργάνωσης). Τις στιγμές αυτής της πατριωτικής έξαρσης τις ακολούθησε μια πραγματική καταιγίδα, μια τροπική βροχή που σάρωσε τα πάντα και παρά τους εξορκισμούς εναντίον της, "Ο Zapata ζει, η μάχη συνεχίζεται", "Ο Zapata ζει, η βροχή συνεχίζεται" -και τους λίγους τολμηρούς που γυμνόστηθοι τσαλαβουτούσαν στη λάσπη σήμανε το ξαφνικό τέλος της πρώτης μέρας της CND στη ζούγκλα. Την επομένη αφού δόθηκαν χαιρετισμοί από διάφορους συμμετέχοντες και αφού οριστικοποιήθηκε η μίνιμουμ συμφωνία για κινητοποιήσεις ενάντια στο ενδεχόμενο εκλογικής νοθείας, ακολούθησε η συνέντευξη τύπου του Marcos που με την άνεση σταρ απαντούσε με ειρωνεία και πολιτικάντικους ελιγμούς στις διάφορες ερωτήσεις. Δήλωσε ξανά την επιθυμία του EZLN για έντιμη ειρήνη και για προσπάθεια συνεννόησης με τα άλλα ένοπλα αντάρτικα της χώρας και στην ερώτηση αν θα βγάλει τη μάσκα απάντησε "Ναι, αν το θέλετε, εσείς θα μου πείτε". Οι κραυγές "OXI" επιβεβαίωσαν ότι το σύμβολο Marcos για να παραμείνει θρύλος πρέπει να παραμείνει μασκοφόρος και όχι κοινός, αναγνωρισμός θνητός.

Έτσι, αυτό το συνονθύλευμα ατόμων, η "Κοινωνία των Πολιτών", μέσα σ' αυτό το κλίμα γιορτής και έντασης, κάτι ανάμεσα σε πανηγύρι και πολιτική συνάντηση, αυτή η Εθνική Συνέλευση που δεν ήταν και τόσο συνέλευση, ουσιαστικά επιβεβαίωσε μια αόριστη, γενική, αφηρημένη θέληση για "αλλαγή", "δημοκρατία" και "ειρήνη". Ήταν μια συμβολική χειρονομία λίγο πριν τις εκλογές. Μια εκδήλωση πατριωτισμού και ρεφορμισμού, αντιφατικών προσδοκιών και γενικόλογων υποσχέσεων ανάμεσα στα ηχηρά "Viva!"

*"Παίρνεις την Επανάσταση (Revolucion) μέχρι το τέλος, στρίβεις δεξιά και βρίσκεις στη Μεταρρύθμιση (Reforma)".
Μεξικάνικο ανέκδοτο σχετικά με το πως φτάνεις στο κέντρο του Μεξικού.*

Στα τέλη του προηγούμενου αιώνα το Πορφυριάτο, η δικτατορία του Ντιάζ, συνίστατο στο συνδυασμό της μεγάλης σε όγκο και έκταση καπιταλιστικής ανάπτυξης και του δικτατορικού-ολιγαρχικού κράτους. Η κυριαρχία του κεφαλαίου με τη μορφή ντόπιων και ξένων μονοπωλίων, ο συγκεντρωτισμός της οικονομίας και της πολιτικής εξουσίας σε πανεθνικό επίπεδο σταδιακά διέλυε τις παλιές παραδοσιακές, φεουδαρχικές δομές. Οι νέοι γραφειοκράτες και τεχνοκράτες (Ποζιτιβιστές, Κοινωνικοί Δαρβινιστές) υποσκέλιζαν σε ισχύ τους παραδοσιακούς τοπικούς μεγαλογαιοκτήμονες αναγκάζοντας τους σε μεγαλύτερο συντονισμό με την κεντρική εξουσία.

Η κυριάρχηση του κεφαλαίου επί της αγροτικής παραγωγής δημιουργούσε μια αναπτυσσόμενη τάξη αγροτών προλεταρίων που απαρτιζόταν από ακτήμονες, άνεργους ή μισθωτούς εργάτες γης, δίπλα στους δουλοπάροικους και τους εξαθλιωμένους *campesinos* ιδιάνους. Παράλληλα η μικροϊδιοκτητική αγροτική τάξη άρχισε να δοκιμάζεται κι' αυτή σκληρά απ' την επίθεση του κεφαλαίου. Η εργατική τάξη που βρισκόταν κυρίως στο βορρά, λόγω της εκεί μεγάλης επενδυτικής δραστηριότητας, αποτελούνταν από ένα μειοψηφικό σχετικά καλοπληρωμένο στρώμα, από ανεξάρτητους τεχνίτες καθώς κι' από τον κύριο όγκο του βιομηχανικού προλεταριάτου. Τα σταδιακά πλήγματα εναντίον των τεχνιτών τους ένωσαν με τους υπόλοιπους εργάτες και συχνά τους οδηγούσαν σε απεργίες ή βιαιότερες εξεγέρσεις που καταστέλλονταν βίαια.

Το Πορφυριάτο άρχισε να κλυδωνίζεται από μια πολύμορφη δυσάρεσκεια που αντανάκλούσε διαφορετικά και αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα κι' αργότερα πήρε τη μορφή της ένοπλης εξέγερσης. Η σύγκρουση εντός της αστικής τάξης ανάμεσα στο (βόρειο κυρίως) βιομηχανικό - χρηματιστικό τμήμα της κι' αυτό των τοπικών μεγαλοτσιφλικιών (το πρώτο αντιπροσώπευε το αστικο-δημοκρατικό πρόταγμα σ' αντίθεση με τον αυταρχισμό), η δυσφορία των μικροαστών μπροστά στην έλευση των μονοπωλίων, η οργή του προλεταριάτου και των *campesinos* καθώς και οι φιλοδοξίες της κάστας των διανοουμένων που ασφυκτιούσε μέσα στο καταπιεστικό καθεστώς, ήταν οι βασικότερες αιτίες της έκρηξης που επακολούθησε.

Προερχόμενος από τη νέα βιομηχανική αστική τάξη ο Madero πήρε την εξουσία συνεικουρούμενος από τον αρχικό του θαυμαστή Villa και τον Zapata. Ο τελευταίος, ανυποχώρητος στο στόχο της αγροτικής μεταρρύθμισης, μπροστά στη "προδοσία" του Madero, το ότι παρέμεινε δηλ. πιστός εκπρόσωπος της τάξης του, κηρύσσει το Νοέμβρη του 1911 τη συνέχιση της Επανάστασης με το σχέδιο της Ayala(4). Η δικτατορία του στρατηγού Huerta (1913 - 1914) διαμόρφωσε εναντίον της τρία χαλαρά συνδεόμενα μεταξύ τους στρατόπεδα: τους Zapatistas στο νότο, με κυρίαρχη αγροτική σύνθεση αυτή των *ejidatarios* ή ακτημόνων με κομμουνιστική κοινωνική οργάνωση, στο βορρά το στρατό του Villa με περισσότερο μικροαστική και προλεταριακή σύνθεση και τέλος τους Συνταγματικούς, δηλ. τη μεσαία αστική τάξη, κάποιους μεγαλογαιοκτήμονες αλλά ακόμα και προλετάρους που πίστεψαν στη σοσιαλίζουσα προπαγάνδα τους. (5)

Η Συνέλευση στο Aguascalientes το 1914 των τριών αυτών επαναστατικών δυνάμεων αποκάλυψε το αδύνατο της μεταξύ τους συμμαχίας.

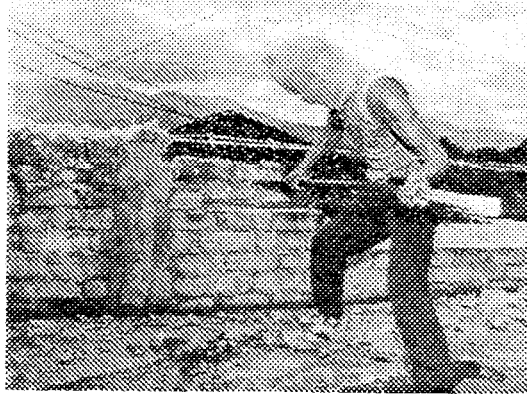
Δίπλα στις θρυλικές μορφές του αμφιλεγόμενου Villa και του ρομαντικού Zapata, του οποίου η ακατάβλητη προλεταριακή συνείδηση συνδυαζόταν μ' ένα πρωτογενή εθνικισμό και τη πίστη σε μία δημοκρατική κυβέρνηση που θα υλοποιούσε το λαϊκό όραμα της επαναστατικής αλλαγής, την αγροτική μεταρρύθμιση, ξεχωρίζει αυτή του διεθνοστή αναρχοκομμουνιστή Ricardo Flores Magón. Ξεκινώντας σαν φιλελεύθερος διαμόρφωσε σταδιακά τις αναρχικές του ιδέες (τις οποίες, για λόγους τακτικής, δεν διακήρυττε ρητά μέχρι το 1910) προσπαθώντας να μετατρέψει την επανάσταση από **πολιτική** σε πραγματικά **κοινωνική**. Οργανώνοντας απεργίες και εξεγέρσεις, με επιρροή και δράση ανάμεσα σε εργάτες και αγρότες κυρίως στο βορρά (και ελέγχοντας πλήρως το βόρειο μέρος της πολιτείας Baja California) το PLM, το Μεξικάνικο Φιλελεύθερο Κόμμα, που ιδρύθηκε από τον Magón, όχι μόνο βρισκόταν πίσω από πολλές απαλλοτριώσεις γης και μέσων παραγωγής αλλά ιδιαίτερα με το μανιφέστο του 1911, έδινε σ' αυτές τις ενέργειες ένα σαφή κομμουνιστικό προσανατολισμό.

Η έκβαση του ταξικού πολέμου καθορίστηκε από τη συμμαχία του ισχυρού εργατικού συνδικάτου Casa del Obrero Mundial (αναρχοσυνδικαλιστικής και σοσιαλιστικής συντεχνιακής ιδεολογίας) με τους Συνταγματικούς με ανταλλάγματα την υπόσχεση χρηματοδότησής του και την ικανοποίηση ορισμένων εργατικών απαιτήσεων. Μέσα στα κίνητρα της συνθηκολόγησης των εργατών δεν ήταν λιγώτερο αμελητέα η δυσφορία τους τόσο με την θρησκομανία των Zapatistas όσο και τη βαναυσότητα των Villistas που ο αυξανόμενος μιλιταρισμός τους τους είχε σχεδόν μετατρέψει σε μισθοφόρους.

Το Σύνταγμα του 1917, μετά τη συντριβή των Zapatistas, των Villistas και του PLM, αποκρυστάλλωσε την κυρίαρχη εθνικιστική, αντιιμπεριαλιστική και σοσιαλίζουσα ιδεολογία του μετεπαναστατικού Μεξικάνικου κράτους (6). Κάποια από τα ρεφορμιστικά του άρθρα που προέβλεπαν αντικληρικά μέτρα, αγροτική μεταρρύθμιση και εργατικό δίκαιο αποτελούσαν μέρος του προγράμματος του PLM του 1906. Ήταν ο θρίαμβος της φιλελεύθερης πτέρυγας της αστικής τά-

ξης επί των αγροτών και των προλεταρίων που στο εξής θα έκανε χρήση του περιεχομένου της Επανάστασης κατά τα συμφέροντά της για να τη στρέψει εναντίον τους.

Με τον κρατικό εξανδραποδισμό της εργατικής τάξης μέσα από τα περιορισμένα δικαιώματα που της παραχωρήθηκαν εγκαινιάστηκε μια μακρά ιστορία λαϊκισμού συνδυασμένου με καταστολή και υποταγή στο κράτος. Μέσα από μια ηττημένη αγροτική τάξη και μια σακατεμένη εργατική άρχισε ν' αναδύεται μια διευρυμένη μικροαστική που απολάμβανε μέρος των προνομίων του κράτους. Παράλληλα βγήκαν μέσα από την Επανάσταση στρατιωτικοί, γραφειοκράτες, διανοούμενοι και συνδικαλιστές ηγέτες άμεσα συνδεδεμένοι με την κρατική εξουσία. Το νέο αυτό κράτος αστών και γραφειοκρατών νομιμοποιήθηκε με ιδεολογική σημαία την Επανάσταση αφομοιώνοντας και διαστρεβλώνοντας όλο το περιεχόμενό της. Η "Επανάσταση" σαν μύθος έγινε η ενοποιητική ιδεολογία της κρατικής κυριαρχίας τον 20ο αιώνα.

... ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΚΡΑΤΟΣ

"Θέλουμε μια κυβέρνηση φιλελεύθερη, δημοκρατική και εθνικιστική... οι παραχωρήσεις στους εργαζόμενους γίνονται μέσα στις οικονομικές δυνατότητες του καπιταλιστικού τομέα" Lazaro Cardenas

Όταν οι τελευταίες κλαγγές των όπλων της Επανάστασης είχαν σιγήσει, το Μεξικάνικο Κράτος βρέθηκε μπρος στη διττή ανάγκη της ισχυροποίησής του και της ανάπτυξης του καπιταλισμού. Το πρόβλημα του ελέγχου του ξένου κεφαλαίου (η δημιουργία της Τράπεζας του Μεξικού ήταν μια πρώτη κίνηση συνεργασίας μεταξύ Μεξικάνικου και ξένου κεφαλαίου) και της ταξικής πάλης που συνεχώς οξυνόταν μπροστά στην κρατική χειραγώγηση, τη διαφθορά των επίσημων συνδικαλιστών και την κρίση του 29 δεν έπαιρνε αναβολή. Οι ακόμα ανεκπλήρωτες υποσχέσεις της Μεξικάνικης Επανάστασης απειλούσαν τη νομιμότητα των διαδοχικών κυβερνήσεων και γενικότερα του Κράτους σα φορέα της ιδεολογίας της.

Με το Lazaro Cardenas που κηρύσσει τη "σοσιαλιστική επανάσταση" το 1934 το Μεξικό μπαίνει στην περίοδο της κρατικής ρύθμισης του καπιταλισμού, στρατηγική που εφαρμοζόταν ήδη σε Αμερική και Ευρώπη. Η αναγκαιότητα της μεταρρύθμισης που ισοδυναμούσε με παραχωρήσεις σε αγρότες και εργάτες, με εθνικοποιήσεις ορισμένων τομέων, με τροποποίηση των όρων της ιμπεριαλιστικής διείσδυσης και με συμμόρφωση των δύστροπων αντιπαραγωγικών φεουδαρχών και "κομπραδόρων" αστών αναβάθμιζε το "λαϊκό" ρόλο του Κράτους και ταυτόχρονα ικανοποιούσε τα συμφέροντα της μοντέρνας βιομηχανικής τάξης.

Η "πολιτική των μαζών" ολοκληρώνει το συντεχνιακό Κράτος που απορροφά την "Κοινωνία των Πολιτών". Με την εδραίωσή του το εθνικό πολιτικό κόμμα (7) δρα στο εξής ως πανίσχυρη διοικητική επιτροπή που οργανώνει και διαιρεί την κοινωνία σε ξεχωριστές ενότητες που εξαρτούν την ύπαρξή τους απ' αυτό: η ταξική πάλη "νομιμοποιείται" μέσα από την αναβάπτιση του συνδικαλιστικού κινήματος σε επίσημο εθνικό (δημιουργείται η πανίσχυρη ως σήμερα CTM: Συνομοσπονδία Μεξικάνων Εργατών), δημιουργείται η CNC: Εθνική Αγροτική Συνομοσπονδία και στον "λαϊκό τομέα" του κόμματος συνασπίζονται συνδικάτα δημοσίων υπαλλήλων, νεολαιίστικες και γυναικείες οργανώσεις.

Η εδραίωση της δημοκρατικής-καπιταλιστικής ιδεολογίας του "κοινού συμφέροντος" περνάει μέσα από τη δημιουργία ενός κλίματος "εθνικής ομοψυχίας" χάρη στην αντιιμπεριαλιστική πολιτική του Cardenas που φτάνει στο απόγειό της με την εθνικοποίηση των πετρελαίων το 1938, που τα εκμεταλλεύονταν αμερικάνικες κυρίως και αγγλικές εταιρείες ως τότε. Η περιορισμένης κλίμακας αγροτική μεταρρύθμιση έβαλε τις βάσεις για την κρατικά ελεγχόμενη καπιταλιστική αγροτική πολιτική. Η αναδιανομή των γαιών (με την απαλλοτρίωση των μη παραγωγικών τσιφλικιών) και η παροχή δανείων στόχευαν στη δημιουργία μιας μικρομεσαίας αγροτικής τάξης για την τόνωση της εθνικής αγοράς. Η έμφαση όμως κυρίως δόθηκε στην ενδυνάμωση της μεγάλης αγροτικής ιδιοκτησίας υπό την επίβλεψη του Κράτους. Στο τέλος της θητείας του Cardenas το 1940 η "σοσιαλιστική" του πολιτική είχε τα ακόλουθα αποτελέσματα στην αγροτική παραγωγή: πάνω απ' το 60% των αγροτών ήταν ή ακτήμονες ή μικροϊδιοκτήτες ή ejidatarios που προσπαθούσαν ν' ανταγωνιστούν τους μεγαλοϊδιοκτήτες ευφώρων εδαφών, κατόχων τεχνολογίας και κεφαλαίου. Οι ejidatarios αναγκάζονταν σταδιακά να νοικιάζουν τους κλήρους τους στους τελευταίους και να καλλιεργούν τη γη για λογαριασμό τους, πράγμα που οδήγησε στην εμφάνιση του φαινομένου του νεολατιφουντισμού ακριβώς στις περιοχές που είχε γίνει α-

γροτική μεταρρύθμιση.

Γενικά μιλώντας, κατά την περίοδο Cardenas οι βάσεις του μοντέρνου Κράτους θεμελιώθηκαν στην άμβλυση των ταξικών αντιθέσεων με τη συνδυασμένη σοσιαλπατριωτική πολιτική παραχωρήσεων και καταστολής. Η πρακτική του λαϊκισμού και του συντεχιασμού, μ' αφετηρία αυτήν την εποχή, θα συγκροτήσει μια ιστορική συνέχεια σε κρατικό ιδεολογικό επίπεδο που διαρκεί μέχρι και σήμερα.

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗ ΣΚΥΛΜΑ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΧΑΡΥΒΔΗ ΤΗΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ

Οι μεταρρυθμίσεις του Cardenas και ο εκσυγχρονισμός της καπιταλιστικής ανάπτυξης έδωσαν γρήγορα καρπούς. Η 20ετία 1940-60, πριν τη θορυβώδη εμφάνιση των πρώτων απειλητικών ριζοσπαστικών κινημάτων, αποτελεί την περίοδο με τη μεγαλύτερη και ταχύτερη καπιταλιστική συσσώρευση. Ο ρόλος του Κράτους, που γίνεται όλο και πιο αυταρχικό και τεχνοκρατικό είναι θεμελιώδης σ' αυτή τη συγκεντρωποίηση του Κεφαλαίου. Η εκβιομηχάνιση στο Μεξικό ακολουθούσε μια πορεία που το διαφοροποιούσε απ' την αποικιακού ακόμα τύπου οικονομία στις άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής (8).

Με την "Πράσινη Επανάσταση" αρχίζει ο εκμοντερνισμός στην αγροτική παραγωγή, που αυξάνει έξι φορές μεταξύ των ετών 1940-75. Τα προγράμματα της "Πράσινης Επανάστασης" (του εξορθολογισμού του Κεφαλαίου), χρηματοδοτημένα από την Παγκόσμια Τράπεζα (και αρχικά από το ίδρυμα Ροκφέλλερ) τόσο στο Μεξικό όσο και σε άλλες χώρες όπου το αγροτικό ζήτημα ήταν κεντρικό (π.χ. Ινδία), βγήκαν μέσα απ' την ανάγκη του Κράτους να ελέγξει τις εύθραυστες κοινωνικές σχέσεις στην ύπαιθρο και να οργανώσει τη φτηνή τροφοδοσία των ορδών των προλεταρίων στην πόλη. Επιλέχθηκαν αρχικά περιοχές του Βορρά με μεγάλη συγκέντρωση γης στα χέρια των "επαναστατών" μεγαλογαιοκτημόνων (9). Μια σειρά δανείων για τη χρήση νέας τεχνολογίας (από αρδευτικά μέσα μέχρι λιπάσματα) προκάλεσε όχι μόνο την εντατικοποίηση της καλλιέργειας και την αύξηση της παραγωγικότητας αλλά και την αντικατάσταση παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων με καινούργια που προοριζόνταν για εξαγωγή. Με δυσμενέστερους όρους δανείων για την απόκτηση μέσων παραγωγής οι ejidatarios ή οι minifundistas (μικροϊδιοκτήτες γης) οδηγήθηκαν σε εξαθλίωση ή σε χρεωκοπία. Πολλοί έτσι μετατράπηκαν σε ακτήμονες, αυτό το "πληθυσμιακό πλεόνασμα", γνωστό απ' τις πρώτες περιφράξεις στην ιστορία και πάντα αναγνωρίσιμο όταν γίνεται λόγος για "αγροτική μεταρρύθμιση", που προσφέρεται για πολλαπλές χρήσεις: ανεργία, βιομηχανικό προλεταριάτο ή εργάτες γης. Εκτός των αναγκαστικών απαλλοτριώσεων γης, πράγμα που διόγκωνε την ιδιοκτησία των μεγαλογαιοκτημόνων, μια άλλη συνήθης τακτική ήταν η κατά καιρούς κατάτμηση των ejidos που λειτουργούσε σαν απορρόφηση των κοινωνικών κραδασμών καθώς συντηρούσε την ιδέα της επαναστατικής αναδιανομής της γης.

Συνολικότερα η ικανότητα του Κράτους ν' αυτοπαρουσιάζεται ως θεματοφύλακας των ιδεών της Επανάστασης εξηγεί όχι μόνο τη σχετική πολιτική σταθερότητα των δεκαετιών που ακολούθησαν την προεδρία του "πρωτοπόρου" Cardenas αλλά και την αφομοίωση των κοινωνικών κινημάτων. Η επαναστατική παράδοση των αγροτών και των προλεταρίων διδασκόταν μέσα από την κρατική εκπαίδευση και το Κράτος την επικαλούνταν ως γεννήτορα του ίδιου, γι' αυτό και αναλάμβανε το ρόλο του υπερασπιστή της (10). Οι ίδιοι οι προλετάριοι τώρα όταν δεν αρκούντο στην κρατική αναγνώριση της συμβολής τους στη δημιουργία του "ισχυρού, ανεξάρτητου" Κράτους και δείχναν δυναμικά την αγνωμοσύνη τους μεταβάλλονταν αυτομάτως σε "εχθρούς της Επανάστασης", "αντιπατριώτες". Εν τούτοις η συστηματική προπαγάνδη των εθνικοδημοκρατικών κατακτήσεων είχε αποτελέσματα: πολλοί αγρότες, εργάτες, μικροαστοί πίστεψαν στην αντιπροσώπευση των μεγάλων συνδικάτων CTM, CNC, και του "λαϊκού τομέα".

Κατ' εναλλαγή με την ενωτική ιδεολογία της εθνικής ομοψυχίας, της ταξικής αρμονίας και του λαϊκισμού χρησιμοποιούνται και κυριαρχούν στη Μεξικάνικη κοινωνία κι άλλες διαχωριστικές ιδεολογίες: ο Ιθαγενισμός κι ο ιδιότυπος μεξικάνικος φαλλοκρατισμός (machismo). Η γυναίκα αγία, πουτάνα και φτηνή εργάτρια είναι οι τρεις βασικές φιγούρες της Μεξικάνικας (την ίδια στιγμή βέβαια που ο μεξικάνικος καπιταλισμός προωθεί το φεμινισμό φροντίζει να διατηρεί και το σεξισμό σχεδόν ανέπαφο, κάτι που άλλωστε συμβαίνει παντού).

Ο Ιθαγενισμός, η επίσημη αναγνώριση της Ινδιάνικης παράδοσης, ήταν ένα από τα αντιφατικά επιτεύγματα της Επανάστασης. Βρίσκεται στο κέντρο του μεξικάνικου εθνικισμού (συχνά η επίκληση της Ινδιάνικης κληρονομιάς υπερτονίζεται εις βάρος της κατ' εξοχήν mestizo σύνθεσης του μεξικάνικου λαού ή συγκρούεται με τις πιο συντηρητικές, ισπανόφιλες, θρησκευτικές τάσεις). Πίσω από τον μανδύα όμως της ιδεολογίας της "εθνικής παράδοσης", που διατρέχει όλη την ιστορία, καλύπτεται υποκριτικά η κρατική προσπάθεια καταστροφής και αφομοίωσης της Ινδιάνικης κουλτούρας μέσα στην εθνική εμπορευματική οικονομία. Από το 1948 το INI (Εθνικό Ινστιτούτο Ιθαγενών) είναι το κανάλι που νομιμοποιεί την εκμετάλλευση των Ινδιάνων μέσω των caciques (11), των αφεντικών, των στρατολόγων μεταναστών, των δανειστών, των εμπόρων, των μεγαλογαιοκτημόνων και των μπράβων τους. Σύμφωνα με την ανθρωπολόγο Marcela Lagarde " τα προγράμματα του INI διευθύνονται και σχεδιάζονται από ανθρωπολόγους που ισχυρίζονται ότι υπάρχουν για τον Ινδιάνο, αλλά των οποίων ο στόχος είναι να σταματήσει να είναι τέτοιος".

LOS OLVIDADOS- ΑΠΟΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Η ταχεία εκβιομηχάνιση και η εσωτερική μετανάστευση μετά το 50 έφεραν σταδιακά το προλεταριάτο στο κέντρο της ταξικής πάλης αυξάνοντας το βιομηχανικό του τμήμα στο 25% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και το σύνολο των μισθωτών από 46% το 1950 στο 75% το 1982. Με λιγότερο από το 1/4 των μισθωτών συνδικαλισμένο και με "συγκριτικό πλεονέκτημα" τους πολύ χαμηλούς μισθούς (μόλις το 1974, μετά από άγριες απεργίες, οι μισθοί καταφέρνουν να ξεπεράσουν κατά πολύ το επίπεδο του 39, για να καταρρακωθούν και πάλι μετά το 76) ο Μεξικάνικος καπιταλισμός αναπαράγει στον ένα πόλο συσσώρευση και στον άλλο αθλιότητα. Το πρώτο κύμα των απεργιών ανάμεσα στο 1958 και το 1962 στο δημόσιο κυρίως τομέα (τραίνα, πετρέλαιο) πυροδοτεί αντιδράσεις και σε άλλους χώρους (εκπαίδευση, γεωργία) -και γελοιοποιεί τις διάφορες μαρξιστικές μωρολογίες περί "υπανάπτουκτου τριτοκοσμικού" προλεταριάτου. Ανάγκασε δε το διεθνές Κεφάλαιο κυρίως να επενδύσει σε καινούργιους τομείς (αυτοκινητοβιομηχανία) αρχικά στην πόλη του Μεξικού, για να τους μεταφέρει στη συνέχεια στο Βορρά (με τον ίδιο τρόπο που κάπως παλιότερα είχε εγκαταλείψει το Detroit) όταν ήρθε αντιμέτωπο με την εργατική εξέγερση στα μέσα του 70, εμπλουτίζοντας έτσι τη βιομηχανική ζώνη των κατέργων-maquiladoras (12).

Με τις βίαιες ή "νόμιμες" απαλλοτριώσεις γης οι ακτήμονες συνωθούνται στις πόλεις, ειδικά στην πρωτεύουσα. Ένα ογκώδες υποπρολεταριάτο, στις τάξεις του οποίου άνεργοι, υποαπασχολούμενοι, προσωρινοί εργάτες συντίθενται και ανασυντίθενται μετακινούμενοι συνεχώς ανάμεσα στον αγροτικό, βιομηχανικό, εμπορικό τομέα και αυτό των υπηρεσιών. Η αέναη αυτή μετακίνηση ενώ μειώνει την απόσταση που χωρίζει τους συνδικαλισμένους απ' τους "μαύρους" εργάτες, ταυτόχρονα περιορίζει τις κατακτήσεις του καλύτερα οργανωμένου βιομηχανικού προλεταριάτου υπονομεύοντας τις.

Οι Olvidados, αυτοί που στοιβάζονται στις "χαμένες πολιτείες" της πόλης του Μεξικού, στις colonias proletarias (στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή ο μισός πληθυσμός κατοικεί σ' αυτές τις παραγκοσυνοικίες), πρωτίστως απασχολούνται σε βιοτεχνίες φασόν μικροϊδιοκτητών, εκατοντάδες χιλιάδες μικροεργαστήρια ενδυμάτων, παπουτσιών, επίπλων κλπ. Το Κεφάλαιο τις ελέγχει τόσο στην προμήθεια πρώτων υλών όσο και στην απορρόφηση των εμπορευμάτων. Η ύπαρξή τους συμφέρει περισσότερο γιατί και οι μισθοί είναι ιδιαίτερα χαμηλοί και ο κατακερματισμός δεν επιτρέπει κάποια οργανωμένη αντίσταση. Το 1970 προγράμματα της Παγκόσμιας Τράπεζας "Επενδύσεων στους Φτωχούς" προσπάθησαν με δάνεια να ενσωματώσουν στο Κεφάλαιο τις επιχειρήσεις της γειτονιάς.

Το Κράτος έπαιζε πάντα ένα πολύ σημαντικό ρόλο τόσο στη γεωγραφική συγκέντρωση αυτού του υποπρολεταριάτου, όσο και στην οργάνωση της πολιτικής του συμπεριφοράς (με χειραγώγηση των ηγετών των κινημάτων γειτονιάς), ρυθμίζοντας τις αγορές τους, διευθύνοντας ένα ψευτομικροαστικό δίκτυο μικρεμπορίου και παρέχοντας υποτυπώδεις υπηρεσίες κοινωνικού κράτους (κρατικά ελεγχόμενα καταστήματα φτηνών τροφών, κάποια περιθαλψη, σχέδια διανομής γης και σπιτιών σε άστεγους κλπ).

Στην ανασύνθεση των λούμπεν όμως υπάρχει και η **υποκειμενική διάσταση**. Μια διάχυτη ταξική κουλτούρα επιβεβαιώνεται είτε μέσα από εξεγέρσεις είτε μέσα από δυναμικές κινητοποιήσεις. Πρόσφατο παράδειγμα η γειτονιά του Terito, στο κέντρο του Μεξικού, που μετά το σεισμό του 1985 με τη δημιουργία αυτόνομων οργανώσεων οι κάτοικοι, καταλαμβάνοντας τα νοικιαζόμενα σπίτια τους, ανάγκασαν την κυβέρνηση ν' αποσύρει τ' αναπτυξιακά της σχέδια που προωθούσαν την κυριοποίηση της περιοχής και άρα την έξωσή τους. Οι Teritanos, γνωστοί για τις υπαίθριες γιορτές τους, την καθημερινή έμπρακτη άρνηση της εργασίας, την αλληλεγγύη και τις κοινοτικές τους παραδόσεις απέδειξαν ότι οι colonias proletarias είναι μερικές φορές δυσλειτουργικές για το Κράτος. Γι' αυτό άλλωστε όταν εξαντλείται η πρακτική της αφομοίωσης έρχεται το BARAREM (ειδικό παραστρατιωτικό τάγμα).

INSURGENCIA OBRERA -ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΝΤΑΡΣΙΑ 1973-1977

Τέλη του 60 μια φοιτητική-νεολαιίστικη εξέγερση άρχισε να εκκολάπτεται παίρνοντας κατά γράμμα την εθνικιστική μυθολογία που διδάσκονταν στα σχολεία και προπαγάνδιζε το PRI. Ο Zapata, ο Cardenas, ο Magon γίνανε τα σύμβολα μιας "εθνικής αλλαγής" που δεν έγινε πραγματικότητα παρά μόνο με τη μορφή προτομών σε πλατείες. Το τέλος των φοιτητικών δημοκρατικών διεκδικήσεων ήρθε με το μακελειό στην πλατεία των Τριών Πολιτισμών στις 2 Οκτώβρη του 1968. Η συμμετοχή πολλών προλεταρίων και αγροτών σε κείνη τη ματοβαμμένη πορεία (ίσως και 500 νεκροί) ήταν ενδεικτική της ανταρσίας που θα επακολουθούσε σε λίγα χρόνια. Ο γκεβαρισμός επίσης αρχές του 70 ήταν μια πολύ διαδεδομένη ιδεολογία και αποτέλεσε τη βασική έμπνευση πολλών ένοπλων αντάρτικων πόλης που περίπου μέχρι το 1975 είχαν εξαρθρωθεί.

Παρά τις κάποιες περιορισμένες λαϊκίστικες μεταρρυθμίσεις αρχές της διακυβέρνησης του Echeverria (70-76), το βιομηχανικό προλεταριάτο άρχισε να εξεγείρεται πρωτίστως ενάντια στους κυβερνητικούς συνδικαλιστές ηγέτες, τους εμπονομαζόμενους chaigos. Πρόκειται τώρα για ένα σχετικά καλοπληρωμένο, ειδικευμένο προλεταριάτο, συγκεντρωμένο κατά μάζες στην κρατική κυρίως βιομηχανία, ιδιαίτερα μαχητικό, που συγκρότησε τη ρεφορμιστική Δημοκρατική Τάση εντός της CTM. Παράλληλα σχηματίστηκαν τα πρώτα ανεξάρτητα συνδικάτα στην αυτοκινητοβιομηχανία ως επί το πλείστον (πολλά από τα οποία στις αρχές του 80 αφομοιώθηκαν και οι ηγέτες τους έγιναν το κόκκινο πανί για το ε-

περχόμενο ριζοσπαστικό κίνημα βάσης). Μια σειρά από άγριες απεργίες μετέδωσαν ένα πνεύμα μαχητικότητας αφ' ενός προς την ύπαιθρο πυροδοτώντας καταλήψεις γης και προσπάθειες οργάνωσης των εργατών γης και αφ' ετέρου προς τα barrios της μητρόπολης ξεσηκώνοντας τους λούμπεν. Το εργατικό κίνημα αυτής της περιόδου, με αιχμή τη Δημοκρατική Τάση, δοκιμαζόμενο από την ίδια του την αντιφατικότητα ανάμεσα στη μαχητικότητα και το σεβασμό προς "το έθνος και τον προεδρικό θεσμό", τη στρατιωτική (!) καταστολή, τις απολύσεις και τα προγράμματα λιτότητας που επιβλήθηκαν από το Κράτος και το ΔΝΤ (μέσω δανείου το 1976) και την 100% υποτίμηση του peso, θα σβήσει για να δώσει τη θέση του σύντομα σε κάτι καινούργιο. Παράλληλα το PRI αναγκάστηκε να κάνει πολιτική συνταγματική μεταρρύθμιση το 1976 (νομιμοποίηση του ΚΚ, παραχώρηση στα κόμματα της αντιπολίτευσης δικαιώματος συμμετοχής στις εκλογές) επιχειρώντας να εγκλωβίσει την κοινωνική αναταραχή στην πολιτική αρένα.

Η ΑΒΑΣΤΑΧΤΗ ΤΑΞΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ: Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΑΝ ΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΤΑΞΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Το Μεξικό δεν ήταν φυσικά το μόνο πεδίο ταξικών συγκρούσεων μέσα στη δεκαετία του 70. Σε Αμερική και Ευρώπη (ανατολικής συμπεριλαμβανομένης) μια σειρά άγριων απεργιών καθώς και η εντεινόμενη εξέγερση ενάντια στην εργασία σηματοδοτούν το τέλος του Κεϋνσιανισμού. Το καύσιμο αυτής της αντεπίθεσης του Κεφαλαίου ήταν το πετρέλαιο, η λεγόμενη "ενεργειακή κρίση" του 1973. Η σχεδιασμένη αύξηση της τιμής του πετρελαίου προκαλεί ταυτόχρονα αποσύνθεση του προλεταριάτου (περικοπές του κράτους πρόνοιας και μισθών, ανεργία) και ανασύνθεση της εδαφικής συσσώρευσης του Κεφαλαίου (με κερδισμένες τις πολυεθνικές του πετρελαίου, το χρηματιστικό κεφάλαιο και τις πετρελαιοπαραγωγικές χώρες). Με την ανακύκλωση αυτή των πετροδολλαρίων χρηματοδοτήθηκε η κατοπινή καπιταλιστική στρατηγική της αυτοματοποίησης και εισαγωγής προηγμένης τεχνολογίας σε βιομηχανίες στη Δύση, και αυτό που μας ενδιαφέρει εδώ, τα πετροδολάρια αποτέλεσαν το κεφάλαιο για τα δάνεια που δημιούργησαν μετά τα χρέη.

Την ίδια περίοδο στο Μεξικό με τη μορφή δανείων συρρέουν κεφάλαια για την επιτάχυνση της βιομηχανικής ανάπτυξης και την αστυνόμευση του προλεταριάτου, ιδιαίτερα μετά τη σφαγή του 68. Αποφασιστικό ρόλο έπαιξε η ανακάλυψη κοιτασμάτων πετρελαίου στην Chiapas: το Μεξικό γίνεται η Αραβία της Καραϊβικής.

Αρχές του 80 η ταξική πάλη στο Μεξικό αναζωπυρώνεται παίρνοντας έναν ολοένα και περισσότερο αντικρατικό και αντικομματικό χαρακτήρα. Τώρα πια εκτός απ' τα δάνεια έχει διογκωθεί και η προλεταριακή απαίτηση για συμμετοχή στα πετρελαϊκά έσοδα. Για πρώτη φορά μετά από αρκετά χρόνια, αρχές του 81, κερδίζονται πραγματικές αυξήσεις που με τη σειρά τους ωθούν σε μεγαλύτερη ριζοσπαστικοποίηση. Οι συγκρούσεις εντός των ανεξάρτητων συνδικάτων πολλαπλασιάζονται και απ' την άλλη μεριά οι κρατικοί συνδικαλιστές προσπαθούν να υπερκεράσουν λεκτικά τις μαχητικές διεκδικήσεις. Πισσμένοι από ένα κίνημα βάσης που τους υπερφαλαγγίζει παρακαλούν το Κεφάλαιο να ενδώσει τονίζοντας τη σπουδαιότητα του ρόλου τους. "Αν αλλάξουμε τακτική και αφήσουμε τους εργάτες στην τύχη τους, οι εργοδότες δεν θα προλάβουν να καταλάβουν τι θα συμβεί: φανταστείτε έναν όχλο εκτός ελέγχου στο δρόμο", λέει το Μάρτη του 82 ο Velazquez, πρόεδρος της CTM. Λίγους μόνο μήνες αργότερα, τον Αύγουστο του 82, η αλλαγή στρατηγικής του διεθνούς Κεφαλαίου θα διασκεδάσει τις ανησυχίες του.

Αυτό που είναι γνωστό ως "μονεταρισμός" ή "Θατσερισμός" είναι η αναδιάρθρωση του καπιταλισμού που δε βασίζεται όπως την προηγούμενη δεκαετία στην "ενεργειακή κρίση" αλλά στην "κρίση του χρέους". Με την αύξηση των επιτοκίων, την απεργία επενδύσεων ουσιαστικά, τη λιτότητα και τη μείωση της τιμής του πετρελαίου μετά το 79, το Μεξικό βρέθηκε, μεταξύ άλλων χωρών, με ένα αστρονομικό χρέος και η κυβέρνηση κήρυξε μορατόριουμ αποπληρωμής των χρεών εγκαινιάζοντας έτσι τη διεθνή "κρίση του χρέους". Ο ρόλος του ΔΝΤ από την Αφρική μέχρι την Ασία γίνεται καθοριστικός: ο φαύλος κύκλος δανείων και χρεών (νέα δάνεια για την εξόφληση των προηγούμενων) συνοδεύεται από "Προγράμματα Δομικής Αναπροσαρμογής" της Παγκόσμιας Τράπεζας, όπως εύσχημα αποκαλείται η αναδιάρθρωση των ταξικών σχέσεων μέσω των ιδιωτικοποιήσεων, της ανεργίας, της λιτότητας, της αθλιότητας. Μεταξύ των ετών 1982 και 1984 66 χώρες του λεγόμενου "Τρίτου Κόσμου" συμφώνησαν σε προγράμματα λιτότητας υπό την επίβλεψη του ΔΝΤ με πρόσημα την "αποκατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών". Στην ουσία πρόκειται για μια καινούργια πολιτική στρατηγική για την αναδιοργάνωση των σχέσεων ανάμεσα στο διεθνές Κεφάλαιο και τα έθνη-κράτη και για την ανασύνθεση του προλεταριάτου διεθνώς. Η "κρίση του χρέους" γίνεται ένα λειτουργικό μέσο για τον έλεγχο των εθνικών οικονομιών και την καπιταλιστική αναδιάρθρωση. Χαρακτηριστικό δείγμα είναι η περίπτωση του Μεξικού όπου η "κρίση του χρέους" προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις: επέμβαση του ΔΝΤ · εφαρμογή προγραμμάτων λιτότητας που τηρούνται με υπερβάλλοντα ζήλο από τους τεχνοκράτες του PRI · αποδόμηση του κοινωνικού κράτους · ενθάρρυνση της διόγκωσης του τομέα των maquiladoras. Το τελευταίο δε βοήθησε την κάθοδο πολλών βιομηχανιών απ' την Αμερική αποσυνθέτοντας ταυτόχρονα Μεξικάνικο και Αμερικάνικο προλεταριάτο (π.χ. το Δεκέμβρη του 1991 η General Motors σχεδίαζε την απόλυση χιλιάδων αμερικάνων εργατών της την στιγμή που αύξανε τον αριθμό των εργοστασίων της στη ζώνη των maquiladoras, εκβιάζοντας τους εναπομείναντες αμερικάνους εργάτες της να δεχτούν αυξημένα ωράρια και χαμηλότερους μισθούς).

Η ενοποίηση του Μεξικάνικου με το παγκόσμιο Κεφάλαιο επιβάλλει την αναδιάρθρωση των ταξικών σχέσεων και αποδεικνύει ότι το μέσο της, η "κρίση του χρέους" είναι στην πραγματικότητα παραγωγική κρίση και όχι εμπόδιο στην καπιταλιστική ανάπτυξη. Η αποπληρωμή του χρέους που παρουσιάζεται ως στόχος δεν είναι παρά απλά η δικαιολογία

για την επίθεση στους αγώνες των προλεταρίων και η βίαιη επαναφορά τους στη λογική της θυσίας για τον "εθνικό σκοπό" αρχίζοντας π.χ. με παροχή 1% του μισθού τους προς την κυβέρνηση, όπως ζητούσε η CTM το 1982, εν χωρώ με αριστερά κόμματα, για να συνεχιστεί αυτή η ιστορία σε όλη τη δεκαετία του 80 μέχρι και σήμερα με τον εκβιασμό της συναίνεσης στην υπονόμευση του κοινωνικού κράτους, στην ανεργία, στις ιδιωτικοποιήσεις προκειμένου να λυθεί το "εθνικό πρόβλημα".

Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ

Μέσα στη δεκαετία του 80 η επικρατούσα τεχνοκρατική φράξια του PRI εφάρμοσε τα επιβαλλόμενα από το ΔΝΤ "Προγράμματα Δομικής Αναπροσαρμογής" πλήρως. Ιδιωτικοποιούνται πάνω από 500 κρατικές επιχειρήσεις και μέχρι τις αρχές του 90 διατηρούνται λιγότερες από 400 υπό κρατική διαχείριση. Ενδεικτικά αναφέρουμε τη διάλυση των ανεξάρτητων συνδικάτων στην Uramex (κρατική εταιρεία εκμετάλλευσης ουρανίου) το 1984, το κλείσιμο της DINA-Renault το 1986 (μετά από απεργίες ενάντια στην ιδιωτικοποίηση), απολύσεις στην κρατική εταιρεία πετρελαίου Pemex, πώληση της κρατικής τηλεφωνίας Telemex, αναδιάρθρωση στην υφαντουργία. Οι δύο τομείς που τυγχάνουν ιδιαίτερης προσοχής απ' το Κράτος είναι η αυτοκινητοβιομηχανία στο Βορρά (που γνωρίζει την ταχύτερη ανάπτυξη παγκοσμίως) και το πετρέλαιο στο Νότο. Μέσα στους αγώνες που διατρέχουν τη δεκαετία του 80 και τις αρχές του 90 χαρακτηριστική είναι η εισβολή στο προσκήνιο του καινούργιου ανειδίκευτου προλεταριάτου τόσο γιατί αποτελεί βόρα στα μέτρα της ελαστικοποίησης όσο και λόγω της πάλης του εντός των ανεξάρτητων συνδικάτων ενάντια στις ηγεσίες τους. Στη Volkswagen το 1992 ένα μαχητικό κίνημα βάσης στράφηκε ενάντια στη συμφωνία ανάμεσα στην ηγεσία του ανεξάρτητου συνδικάτου του και τη διοίκηση που προέβλεπε νέες ελαστικές σχέσεις εργασίας και ηττήθηκε τελικά μετά από ένα μήνα απεργίας. Η διοίκηση απέλυσε όλους τους εργάτες (14.000 περίπου) για να τους επαναπροσλάβει κατά 1.500 λιγότερους (που "συμπτωματικά" ήταν και οι πιο μαχητικοί) έχοντας καταφέρει να επιβάλλει δυσμενέστερους ακόμα όρους.

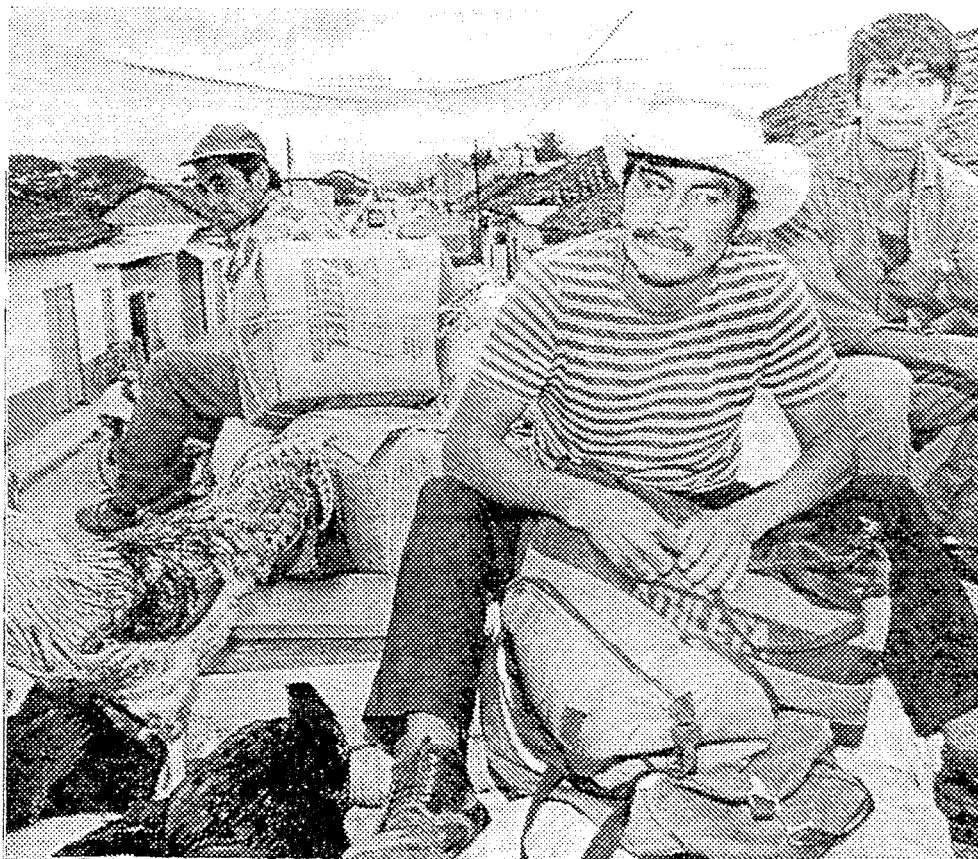
Σε μια προσπάθεια αφομοίωσης και αναχαίτισης των κινημάτων που διογκώνονταν συνεχώς η κυβέρνηση του Salinas εισάγει την πολιτική της concertation (συμφιλίωσης) δελεάζοντας κάποια ανεξάρτητα συνδικάτα να επιστρέψουν στην CTM, αντικαθιστώντας κάποιους "ιδιαίτερα" διεφθαρμένους charros, αλλά καταφεύγοντας και στη βία, ίσως περισσότερο απ' ό,τι θα ήθελε.

Στην ίδια λογική αφομοίωσης και ελέγχου εντάσσεται και το PRONASOL (Εθνικό Πρόγραμμα Αλληλεγγύης) χρηματοδοτημένο απ' την Παγκόσμια Τράπεζα και από την πώληση της Telemex και άλλων πρώην κρατικών επιχειρήσεων. Το μοντέλο αυτό της "αναδιάρθρωσης με ανθρώπινο πρόσωπο" προβλέπει κονδύλια για τροφοδοσία, δάνεια σε μικροαγρότες και σε μικρές επιχειρήσεις γυναικών, χρηματοδοτήσεις σχολείων, πανεπιστημιακές υποτροφίες, τίτλους ιδιοκτησίας σε αστικούς απαλλοτριωμένους χώρους από άστεγους, κατασκευές κλινικών, χρηματοδότηση έργων υποδομής (δρόμοι, ηλεκτροδότηση, φράγματα, αποξηράνσεις κλπ). Στην Chiapas ειδικά το 1993 χορηγήθηκαν πάνω από 100 εκατ. δολάρια. Πέρα από τα εκλογικά οφέλη που αποκόμισε το PRI, μέσω αυτής της "αποκεντρωτικής" μεθοδολογίας προώθησε το "συμμετοχικό" χαρακτήρα αυτών των έργων -που ουσιαστικά δεν είναι παρά η απαραίτητη υποδομή που προετοιμάζει το έδαφος για την μοντέρνα καπιταλιστική ανάπτυξη που θα επακολουθήσει με τη NAFTA- αναγκάζοντας φτωχούς αγρότες και εργάτες να εργάζονται με ελάχιστο κόστος για το Κράτος. Απαλύνοντας έτσι προσωρινά τις πιο επώδυνες συνέπειες της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, το PRONASOL οργάνωσε ένα ευρύ δίκτυο πληροφοριών για την άμεση αντιμετώπιση πιθανών κινημάτων ακολουθώντας την πολιτική των παλιότερων προγραμμάτων (PIDER) της Παγκόσμιας Τράπεζας. Γενικότερα άλλωστε εντάσσεται στην μακρόχρονη παράδοση αφομοίωσης/ ενσωμάτωσης/ εκμετάλλευσης των μακιαβελλικών του PRI, αυτών των επιστημόνων της χειραγώγησης και καταστολής. Η πορεία που ακολουθεί το PRI ενοποιώντας τη μεξικάνικη οικονομία με το διεθνές Κεφάλαιο υπονομεύει και την ίδια του την ιδεολογική νομιμότητα: το 1992 τροποποιείται το άρθρο 27 του Συντάγματος που προστάτευε, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα κατοχής κλήρου στην κοινοτική γη, τα ejidos. Προϊόν της Μεξικάνικης Επανάστασης, και από τα πιο αντιπροσωπευτικά μάλιστα, με την τροποποίησή του ολοκληρώνεται μια συνεχής διαδικασία προλεταριοποίησης των αγροτών και εντείνονται οι νέες περιφράξεις.

*" Η Αγροτική Τράπεζα είναι το αφεντικό μας. Εμείς είμαστε οι εργάτες και δεν παίρνουμε καν μισθό ούτε έχουμε συνδικάτο".
ομάδα ejidatarios στο Michoacan, 1981*

Η τάξη στην αγροτική παραγωγή που βρίσκεται στο στόχαστρο της καπιταλιστικής ανασυγκρότησης και στο επίκεντρο του ταξικού ανταγωνισμού (τώρα και με οργανωμένη ένοπλη μορφή, τους Ζαπατίστας) είναι οι ejidatarios. Ejido (εχίδο) λέγεται η κοινοτική, κυρίως Ινδιάνικη γη, που ανήκει στην κοινότητα, στο χωριό (pueblo) και καλλιεργείται συλλογικά, έτσι τουλάχιστον γινόταν παλιότερα (13). Το αρχαίο αυτό Ινδιάνικο κομμουναλιστικό σύστημα -στα πλαίσια του οποίου η καλλιέργεια, το πότισμα, η συγκομιδή γίνονταν από κοινού και η αλληλοβοήθεια γενικότερα ήταν ο κανόνας- προϋπήρχε της Αποικιοκρατίας, επιβίωσε κατά τη διάρκεια της μέσα στα πλαίσια της φεουδαρχίας που μεταφέρθηκε από την Ευρώπη (τα ejidos αποτελούσαν ένα μικρό μέρος των κτημάτων των conquistadores, οι οποίοι μετεξελίχθηκαν σε hacendados, μεγαλοσιφλικάδες που προσαρτούσαν όλο και περισσότερη Ινδιάνικη γη μετατρέποντας τους ejidatarios σε δουλοπάροικους), συνεχίστηκε μετά την Ανεξαρτησία (όπου δημιουργήθηκε και μια περιορισμένη τάξη μικροϊδιοκτητών, rancheros) και μετά την Μεξικάνικη Επανάσταση. Οι ejidatarios ή comuneros ήταν η κοινωνική βάση του κινήματος του Zapata, πηγή έμπνευσης για τον Magon και σημείο αναφοράς του Κροπότκιν στην "Αλληλοβοήθεια".

Με το άρθρο 27 του Συντάγματος του 1917 προστατεύεται η κοινοτική γη και απαγορεύεται η πώληση ή υποθήκευση των ejidos. Επίσης το άρθρο 27 δίνει την ευχέρεια στο Κράτος να εθνικοποιεί τη γη όποτε το θεωρεί σκόπιμο, εξουσιοδοτεί κάθε πολιτεία του Μεξικού να θέτει ανώτερο όριο στην έκταση της γης που μπορεί να έχει στην κατοχή του ιδιώτης ή οργανισμός, ενώ πέρα απ' την κοινοτική προστατεύει επίσης και την ιδιωτική γη. Ήδη απ' τις αρχές του αιώνα τα ejidos ήταν χωρισμένα σε οικογενειακούς κλήρους (λιγώτερο από 10% σήμερα καλλιεργείται συλλογικά) και αν αναλογιστεί κανείς την επέκταση της καπιταλιστικής αγροτικής παραγωγής με τη βοήθεια όλων των κυβερνήσεων, τον ανταγωνισμό του Κεφαλαίου και την έλλειψη τεχνολογίας, τα χρέη και συχνά την ωμή βία των ιδιωτικών στρατών των μεγαλοαγροκτημόνων ή την εκλεπτυσμένη του Κράτους (με δάνεια ή προγράμματα "εκμοντέρνισης") είναι εύκολο να καταλάβει ότι η κοινοτική γη συνεχώς μειώνεται.

Οι διάφορες αγροτικές μεταρρυθμίσεις έχουν αφήσει λιγώτερο από το 30% της καλλιεργήσιμης γης στους ejidatarios και τους minifundistas, γη συνήθως άνυδρη και άγονη. Τα επίσημα στοιχεία βέβαια την ανεβάζουν στο 43%. Στα 25.000 ejidos σήμερα περισσότεροι απ' το 80% των καλλιεργητών τους είναι ταυτόχρονα προλετάριοι, που δουλεύουν ως εργάτες γης, αυτοαπασχολούμενοι, περιφερόμενοι ανά τη χώρα προς αναζήτηση εργασίας, εξαναγκαζόμενοι συχνά σε εσωτερική ή εξωτερική μετανάστευση. Παράλληλα υπάρχει και ένα μόνιμο πλεόν αγροτικό προλεταριάτο που αποτελεί το 12% της εργατικής δύναμης στην ύπαιθρο.

Η "Πράσινη Επανάσταση", ο εξορθολογισμός του Κεφαλαίου στην αγροτική παραγωγή, έφτασε στο Νότο, σ' αντίθεση με το Βορρά, αρκετά καθυστερημένα. Μέχρι το 70 στο Νότο δεν είχε επιλεγεί η "ανάπτυξη" καθ' αυτή, αλλά η διατήρηση λιγώτερο μοντέρνων κοινωνικών σχέσεων: μεγαλοσιφλικάδες που παραδοσιακά ενδιαφέρονται περισσότερο για την "πρωταρχική συσσώρευση" και όχι για την εκτεταμένη καπιταλιστική, θυμίζοντας κατά κάποιον τρόπο τους hacendados του περασμένου αιώνα, και αντίστοιχα ένας όγκος ημιπρολετάρων ejidatarios ή μικροκαλλιεργητών, φτηνών και μετακινούμενων, συχνά σε συνθήκες πλήρους ένδειας.

Μέσα στο 70 η Παγκόσμια Τράπεζα αρχίζει τις "Επενδύσεις στους Φτωχούς". Με το πρόγραμμα PIDER (Ολοκληρωμένα Προγράμματα για την Αγροτική Ανάπτυξη) χρηματοδοτείται ο τεχνικός εξοπλισμός στον παραδοσιακό μικροαγροτικό τομέα: με μια σειρά δανείων, με την καλλιέργεια συγκεκριμένων προϊόντων είτε για εξαγωγή είτε για επεξεργασία σε μεγάλες βιομηχανίες τροφίμων ή ζωοτροφών, οι "παραδοσιακοί" Ινδιάνοι, στην πλειοψηφία τους, ejidatarios ή μικροκαλλιεργητές, μπαίνουν υπό τον πλήρη έλεγχο του Κεφαλαίου. Η αδυναμία αποπληρωμής των χρεών οδηγεί σε απαλλοτριώσεις και συνακόλουθα σε προλεταριοποίηση (14). Πολλοί ejidatarios συνέχισαν την καλλιέργεια των ejidos για αυτοσυντήρηση, συχνά σε εντελώς άγονα εδάφη.

Στη δεκαετία του 80 άλλα προγράμματα της Παγκόσμιας Τράπεζας (LDA, SAM), στα οποία η επίσημη κρατική ένωση αγροτών CNC συγκατένευσε, οδήγησαν σε εκ νέου απορροφήσεις ejidos από τις μεγάλες αγροτικές καπιταλιστικές επιχειρήσεις, προωθώντας "συνεργασίες" μεταξύ των μεγαλοτσιφλικάδων που παραχωρούσαν το Κεφάλαιο και τα μέσα παραγωγής και των ejidatarios που δίνουν γη και εργασία.

Έτσι αρχές του 90 η εικόνα του αγροτικού Μεξικού είναι αυτή της προλεταριοποίησης και της συντήρησης συγχρόνως της μικροκαλλιέργειας και της αυτοαπασχόλησης. Ο μέσος ejidatario μπορεί να καλλιεργεί τη γη του για αυτοσυντήρηση ή να τη νοικιάζει καλλιεργώντας την ο ίδιος, και παράλληλα να δουλεύει ως εργάτης γης ή να φτιάχνει ρούχα και άλλα αντικείμενα προς πώληση. **Ουσιαστικά πρόκειται για έναν προλετάριο μεταμφιεσμένο σε αγρότη.** Με την τροποποίηση του άρθρου 27 το 1992 ακόμα και αυτό το καθεστώς ημιπρολεταριακής απασχόλησης φαίνεται ότι δε συμβάδιζε με τις επιταγές του Κεφαλαίου. Τα ejidos που τυπικά μόνο ανήκαν σ' αυτούς που τα καλλιεργούν τώρα και **ουσιαστικά** απαλλοτριώνονται (15). Με τις νόρμες παραγωγής που ορίζει η NAFTA κάθε αναφορά στο σύνθημα "Η Γη σ' αυτόν που την καλλιεργεί" πρέπει να πάψει να υπάρχει και σαν ανάμνηση, σύμφωνα με το Κράτος. Οι Περιφράξεις, που για τον Μαρξ ήταν η βασική διαδικασία πρωταρχικής συσσώρευσης του Κεφαλαίου, και σηματοδότησαν την αφετηρία του καπιταλισμού στην Αγγλία με τη βίαιη απαλλοτρίωση των γαιών και την "απελευθέρωση" των αγροτών απ' τα μέσα παραγωγής ώστε να γίνουν εύκολα μισθωτοί, συνεχίζονται. Οι νέοι απαλλοτριωτές, οι λογιστές του ΔΝΤ και το PRI, με πρόσχημα την εξόφληση του χρέους αποσπούν την κοινοτική γη απ' τους καλλιεργητές της παράγοντας ακτήμονες και προλετάριους και εντατικοποιούν την καπιταλιστική εκμετάλλευσή της.

Το Κράτος και το Κεφάλαιο όμως λίγα πράγματα θα μπορούσαν να επιτύχουν τόσα χρόνια αν οι κοινωνικές σχέσεις στην ύπαιθρο δε διαμεσολαβούνταν από το σύστημα του caciquismo. Caciques ήταν οι Ινδιάνοι αρχηγοί που συνθηκολόγησαν με τους αποικιοκράτες. Σήμερα, είτε Ινδιάνοι είτε mestizos, είναι συνήθως πολιτικοί ηγέτες ή εύρωστοι προύχοντες, ενδιάμεσοι κρίκοι ανάμεσα στο Κράτος και τους αγρότες. Οι τελευταίοι αναγνωρίζουν σ' αυτούς τους "ικανούς" ηγέτες που "υπηρετούν το λαό" και οι caciques παρέχοντας δάνεια ή "εξυπηρετήσεις" πατερναλιστικά και λαϊκίστικα καταφέρνουν μέσω της πολιτικής πελατείας και των προσωπικών σχέσεων να αμβλύνουν ή να εκτρέπουν τον ταξικό ανταγωνισμό, να θέτουν εμπόδια στην έκρηξη της ταξικής συνείδησης και να οδηγούν στην κρατική κηδεμονία. Συχνά η φυλή (Ινδιάνοι εναντίον mestizos) με τη διαμεσολάβηση των caciques προέχει της τάξης και φέρνει τους εξαθλιωμένους σε εσωτερική αντιπαλότητα.

Πολλά αγροτικά κινήματα που προωθούσαν αυτήν την ιδεολογία του "λαϊκού συμφέροντος" κατέληξαν εξάρτημα του Κράτους με την αφομοίωση των χαρισματικών τους ηγετών που ακριβώς εκμεταλλεύτηκαν τη συναίνεση των αγροτών που αντιπροσώπευαν.

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΣΧΙΑΡΑΣ

Η Chiapas δε διαφέρει από το υπόλοιπο αγροτικό Μεξικό παρά μόνο στο βαθμό ένδειας των ejidatarios και minifundistas. Ένδεια που επιδεινώθηκε λόγω των φυσικών πόρων της πολιτείας (ξυλεία, πετρέλαιο) και των αντίστοιχων κρατικών αναπτυξιακών προγραμμάτων για την εκμετάλλευσή τους. Παράλληλα, απ' τα μέσα του 60 επιτράπηκε η εγκατάσταση 150.000 ακτημόνων Ινδιάνων (Tzotzil, Tzeltal, Chol, Sekema και Tojolabal) και τους παραχωρήθηκε το δικαίωμα να καλλιεργούν εδάφη μέσα στη ζούγκλα Λακαντόνα. Οι εκχερσωμένες αυτές εκτάσεις είτε αγοράζονταν ή οικειοποιούνταν με τη βία από εύπορους μεγαλογαιοκτήμονες είτε εγκαταλείπονταν από τους ίδιους τους Ινδιάνους λόγω της ακαταλληλότητας του εδάφους.

Η επέκταση και εντατικοποίηση της κτηνοτροφίας, της ξυλείας και της εξόρυξης πετρελαίου στη δεκαετία του 70 αύξησε τον ανταγωνισμό γύρω απ' τη γη και οδήγησε στην απομάκρυνση δεκάδων χιλιάδων αγροτών που μετατράπηκαν σε εργάτες γης. Η κατάσταση επιδεινώθηκε με την πρόσληψη Γουατεμαλιανών ως προσωρινοί εργάτες γης απ' τους μεγαλογαιοκτήμονες με χαμηλότερους μισθούς (ειδικότερα δε μέσα στο 80 με την εισοδο 80.000 Γουατεμαλιανών προσφύγων).

Προσπάθειες κοινωνικής οργάνωσης και αντίστασης έχουν γίνει τόσο από την εκκλησία, εμπνευσμένες από τη θεολογία της απελευθέρωσης, όσο και από ένα ευρύ, ανεξάρτητο συνδικαλιστικό κίνημα δασκάλων, τους "hijos de campesinos", τα παιδιά των αγροτών. Τόσο η βίαιη καταστολή όσο και οι εσωτερικές αντιθέσεις και διαιρέσεις του τελευταίου αυτού κινήματος το έχουν οδηγήσει σε ύφεση.

Η Chiapas αποτέλεσε επίσης το κατ' εξοχήν πεδίο εφαρμογής του PronasoI που λειτούργησε ως ένα βαθμό ως σιγα-στήρας των αντιδράσεων των αγροτών δίνοντάς τους προσωρινή χαμηλόμισθη απασχόληση, ενισχύοντας έτσι το ρόλο του PRI και προλειαίνοντας το δρόμο για την επέκταση της καπιταλιστικής ανάπτυξης.

NAFTA, GATT, WTO ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΚΑΚΟΗΧΑ

Ίσως βρισκόμαστε τώρα πιο κοντά από ποτέ στην επαλήθευση της θεωρίας του Μαρξ για την "εξαθλίωση της εργατικής τάξης". "τον παγκόσμιο ανταγωνισμό μεταξύ των εργατών", "την επέκταση της παγκόσμιας αγοράς". "την κινητικότητα της ικανότητας της εργασίας και την ρευστότητα του Κεφαλαίου", ιδιαίτερα αν εξετάσει κανείς τι κρύβεται πίσω απ' τα προαναφερθέντα αρχικά.

"Φιλελευθεροποίηση του εμπορίου" κηρύττουν GATT και NAFTA, παρέχοντας μ' άλλα λόγια απερίσπαστη ευκολία κίνησης στο Κεφάλαιο και αυξημένο πολιτικό έλεγχο.

Η GATT συγκεκριμένα είναι θεσμός του Bretton Woods (όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ), το μέρος συνάντησης μεταπολεμικά (το 1944) αντιπροσώπων του Κεφαλαίου από τις ΗΠΑ, Αγγλία, Γαλλία και Σοβιετική Ένωση για τον μεταξύ τους συντονισμό στην αντιμετώπιση κρίσεων παρόμοιων με αυτή του 1929 και στην αποφυγή ενδοϊμπεριαλιστικών πολέμων. Η GATT διαμορφώθηκε το 1948 και μέχρι σήμερα έχει τροποποιηθεί αρκετά, ισχύοντας για περισσότερες από 100 χώρες. Ο 8ος Γύρος των Συνομιλιών, που έγινε στην Ουρουγουάη το 1986, εμπλούτισε τη GATT με όρους που δεν αφορούν απλά μόνο την άρση των περιορισμών στους δασμούς. Επιβάλλουν κανονισμούς που καθιστούν εθνικά μέτρα προστασίας της εγχώριας αγοράς και εργασίας (περιβαλλοντικά, ασφάλειας και ποιότητας εμπορευμάτων, συλλογικές συμβάσεις, επιδοτήσεις αγροτικών προϊόντων) άκυρα θεωρώντας τα ως "εμπορικούς φραγμούς". Οι πολυεθνικές θα μπορούν ακόμα πιο άνετα να μεταφέρονται εκεί όπου το εργατικό κόστος είναι χαμηλότερο και οι περιβαλλοντικές δεσμεύσεις ελαστικότερες.

Με τη NAFTA οι κρατικές επιδοτήσεις των αγροτικών προϊόντων σταματούν και υπολογίζεται ότι στο Μεξικό 2 με 12 εκατομμύρια αγρότες θα γίνουν ακτήμονες και θα ακολουθήσουν την πορεία μετανάστευσης που οι Νέες Περιφέρειες με την τροποποίηση του άρθρου 27 εγκαινίασαν. Ουσιαστικά η NAFTA (που τώρα αφορά τον Καναδά, τις ΗΠΑ και το Μεξικό και έχει στόχο να συμπεριλάβει πολλές άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας στο μέλλον) **ολοκληρώνει** τη διαδικασία ενοποίησης του παγκόσμιου καπιταλισμού. Σύμφωνα με τη NAFTA, τριεθνείς εργασιακές και περιβαλλοντικές επιτροπές κρατικών γραφειοκρατών θα είναι αρμόδιες για τη διευθέτηση διαφωνιών σχετικά με την εφαρμογή των όρων της NAFTA. Η παραβίαση όμως εργασιακών νόμων σχετικών με το δικαίωμα απεργίας και συλλογικών συμβάσεων δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των επιτροπών αυτών.

Ενώ το Κεφάλαιο θα συρρέει προς το Μεξικό, σ' αυτόν τον αγώνα δρόμου προς τα κάτω, η αποβιομηχάνιση στην Αμερική θα συνεχιστεί (σε αυτοκινητοβιομηχανίες, βιομηχανίες ρούχων, τροφίμων). Το PRI έχει ήδη προετοιμάσει τις συνθήκες υποδοχής του με περικοπές στο κράτος πρόνοιας, ανεργία, ελαστικοποίηση της εργασίας και την πρόσφατη υποτίμηση του peso.

Η υποτίμηση αυτή, που έγινε λίγες μέρες αφού οι Ζαπατίστας είχαν καταλάβει 38 κοινότητες, όχι μόνο δεν ερμηνεύεται ανεξάρτητα από το φόβο επέκτασης της ταξικής πάλης σε άλλες περιοχές του Μεξικού (εξ ου και η διαφυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό και η αναστολή των επενδύσεων) αλλά, κυρίως δεν ερμηνεύεται ανεξάρτητα από την κοινωνική και οικονομική κρίση στη χώρα, έτσι όπως την έχουμε περιγράψει μέχρι τώρα. Τα νομισματικά ζητήματα δεν είναι παρά η μυστικοποιημένη μορφή των κοινωνικών ζητημάτων παραγωγής και μισθών. Το Κεφάλαιο μειώνει τα μεροκάματα σε εθνική κλίμακα υποτιμώντας το νόμισμα. Έτσι κάνει ταυτόχρονα αμυντική και επιθετική κίνηση. Επιθετική γιατί η μείωση των μισθών, οι καινούργιες ιδιωτικοποιήσεις που τέθηκαν σαν όρος για τα νέα δάνεια, η αύξηση των επιτοκίων κατά 40%, αύξηση που πρόκειται να καταστρέψει το 30% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων δεν αποσκοπούν παρά στη δημιουργία καλύτερων συνθηκών για μελλοντικές επενδύσεις, ενώ ταυτόχρονα κυκλοφορεί παντού η φήμη πως τα ταμεία... άδειασαν και ότι πρέπει "να κάνουν θυσίες" για να ξεχρεωθούν τα νέα δάνεια.

Ένα χρόνο μετά την εφαρμογή της NAFTA στο Μεξικό η αναδιάρθρωση των κοινωνικών σχέσεων εντείνεται: ο ρυθμός χρεωκοπίας μικρών και μεσαίων βιοτεχνιών αυξάνεται. Το 99% των απεργιών μέσα στο 1994 θεωρήθηκαν παράνομες και συχνά ακολούθησαν απολύσεις κυρίως στην αυτοκινητοβιομηχανία, στην υφαντουργία, στα ορυχεία, στη βιομηχανία σιδήρου και στον τομέα των maquiladoras.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (WTO), σύμφωνα με τον ιδρυτικό του κανονισμό (το 1986) στοχεύει στην "επίτευξη μεγαλύτερης συνοχής στην παγκόσμια οικονομική πολιτική" μαζί με την Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ. Ως νομικός θεσμός θα διασφαλίζει τη συμμόρφωση και ενσωμάτωση των εθνικών οικονομιών στην παγκόσμια σύμφωνα με τους κανονισμούς της GATT.

Ήδη είναι δύσκολο να μιλάμε για σχεδιασμό "εθνικής οικονομίας" τη στιγμή που η **Διεθνής του Κεφαλαίου** με τις συμφωνίες και τα όργανά της προκαλεί τέτοια σοβαρή κρίση σ' αυτό που γνωρίζουμε ως Έθνος-κράτος.

Η επέκταση της εμπορευματικής οικονομίας -συνέπεια της ήττας των ταξικών αγώνων τις προηγούμενες δεκαετίες- αποσυνθέτει μεξικάνικο και αμερικάνικο προλεταριάτο με μια τέτοια ένταση που στο εξής (αν όχι ήδη από τώρα) ο καπιταλισμός θα είναι αναγκασμένος να καταργεί τα σύνορα, να υπονομεύει το Έθνος-κράτος. Με την υπονόμηση όμως αυτή ταυτόχρονα ροκανίζεται και η αντιπροσωπευτικότητα των πολιτικών γραφειοκρατιών. Γιατί το PRI π.χ., που δεν παραμένει 66 χρόνια εκλεγμένο ως αντιπρόσωπος του Κεφαλαίου, αλλά της "Κοινωνίας των Πολιτών", του "Μεξικάνικου έθνους" ενώ μπορεί να ισχυρίζεται ότι είναι αδύναμο απέναντι στο ΔΝΤ και στην Παγκόσμια Τράπεζα, είναι αναγκασμένο να ρίχνει τις εθνικιστικές κορώνες, να προιονίζει το εθνικιστικό κλαδί πάνω στο οποίο στηρίζεται, να καταργεί σταδιακά το Σύνταγμα απ' όπου αντλεί τη νομιμότητά του. Σα θεματοφύλακας των "κατακτήσεων" της Μεξικάνικης Επανάστασης (της ήττας ουσιαστικά των αγροτών -και των εργατών, όπως λίγο αργότερα οι ίδιοι διαπίστωσαν- αλλά και της νομοθετικής κατοχύρωσης κάποιων δικαιωμάτων και απαιτήσεων) και των λαϊκίστικων μέτρων του Cardenas, οφείλει να επιδιώκει τη συναίνεση των "Μεξικάνων πολιτών", να φαίνεται ότι μεριμνεί για το "γενικό καλό" (16). Αναγκασμένο όμως να το κάνει αυτό όλο και χειρότερα -ιδιαίτερα από την εποχή της "Κρίσης του χρέους" και τώρα με τη NAFTA- ανοίγει συνεχώς καινούργια μέτωπα εναντίον του. Ήδη εντός του PRI η κυρίαρχη τεχνοκρατική φράξια, προσανατολισμένη προς την ενσωμάτωση μεξικάνικου και παγκόσμιου Κεφαλαίου δέχεται την επίθεση της πιο "παραδοσιακής", "διεφθαρμένης", "καθυστερημένης", κολλημένης με τη συσσώρευση εντός του Μεξικού, διστακτικής απέναντι στους νεωτερισμούς φράξιας. Τη δολοφονία του Colosio, κύριου εφαρμοστή του Pronasol, ακολούθησε η δολοφονία του Massieu, γενικού γραμματέα του PRI -και οι δύο από το στενό κύκλο του Salinas, του προηγούμενου προέδρου.

Και εν μέσω αυτών των "άθλιων οικογενειακών καυγάδων", όπως περιέγραφε ο Μαρξ τους ενδοκαπιταλιστικούς ανταγωνισμούς, συνεχίζεται μια εξέγερση που άρχισε πριν ένα χρόνο περίπου φέρνοντας μαζί με τον άνεμο που έρχεται από κάτω και την αντιφατικότητά της.

ΟΙ ΖΑΠΑΤΙΣΤΑΣ ΧΩΡΙΣ ΜΥΘΟ

Η δυσκολία ανάλυσης ενός κινήματος σαν αυτό των Ζαπατίστας δεν οφείλεται μόνο στην ρευστότητα της κατάστασης της Chiapas, στο ότι είναι μια ιστορία που ακόμη εξελίσσεται. Το ίδιο το νόημα του λόγου τους και των τακτικών τους κινήσεων σταδιακά ξεδιπλώνονταν μπροστά στα μάτια μας καθώς προσπαθούσαμε να τα συνδέσουμε με την στρατηγική τους και τη μεξικάνικη πραγματικότητα εν γένει.

Σαν εθνικοαπελευθερωτικό αντάρτικο, με την 1η Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα, το Δεκέμβρη του 1993, κήρυσαν τον πόλεμο στο μεξικάνικο Κράτος έτοιμοι να προελάσουν προς την πρωτεύουσα διεκδικώντας σαν Ινδιάνοι και μεξικάνοι ταυτόχρονα την ιστορική τους συνέχεια με όλους τους εθνικούς και λαϊκούς αγώνες από την εποχή της Αποικιοκρατίας μέχρι σήμερα. Δημοσίευσαν τότε τους "Επαναστατικούς Νόμους των Απελευθερωμένων Περιοχών", ένα πρόγραμμα κοινωνικών και πολιτικών διεκδικήσεων. Μετά την κατάπαυση πυρός ανάμεσα σ' αυτούς και τον κυβερνητικό στρατό, στις 12-1-94, συμμετέχουν σε "διάλογο" με την κυβέρνηση παρουσιάζοντας 34 σημεία-απαιτήσεις με κύρια έμφαση στα **πολιτικά** αιτήματα **εθνικού** χαρακτήρα. Μέσα Μαρτίου αποχωρούν απ' τις διαπραγματεύσεις και με τη 2η Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα, αρχές Ιούνη, απευθυνόμενοι στο "Μεξικάνικο λαό" ζητούν τη σύγκληση μιας Εθνικής Δημοκρατικής Συνέλευσης για τη δημιουργία "προτάσεων για μια μεταβατική κυβέρνηση και ένα νέο σύνταγμα".

Το PRI υπό την πίεση του EZLN και του ταξικού ανταγωνισμού που πυροδότησε παύει τον υπουργό Εσωτερικών και τον κυβερνήτη της Chiapas απ' τα καθήκοντά τους και κάνει κάποια εκλογική μεταρρύθμιση επιτρέποντας την παρουσία ξένων παρατηρητών κατά τη διεξαγωγή των εκλογών της 21ης Αυγούστου. Τα επίσημα εκλογικά αποτελέσματα δίνουν στο PRI 48%, στο PRD 16% και στο δεξιό κόμμα PAN 26%. Στην Chiapas ο Eduardo Robledo Rincon του PRI "επικράτησε" με 51% και ο Amando Avendano του PRD ακολούθησε με 34% έχοντας υιοθετήσει στο εκλογικό του πρόγραμμα τα 11 σημεία του EZLN. Μετά την εκλογική νίκη του PRI ο EZLN καταγγέλλει τη νοθεία και καλεί τους πολίτες σε λαϊκές και ειρηνικές κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας. Ο Avendano σχηματίζει το Δεκέμβρη παράλληλη κυβέρνηση έχοντας την υποστήριξη μεγάλου μέρους των αγροτών στην Chiapas, του ίδιου του EZLN και της πλειοψηφίας της Εθνοσυνέλευσης που στη δεύτερη συνάντησή της τον Οκτώβρη ζήτησε τον τερματισμό της διακυβέρνησης του PRI. Ο επίσκοπος Ruiz τον Οκτώβρη σχημάτισε την CONAI (Εθνική Επιτροπή Μεσολάβησης) για την έναρξη νέων διαπραγματεύσεων ενώ οι καταλήψεις γης στην Chiapas από δεκάδες αγροτικές οργανώσεις εντείνονται. Παράλληλα τόσο η αστυνομία όσο και οι λευκές φρουρές των μεγαλοτσιφλικάδων προβαίνουν σε βίαιες εκκενώσεις κατειλημμένων περιοχών και σε βιαιοπραγίες. Στις 19 Δεκέμβρη ο EZLN προελαύνει σε μεγάλη έκταση της Chiapas καταλαμβάνοντας 38 δήμους για να επιστρέψει ξανά στη Ζούγκλα. Ο κυβερνητικός στρατός που ήδη είχε σφίξει τον κλοιό του γύρω από την απελευθερωμένη ζώνη των Ζαπατίστας απ' το φθινόπωρο του 1994, στα μέσα του Φλεβάρη 1995 εισβάλλει σ' αυτήν για να συλλάβει τους ηγέτες τους. Μετά από πολυπληθείς διαδηλώσεις συμπάραστασης προς τον EZLN στην Πόλη του Μεξικού, και από το φόβο επέκτασης της ταξικής πάλης, ο στρατός σταμάτησε την προέλασή του και η κυβέρνηση δήλωσε πως αίρει την επικήρυξη των ηγετών του EZLN και ότι είναι πρόθυμη να αρχίσει διαπραγματεύσεις. Παρά την πίεση όμως ενάντια στην στρατιωτική καταστολή, η παρουσία του στρατού όχι μόνο συνεχίζει να είναι ασφυκτική, αλλά εξ αιτίας της τρομοκρατίας του πολλοί αγρότες κατέφυγαν στην Ζούγκλα. Στα εγκατελλεμένα χωριά η κυβέρνηση εγκαθιστά φτωχούς και ακτήμονες αγρότες από άλλες περιοχές. Η κατάσταση παραμένει μέχρι τώρα που γράφεται το κεί-

μενο εκρηκτική και αμφίβολη.

Αυτό που επιχειρούμε εδώ ξεφεύγοντας από την παγίδα του ρόλου ριζοσπαστών δημοσιογράφων ή ακόμα μιας επιτροπής άκριτης αλληλεγγύης προς τους Ζαπατίστας, είναι μια **κριτική** παρουσίαση και αποτίμηση του κινήματος αυτού. Σε όποιον βιαστεί να μας κατηγορήσει για αναλγησία, εν όψει της κλιμάκωσης της μεξικάνικης κυβερνητικής βίας, θ' αντιπαραθέσουμε ότι η οπτική μέσα από την οποία τοποθετούμε την κριτική μας πάει πολύ πιο πέρα από μια συναισθηματική φόρτιση που απαγορεύει τη σκέψη, πολύ πιο πέρα από την πρόσκαιρη ενασχόληση με ένα ακόμα θέμα, τους Ζαπατίστας στην προκειμένη περίπτωση, που θα μας συγκινήσει για λίγο διάστημα για να περάσουμε σ' ένα άλλο κατόπι. Θέλουμε να βλέπουμε το ζήτημα της ταξικής πάλης **συνολικά**, από μια διεθνιστική σκοπιά. Προσπαθούμε να ερμηνεύσουμε πως αυτή διαμεσολαβείται από μια γενικόλογη δημοκρατική πολιτική και **ποιά εμπόδια θέτει η ίδια στον εαυτό της**. **Ακριβώς** όταν η ταξική πάλη οξύνεται πρέπει να μπαίνει σε λειτουργία μια κοφτερή γλώσσα που πάει πέρα από ευχολόγια και άκριτες ταυτίσεις. Αυτή είναι η καλύτερη συνεισφορά σε μια εξέγερση που απλά δεν μπορεί να χωρέσει στα όρια της Chiapas και του Μεξικού. Στην ουσία λοιπόν:

Ο EZLN αποτελεί τώρα την πιο οργανωμένη μορφή της ταξικής πάλης στο Μεξικό και βοήθησε σε μια έκρηξη καταλήψεων γης στην Chiapas και αναζωπύρωση του ανταγωνισμού γύρω από το κοινωνικό ζήτημα στην περιοχή. Υπάρχει μια μεγάλη παράδοση αγροτικών κινήματων στο Μεξικό που οδήγησε στη γενίκευσή του και όχι βέβαια η ευφύια του πολυδιαφημισμένου Marcos που έχει γίνει διεθνώς το είδωλο αριστεριστών, "προοδευτικών" και MME. Από την Αποικιοκρατία πλήθος Ινδιάνικων αντάρτικων (Mayas του Yucatan, Yopes του Guerrero, Chichimeca στο βορρά, Yaquis στη Sonora, Mixtec στην Oaxaca, Tzeltal στην Chiapas, στη Vera Cruz, στο Hidalgo και στο San Luis Potosi) αντιστέκονταν σε τοπικό και όχι εθνικό επίπεδο στην αρπαγή της γης και στην μετατροπή τους σε σκλάβους ή μισθωτούς. Κατά τη διάρκεια του μεξικανοαμερικανικού πολέμου τακτικές αντάρτικου εφαρμόζονταν από κινήματα αγροτών και εργατών που οι στόχοι τους κυμαίνονταν από απαλλοτριώσεις γης, κλοπές, μέχρι δημιουργία ελεύθερων αγροτικών κοινοτήτων. Μετά τη μεξικάνικη Επανάσταση στην πολιτεία Morelos απ' τα μέσα του 40 μέχρι και το 62 το κίνημα του Ruben Jaramillo -παλιού συμπολεμιστή του Zapata και μέλους του KKM- προπαγάνδιζε έμπρακτα το σύνθημα "Γη και Ελευθερία". Αρχές του 60 οι agraristas, μιλιτάντες αγρότες υπέρ της αγροτικής μεταρρύθμισης συσπειρώνουν γύρω από το MLN (Κίνημα για την Εθνική Απελευθέρωση) μαρξιστές γκεβαριστές, αγρότες, εργάτες, διανοούμενους, καλλιτέχνες και φιλελεύθερους πολιτικούς για την αναγέννηση της Μεξικάνικης Επανάστασης. Αργότερα, πολλοί αγρότες πρώην μέλη του MLN οργανώνονται σε ένοπλο αντάρτικο στην πολιτεία Guerrero υπό την ηγεσία του δασκαλου Vasquez. Τη δεκαετία του 70 ξεπροβάλλουν δεκάδες μητροπολιτικά και αγροτικά αντάρτικα, γκεβαρικής ιδεολογίας κυρίως ("Κόμμα των Φτωχών" του Cabanas κλπ) και μέχρι σήμερα άλλα τόσα ένοπλα αγροτικά κινήματα κάνουν αισθητή την παρουσία τους στο αγροτικό Μεξικό (το Νοέμβριο του 1993 έγινε συνάντηση μεταξύ 52 ένοπλων οργανώσεων στο Guerrero υπό την αιγίδα του "Γενικού Συντονιστικού Αντάρτικων" [!])

Ένας από τους βασικότερους λόγους που οι Ζαπατίστας ως αντάρτικο μονοπωλούν την προσοχή και τη συμπάθεια, πέρα από την αυτοπροβολή τους στα MME είναι και η αναπροσαρμογή της πρότερης γκεβαρικής τους ιδεολογίας και η υιοθέτηση του κυρίαρχου πια σήμερα δημοκρατικού πλουραλιστικού λόγου:

"Ο EZLN γεννήθηκε με σημεία αναφοράς τις πολιτικοστρατιωτικές οργανώσεις των αντάρτικων κινήματων της Λατινικής Αμερικής τις δεκαετίες του 60 και 70... που είχαν κεντρικό στόχο την ανατροπή του καθεστώτος και την κατάληψη της εξουσίας από το λαό γενικά... [οι ιθαγενείς] χρειαζόνταν στρατιωτική εκπαίδευση και εμείς την υποστήριξη μιας κοινωνικής βάσης...", λέει ο Marcos στην συνέντευξή του στους μεξικάνους αναρχικούς Amor y Rabia για να συνεχίσει "προτείνουμε ένα χώρο, μια ισορροπία ανάμεσα στις διαφορετικές πολιτικές δυνάμεις έτσι ώστε κάθε άποψη να έχει την ίδια ευκαιρία να επηρεάσει την πολιτική κατεύθυνση αυτής της χώρας... γι' αυτό προτείνουμε δημοκρατία, ελευθερία και δικαιοσύνη -δικαιοσύνη ώστε να ικανοποιηθούν συγκεκριμένες υλικές ανάγκες και έτσι ο λαός να μπορεί να συμμετέχει στην πολιτική ζωή αυτής της χώρας... μιλάμε για ένα δημοκρατικό πεδίο όπου τα πολιτικά κόμματα ή ομάδες θα συζητούν τις κοινωνικές τους προτάσεις".

Βέβαια ο ίδιος προσθέτει αινιγματικά "...λέμε, ναι, έχουμε μια δική μας ιδέα για το πως θα έπρεπε να είναι η χώρα", που επαναλαμβάνεται και στη 2η Διακήρυξή τους "...ο EZLN έχει ένα όραμα για τη χώρα. Η πολιτική ωριμότητα του EZLN σαν εκφραστή του αισθήματος ενός τμήματος του έθνους έγκειται στο ότι δε θέλει να επιβάλλει στη χώρα αυτό του το όραμα". Και επειδή το να μαντεύουμε αυτό το όραμα δεν έχει νόημα, ας δούμε κάτι πιο ξεκάθαρο από τον EZLN, ένα μέρος των "Επαναστατικών τους Νόμων για τις Απελευθερωμένες Περιοχές". Ο "Επαναστατικός Αγροτικός Νόμος" συγκεκριμένα προβλέπει μεταξύ άλλων:

"...3) Όλη η γη κακής ποιότητας που ξεπερνά τα 100 εκτάρια και όλη η γη καλής ποιότητας που ξεπερνά τα 50 υπόκειται στον επαναστατικό αγροτικό νόμο. Οι γαιοκτήμονες των οποίων η γη ξεπερνά τα προαναφερθέντα όρια θα στερούνται αυτής της επιπλέον γης και θα παραμένουν με το ελάχιστο που επιτρέπει ο νόμος, είτε ως μικροϊδιοκτήτες, είτε ως μέλη αγροτικών ενώσεων ή συμμετέχοντας στην κοινοτική γη.

4) Οι κοινοτικές γαίες καθώς και αυτές των λαϊκών συνεταιρισμών δεν υπόκεινται στην αγροτική μεταρρύθμιση ακόμα και αν ξεπερνάνε τα προαναφερθέντα όρια.

5) Οι γαίες που υπόκεινται σ' αυτόν το νόμο θα διανεμηθούν στους ακτήμονες και στους εργάτες γης ως κοινοτική ιδιοκτησία για τη δημιουργία συνεταιρισμών ή κollectίβων αγροτικής παραγωγής/κτηνοτροφίας και θα καλλιεργούνται συλλογικά.

6) Οι κοινότητες των φτωχών, ακτημόνων και εργατών γης, οι άνδρες, γυναίκες και παιδιά που δεν έχουν τίτλους ιδιοκτησίας ή έχουν γη κακής ποιότητας θα έχουν το δικαίωμα να απαιτήσουν πρώτοι γη.

7) Για καλύτερη καλλιέργεια της γης προς όφελος των φτωχών αγροτών και των εργατών γης, η απαλλοτρίωση των μεγάλων τσιφλικιών και των αγροτικών/κτηνοτροφικών μονοπωλίων θα περιλαμβάνει την απαλλοτρίωση των μέσων παραγωγής όπως μηχανήματα, λιπάσματα, αποθήκες, κεφάλαια, χημικά προϊόντα και τεχνογνωσία. Όλα αυτά θα περάσουν στα χέρια των φτωχών αγροτών και εργατών γης και κυρίως στους συνεταιρισμούς και στις κοινότητες...

10) ...Αν μια περιοχή δεν παράγει κάποιο προϊόν, θα εμπορεύεται δίκαια και ίσα [sic] με την περιοχή που το παράγει. Η πλεονάζουσα παραγωγή μπορεί να εξαχθεί σε άλλες χώρες, αν δεν υπάρχει εθνική ζήτηση του προϊόντος.

11) Οι μεγάλες αγροτικές επιχειρήσεις θα απαλλοτριωθούν και θα περάσουν στα χέρια του μεξικάνικου λαού, και θα διευθύνονται συλλογικά απ' τους εργάτες αυτών των επιχειρήσεων...

16) Οι αγρότες που εργάζονται συλλογικά δε θα φορολογούνται. Ούτε τα ejidos, οι συνεταιρισμοί ή οι κοινοτικές γαίες. Απ' τη στιγμή που εφαρμοστεί αυτός ο νόμος όλα τα χρέη... παραγράφονται".

Ένα τέτοιο αγροτικό πρόγραμμα -ό,τι πιο ριζοσπαστικό έχει δημοσιεύσει μέχρι σήμερα ο EZLN - δε θίγει ούτε τη μικρομεσαία ατομική ιδιοκτησία ούτε την οικονομία της αγοράς, ενώ αν διαβαστεί μέσα στο συνολικό πλαίσιο των "Επαναστατικών Νόμων" που προβλέπουν:

- σεβασμό της αντιπροσωπευτικής κυβέρνησης και του προεδρικού θεσμού,
- συνδιαχείριση των τιμών και των μισθών,
- μετοχές στους εργάτες ανάλογα με τα χρόνια εργασίας τους,
- εθνικοποιήσεις των "προβληματικών" επιχειρήσεων,
- δυϊσμό εξουσίας, με τους Ζαπατίστας ν' αυτοανακηρύσσονται επόπτες της αλλαγής κ.α., φαίνεται καθαρότερα ο συμμετοχικός σοσιαλδημοκρατικός του χαρακτήρας.

Στους αναρχικούς και ελευθεριακούς που έσπευσαν ν' αγκαλιάσουν **άκριτα** τον EZLN θα αντιπαράθεσουμε το αναρχοκομμουνιστικό πρόγραμμα του Magon και συγκεκριμένα κάποια αποσπάσματα από το Μανιφέστο του PLM της 23ης Σεπτεμβρίου του 1911 που αναφέρονται στη **γενικευμένη απαλλοτρίωση**:

"...Η ανθρωπότητα παραμένει διαιρεμένη ανάμεσα σε δύο τάξεις, των οποίων τα συμφέροντα είναι διαμετρικά αντίθετα -η καπιταλιστική και η εργατική τάξη...Ανάμεσα σ' αυτές τις δύο κοινωνικές τάξεις δε μπορεί να υπάρξει κανένας δεσμός φιλίας ή αδερφότητας, γιατί η ιδιοκτητική τάξη πάντα επιδιώκει να διαιωνίζει το υπάρχον οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό σύστημα το οποίο εγγυάται την ανεμπόδιστη απόλαυση των καρπών των κλοπών της, ενώ η εργατική τάξη προσπαθεί να καταστρέψει το άδικο σύστημα και να καθιερώσει στη θέση του ένα άλλο όπου η γη, τα σπίτια, τα μηχανήματα παραγωγής και τα μέσα μεταφοράς θα είναι κοινά...Η απαλλοτρίωση πρέπει να επιδιωχτεί μέχρι τέλους, με κάθε κόστος, ενώ αυτό το μεγαλειώδες κίνημα συνεχίζεται...οι απαλλοτριώσεις δεν πρέπει να περιοριστούν στην ιδιοποίηση της γης και των μέσων αγροτικής παραγωγής μόνο. Πρέπει αποφασιστικά να γίνει απαλλοτρίωση όλων των βιομηχανιών απ' αυτούς που εργάζονται σ' αυτές, με παρόμοιο τρόπο ώστε η γη, τα ορυχεία, οι βιομηχανίες, τα εργαστήρια, τα τραίνα, τα πλοία, τα μαγαζιά κάθε είδους και τα σπίτια να είναι στη διάθεση του καθένα απ' τους κατοίκους χωρίς διάκριση φύλου...Ό,τι παράγεται θα στέλνεται στην κεντρική αποθήκη της κοινότητας απ' την οποία όλοι θα έχουν το δικαίωμα να παίρνουν ό,τι απαιτούν οι ανάγκες τους, παρέχοντας αποδείξεις για το που συγκεκριμένα δουλεύουν. Ο άνθρωπος επιθυμεί την ικανοποίηση των αναγκών του με τον ελάχιστο δυνατό μόχθο και ο καλύτερος τρόπος γι' αυτό είναι η συλλογική εργασία στη γη και στις βιομηχανίες. Αν η γη διαιρεθεί και κάθε οικογένεια πάρει ένα κλήρο θα υπάρξει μεγάλος κίνδυνος να ξαναπέσουμε στο καπιταλιστικό σύστημα...Φυσικά θα υπάρχουν αρκετά ώστε ο καθένας να έχει το δικό του σπίτι και ένα κλήρο για προσωπική χρήση...ας αφήσουμε τον καθένα ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία του, τις προτιμήσεις και κλίσεις του να επιλέξει το είδος της εργασίας που του ταιριάζει, με την προϋπόθεση ότι παράγει αρκετά για την κάλυψη των αναγκών του και δε γίνεται βάρος στην κοινότητα".

Παρά το ρεφορμιστικό, σοσιαλδημοκρατικό του χαρακτήρα όμως το αγροτικό πρόγραμμα του EZLN αντιτίθεται όχι μόνο στους μεγαλοτσιφλικάδες της Chiapas αλλά και στη στρατηγική του Κεφαλαίου στην οποία ο κομμουναλισμός, η μικροϊδιοκτησία ή οι εθνικοποιήσεις (ιδιαίτερα με τη NAFTA) είναι εμπόδια. Όπως και οι νόμοι του EZLN για την εργασία, τη βιομηχανία, το εμπόριο και την ισότητα των γυναικών, εμπεριέχει με αλλοτριωμένη μορφή το εκρηκτικό δυναμικό της **κοινωνικής επανάστασης**, που ακόμα και όταν είναι περιορισμένη στην Chiapas και στους ejidatarios, εκφράζει το παγκόσμιο αίτημα του ξεριζωμένου ατόμου ενάντια στο διαχωρισμό του από την πραγματική κοινότητα, την ανθρώπινη φύση.

Αυτή την κοινότητα που το μεξικάνικο Κράτος και το παγκόσμιο Κεφάλαιο τη στερούν απ' τους αγρότες με τις Νέες Περιφράξεις, οι ίδιοι την επαναδημιουργούν με τις καταλήψεις γης και τις απαλλοτριώσεις των μέσων παραγωγής -κάτι που έκαναν και πριν τον EZLN και με την ένοπλη δράση του συνεχίζουν πιο δυναμικά. Αν αναλογιστούμε ότι οι Νέ-

ες Περιφράξεις συνιστούν επίθεση στον **κοινοτικό έλεγχο** των μέσων συντήρησης, τότε ξεπερνούν τον ejidatario της Chiapas ή γενικά τον αγρότη του λεγόμενου "Τρίτου Κόσμου". Αγγίζουν και τον "Πρώτο" δημιουργώντας τον κινητό εργάτη, το μετανάστη, διαλύοντας τη σοσιαλδημοκρατία και κοντεύοντας να επιτύχουν τον πλήρη έλεγχο του Κεφαλαίου. Απ' αυτή την άποψη η εξέγερση στην Chiapas, "η απαλλοτρίωση των απαλλοτριωτών", έχει μέσα της κάτι το παγκόσμιο, που ξεπερνά τις διαστάσεις της τοπικής κοινωνικής επανάστασης των ημιπρολεταρίων αγροτών. Την ίδια όμως στιγμή ο EZLN θέλοντας να δώσει σ' αυτήν την εξέγερση ένα υποτιθέμενα γενικότερο, ευρύτερο χαρακτήρα, την **περιορίζει** αντίθετα σε **εθνικά** και **πολιτικά** πλαίσια. Απ' την 1η Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα κάναν σαφές ότι αγωνίζονται υπέρ του δικαίωματος "...να εκλέξουμε ελεύθερα και δημοκρατικά τους πολιτικούς μας αντιπροσώπους..." και συνέχιζαν αναφέροντας ότι με τον αγώνα τους εφαρμόζουν το άρθρο 39 του συντάγματος που ορίζει:

"*Η Εθνική Κυριαρχία ουσιαστικά και πρωταρχικά στηρίζεται στο λαό. Όλη η πολιτική εξουσία πηγάζει απ' το λαό και ο σκοπός της είναι να βοηθά το λαό. Ο λαός έχει κάθε στιγμή το αναφαίρετο δικαίωμα ν' αλλάξει ή να τροποποιήσει τη μορφή της διακυβέρνησης*". Αυτό το άρθρο που βρίσκεται στο σύνταγμα κάθε μοντέρνας Δημοκρατίας εμπνέει τον EZLN που θέλει να το εφαρμόσει κατά γράμμα.

Στα 34 σημεία-προτάσεις στην κυβέρνηση μεταξύ άλλων απαιτούν: "*Ελεύθερες και δημοκρατικές εκλογές με ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις για όλες τις πολιτικές οργανώσεις που θέλουν την εξουσία, αληθινή ελευθερία επιλογής της μιας ή της άλλης πρότασης και σεβασμό στη θέληση της πλειοψηφίας. Η Δημοκρατία είναι το θεμελιώδες δικαίωμα όλων των ιθαγενών και μη-ιθαγενών ανθρώπων. Χωρίς δημοκρατία δεν υπάρχει ελευθερία, δικαιοσύνη και αξιοπρέπεια και χωρίς αξιοπρέπεια δεν υπάρχει τίποτα*". Στη 2η Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα ο EZLN απορρίπτει την εκλογική μεταρρύθμιση της κυβέρνησης γιατί "...*διδιωνίζει την αρπαγή της λαϊκής βούλησης*", επαναλαμβάνει την επιθυμία του "...για μια πολιτική λύση που θα οδηγήσει σε μια αξιοπρεπή και δίκαιη ειρήνη" και απευθύνει πρόσκληση στους "ανεξάρτητους και προοδευτικούς για έναν εθνικό διάλογο, για μια ειρήνη με δημοκρατία, ελευθερία και δικαιοσύνη", μιλά για "...*την Κοινωνία των Πολιτών [που] ανέλαβε την ευθύνη να προστατεύσει τη χώρα*" και τονίζει ότι "*[πρέπει να φροντίσουμε]...ώστε αυτός που κυβερνά να κυβερνά υπακούοντας*". Απευθύνεται λοιπόν στην "Κοινωνία των Πολιτών", προτείνοντας "*σ' όλα τα ανεξάρτητα πολιτικά κόμματα να καταγγείλουν τον περιορισμό και την στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων του λαού τα τελευταία 66 χρόνια και ν' απαιτήσουν το σχηματισμό μιας μεταβατικής κυβέρνησης εκδημοκρατισμού*". Η πλουραλιστική εθνικοδημοκρατική και λαϊκίστικη ιδεολογία του EZLN φτάνει στο αποκορύφωμά της όταν δηλώνουν ότι "*Στο πλαίσιο των νέων πολιτικών σχέσεων, οι διαφορετικές προτάσεις συστήματος και κατεύθυνσης (σοσιαλισμός, καπιταλισμός, σοσιαλδημοκρατία, φιλελευθερισμός, χριστιανοδημοκρατία κλπ [!]) θα πρέπει να πείσουν την πλειοψηφία του λαού για την ορθότητα του προγράμματός τους*".

Θα έλεγε κανείς ότι η γλώσσα του EZLN είναι εντελώς παρωχημένη αν το μεξικάνικο Κράτος δεν ήταν πατριαρχικό, λαϊκίστικο και πατερναλιστικό, μια αυταρχική Δημοκρατία, και αν, ιδιαίτερα στην Chiapas, δεν επιβίωναν καθυστερημένες δομές, οργανωμένες πολιτικές και οικονομικές συμμορίες χρόνων, απ' τις οποίες βεβαίως και η κυρίαρχη εκσυγχρονιστική τάση του PRI θέλει ν' απαλλαγεί. Το μεξικάνικο Κράτος ακόμα και με τη σημερινή του μορφή εξακολουθεί ν' αποζητά τη συναίνεση των ψηφοφόρων του και όσο για την εκλογική νοθεία, η αναμφισβήτητη ύπαρξή της δεν αναιρεί την επιτυχία της αφομοιωτικής πολιτικής του PRI (Η Alianza Civica, ένας συνασπισμός μη-κυβερνητικών οργανώσεων-παρατηρητών της εκλογικής διαδικασίας παραδέχτηκε μεν τη νοθεία αλλά όχι και ότι επηρέασε το τελικό αποτέλεσμα των εκλογών).

Όμως αυτό που ενδιαφέρει απ' τη σκοπιά της κοινωνικής επανάστασης είναι το περιεχόμενο, η ουσία, τι τελικά σημαίνει Δημοκρατία (μεξικάνικου ή ευρωπαϊκού τύπου) και τι "Κοινωνία των Πολιτών". Η Δημοκρατία, το Δημοκρατικό Κράτος δεν είναι μια υπερϊστορική ειδυλλιακή κατάσταση πραγμάτων, αλλά το πολιτικό αποτέλεσμα της ταξικής πάλης μετά τη γαλλική επανάσταση. Στο Μεξικό με την Επανάσταση του 1910-20 μπήκαν οι βάσεις του Δημοκρατικού Κράτους που στηρίζεται στον "κυρίαρχο λαό" θεσμοθετώντας κάποιες διεκδικήσεις των αγροτών και των προλεταρίων αφού πρώτα πέρασε πάνω από τα πτώματά τους.

Η βάση και το περιεχόμενο της δημοκρατικής "πολιτικής κοινωνίας", αυτής της "πνευματικής, ουράνιας κοινότητας", δεν είναι παρά η κοινωνία των ιδιωτών, των πραγματικών ανθρώπων με τα ιδιωτικά και ανταγωνιστικά συμφέροντά τους, η ταξική κοινωνία. Αυτή η πραγματική ανταγωνιστική κοινωνία που αποκαλείται "μεξικάνικος λαός" ή "μεξικάνικο έθνος" ενοποιείται αφηρημένα στο μεξικάνικο κράτος. "*Ο άνθρωπος στην άμεσή του πραγματικότητα, στην κοινωνία των ιδιωτών, είναι ένα μιανό ον*", έλεγε ο Μαρξ στο **Εβραϊκό Ζήτημα**. "*Εδώ, όπου θεωρεί τον εαυτό του και θεωρείται απ' τους άλλους ως πραγματικό άτομο, είναι ένα πλασματικό φαινόμενο. Μέσα στο κράτος, απ' την άλλη πλευρά [στην "πολιτική κοινωνία"] , όπου θεωρείται ένα ον αντιπροσωπευτικό του είδους, είναι το φανταστικό μέλος μιας ψεύτικης κυριαρχίας, στερείται της πραγματικής ατομικής του ζωής και γεμίζει με μια μη-πραγματική οικουμενικότητα*". Η μεξικάνικη "Κοινωνία των Πολιτών", που περιλαμβάνει από ejidatarios μέχρι επιχειρηματίες, θα μπορέσει ν' απελευθερωθεί **πολιτικά**, εκσυγχρονίζοντας και φιλελευθεροποιώντας το πολιτικό σύστημα και καταργώντας το μονοκομματισμό, δε μπορεί όμως να καταργήσει την άμεση αποξενωτική της πραγματικότητα. Γιατί τη μάχη αυτή τη δίνει ο ejidatario επανακτώντας την κοινοτική γη και ο προλεταρίος ενάντια στην ελαστικοποίηση και την εξαθλίωση, ενώ η εθνικοδημοκρατική ιδεολογία του EZLN τους ζητά να πολεμήσουν ως "πολίτες", δηλαδή ως μέλη μιας φαντασιακής κοινότητας.

Καμιά κυβέρνηση, ούτε αυτή που "κυβερνά υπακούοντας" ούτε καμιά άλλη, δεν θα απελευθερώσει τους ανθρώπους, γιατί θα τους επανεκτιμεί αφηρημένα ως πολίτες διατηρώντας ταυτόχρονα τις ταξικές τους διαιρέσεις, ακόμα και με τη βία. Γιατί φυσικά κανένας "λαός" ποτέ σε καμιά Δημοκρατία, ακόμα και την πιο φιλελεύθερη, δεν πείστηκε και δεν

επέλεξε καπιταλισμό για την διακυβέρνησή του. Με την εμμονή τους οι Ζαπατίστας στις "καθαρές εκλογές" ουσιαστικά προμοδότησαν το PRD και τον ηγέτη του, τον "πολίτη" μηχανικό Cardenas -για να χρησιμοποιήσουμε μια έκφραση δική τους- και τώρα πολλοί αγρότες στην Chiapas αναγνωρίζουν τον υποψήφιο του PRD Avendano ως "δικό" τους άνθρωπο, εκφραστή της θέλησής τους. Σε ανακοίνωσή του στις 17/12/94 ο EZLN, μεταξύ άλλων, τονίζει: "Ο EZLN αναγνωρίζει τις κοινωνικές δυνάμεις που συσπειρώνονται γύρω απ' τον μηχανικό Cardenas και τη CND, ως έντιμη, πολιτική και ειρηνική αντιπολίτευση ενάντια σ' όσα επιβάλλει η κυβέρνηση · γι' αυτό, ο EZLN απευθύνεται στον πολίτη μηχανικό Cardenas και στο Εθνικό Συμβούλιο Αντιπροσώπων της CND για να τους ζητήσει, ανεξάρτητα από την πολιτική τους τοποθέτηση και την κομματική τους στρατέυση [sic], να μεταφέρουν τη φωνή του EZLN στην μεξικάνικη κοινωνία και στις προσωπικότητες της πολιτικής ζωής του έθνους που θεωρούν κατάλληλες, παρουσιάζοντάς τους τα μέτρα τα οποία θα έκαναν δυνατή μια σταθερή ανακωχή:

1. Ικανοποιητική λύση για τα αντίπαλα μέρη μετά τις εκλογές στις πολιτείες Veracruz, Chiapas και Tabasco.
2. Αναγνώριση της δημοκρατικής μεταβατικής κυβέρνησης στην πολιτεία Chiapas.
3. Αναγνώριση από μέρους της ομοσπονδιακής κυβέρνησης της CONAI ως οργάνου ουδέτερου που μπορεί να καταστήσει δυνατή την πολιτική λύση στη σύγκρουση. Ο EZLN αναγνωρίζει την προσπάθεια του πολίτη μηχανικού Cardenas και της CND για μια ειρήνη με δικαιοσύνη και αξιοπρέπεια".

Γενικότερα, η σχέση του EZLN με το PRD και την CND (που στην πλειοψηφία της είναι μέλη και στελέχη του PRD) είναι αυτή των συνεργατών-συμμάχων απέναντι στον κοινό εχθρό το PRI και το μονοκομματικό κράτος. Σχέση συνεργασίας όπου το κάθε μέρος θέλει να διατηρήσει την αυτονομία του (17).

Σε συνέντευξή του στη La Jornada (7 Δεκέμβρη 94) ο Marcos έκανε σαφές ότι η "επιστροφή" στα όπλα μετά τη δεύτερη σύνοδο της CND δεν είναι παρά η συνέχεια της δημοκρατικής πολιτικής του EZLN με άλλα μέσα. Στη πραγματικότητα οι Ζαπατίστας ποτέ δε θεώρησαν ότι οι εκλογικές διαδικασίες και η χρήση των όπλων είναι δύο αλληλοαποκλειόμενες δραστηριότητες. Στην εν λόγω συνέντευξή του ο Marcos είναι ξεκάθαρος: "Τα όπλα οφείλουν πάλι να δημιουργήσουν ένα χώρο, ν' αρχίσουν να ξερονούν μολύβι, για να μπορέσει να γίνει πάλι δυνατή η άσκηση πολιτικής". Γι' αυτό ακριβώς δεν περιορίζουμε την προσοχή μας σ' αυτό το κείμενο στις επιμέρους τακτικές των Ζαπατίστας αλλά προσπαθούμε να δείξουμε το ουσιαστικό περιεχόμενο της πολιτικής τους συνολικά.

Αξεδιάλυτα συνδεδεμένος με την εθνικοδημοκρατική ιδεολογία του EZLN είναι και ο σοσιαλπατριωτισμός τους. "Είμαστε οι απόγονοι των πραγματικών ιδρυτών του έθνους μας. Οι απόκληροι, είμαστε εκατομμύρια και σας καλούμε αδέρφια και αδερφές να πάρετε μέρος σ' αυτόν τον αγώνα για να μην πεθάνουμε από πείνα εξ αιτίας της ακόρεστης φιλοδοξίας μιας 70χρονης δικτατορίας από μια κλίκα προδοτών που αντιπροσωπεύουν τις πιο συντηρητικές και ξεπουλημένες ομάδες", λένε στην 1η Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα και στην ανακοίνωση της 6ης Γενάρη διευκρινίζουν ότι "...προσπαθούμε να ενώσουμε το μεξικάνικο λαό και τις ανεξάρτητες του οργανώσεις έτσι ώστε μέσα απ' όλες τις μορφές του αγώνα, να σχηματιστεί ένα εθνικό απελευθερωτικό κίνημα που θα επιτρέψει την ύπαρξη τίμιων και πατριωτικών κοινωνικών οργανώσεων για την πρόοδο του Μεξικού". Στη 2η Διακήρυξη μιλούν για "λεηλασία του εθνικού πλούτου", για "εμμονή της κυβέρνησης στην εφαρμογή ενός οικονομικού σχεδίου που αυξάνει τη φτώχεια στη χώρα μας προς όφελος των ξένων" ως απάντηση στο αίτημα του EZLN για αναθεώρηση (!) της NAFTA. Ο Marcos στη συνέντευξη στους Amor y Rabia εξηγεί τα όρια της "διεθνιστικής" πολιτικής του EZLN: "...κι απ' την άποψη της διεθνούς πολιτικής, το μόνο που έχουμε είναι η έκκλησή μας για αλληλεγγύη στη μεξικάνικη και λατινόφωνη κοινότητα των ΗΠΑ να μας βοηθήσουν σαν αδελφό έθνος". Ο εθνικισμός αυτός που εγκλωβίζει την ταξική πάλη εντός των συνόρων ή ψάχνει τους ομοεθνείς με αταξικά κριτήρια σαμποτάρει τη μοντέρνα διάσταση της εξέγερσής τους ενάντια στη NAFTA. Τώρα ακριβώς που πλήττονται όχι οι Μεξικάνοι γενικά αλλά οι μεξικάνοι προλετάριοι καθώς και οι αμερικάνοι προλετάριοι (Chicanos και μη) με την ενοποίηση του κεφαλαίου, τώρα που το ταξικό ζήτημα δεν περιορίζεται μόνο στο Μεξικό, οι Ζαπατίστας αναζωπυρώνουν την ταξική πάλη με λάβαρο την εθνική σημαία ενάντια στην "πουλημένη" κυβέρνηση και το "ξένο" κεφάλαιο. Επαναφέρουν το πλασματικό όραμα του σοσιαλισμού σε μία χώρα και έρχονται να καλύψουν (παράλληλα βέβαια με κάποιο μέρος της μεξικάνικης αστικής τάξης που απειλείται απ' την ενοποίηση του καπιταλισμού) το ιδεολογικό κενό που δημιουργείται στην προπαγάνδα της εθνικής κυβέρνησης του Μεξικού απ' τη διεθνοποίηση του κεφαλαίου. Ενώ το PRI αποδομώντας το κράτος πρόνοιας αναγκάζεται να μετριάσει την εθνικιστική του γλώσσα, ο σοσιαλπατριωτισμός και ο εθνικισμός επανέρχονται ως προλεταριακό αίτημα. Άλλο ένα στοιχείο που δείχνει πως ό,τι συμβαίνει στο Μεξικό δεν είναι καθαρά μεξικάνικη υπόθεση. Μήπως οι διακηρύξεις των συνδικάτων στην Ευρώπη ενάντια στο "ξεπούλημα" των κρατικοποιημένων επιχειρήσεων δεν καλύπτουν την ταξική πάλη με ένα σοσιαλδημοκρατικό, εθνικιστικό περιτύλιγμα ή μήπως οι αναφορές στην "απειλή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς" απ' την ευρωπαϊκή ενοποίηση δε δηλώνουν την ψευδή ταύτιση της λαϊκής κουλτούρας με το έθνος;

Θα επικαλεστούμε πάλι τον Magon για τη σαφήνεια τόσο των αντικρατικών όσο και διεθνιστικών του απόψεων. Και για να δείξουμε επίσης ποιά όψη της Μεξικάνικης Επανάστασης δεν έχει επηρεάσει τους Ζαπατίστας.

Διαβάζουμε απ' τη Regeneracion, την εφημερίδα του PLM, της 30ης Μαρτίου 1912, στο άρθρο "Δείξτε μας που η εξουσία μπορεί να ωφελήσει τους φτωχούς":

"Ποιά είναι λοιπόν η αξία της εξουσίας; Χρησιμεύει για να εμπεδώσει σεβασμό για το νόμο, που γραμμένος από τους πλούσιους και από τους μορφωμένους στην υπηρεσία των πλούσιων, έχει ως στόχο να τους εγγυηθεί την γαλήνια κατοχή του πλούτου τους και την εκμετάλλευση της ανθρώπινης εργασίας. Μ' άλλα λόγια, η εξουσία είναι ο χωροφύλακας του Κεφαλαίου, και αυτός ο χωροφύλακας δεν πληρώνεται από το Κεφάλαιο αλλά απ' τους φτωχούς. Για να τελει-

ώνουμε με την εξουσία πρέπει να τελειώνουμε με τη γη, τα μέσα παραγωγής και μεταφορές...Ας μην επιτρέψουμε λοιπόν το σχηματισμό μιας ισχυρής κυβέρνησης". Απ' τη Regeneracion πάλι, της 29ης Απριλίου 1911, στο άρθρο "Η εργατική αλληλεγγύη δε γνωρίζει ούτε φυλή ούτε χρώμα" απευθυνόμενος στο Αμερικάνικο σοσιαλιστικό κίνημα δίνει πραγματικά μαθήματα διεθνισμού:

"Μην παρασυρθείτε θεωρώντας ότι η σύγκρουση ανάμεσα στον Madero και εμάς είναι μια σύγκρουση μεταξύ Μεξικάνων, την οποία θα έπρεπε οι Μεξικάνοι να διευθετήσουν μόνοι τους. Δεν είναι. Είναι η παλιά, άσβεστη σύγκρουση ανάμεσα στη μπουρζουαζία και το προλεταριάτο · ανάμεσα στα μονοπώλια και τους άκληρους · ανάμεσα σ' αυτούς που θέλουν να ζήσουν ειρηνικά μέσα στο υπάρχον σύστημα και αυτούς που ξέρουν ότι μέσα σ' αυτό δεν υπάρχει ειρήνη...Αυτή η σύγκρουση λοιπόν είναι δική σας...δεν μπορείτε να την αγνοήσετε χωρίς να γίνετε προδότες στο μεγάλο, διεθνή αγώνα της απελευθέρωσης της εργασίας...δεν απευθυνόμαστε σε σας για να ΜΑΣ βοηθήσετε. Σας λέμε να κάνετε τα πάντα για να βοηθήσετε τους ΕΑΥΤΟΥΣ σας αξιοποιώντας τη θαυμάσια ευκαιρία να προωθήσετε τον κοινό αγώνα που προσφέρει η Μεξικάνικη Επανάσταση". Και τέλος στο Μανιφέστο της 1ης Μαρτίου 1918 λέει: "Οι αγρότες απεργούν χωρίς να νοιάζονται αν τα εθνικά συμφέροντα ζημιώνονται ή όχι, ήδη γνωρίζοντας ότι η πατρίδα δεν ανήκει σ' αυτούς αλλά στους πλούσιους".

Η κριτική τελικά στους Ζαπατίστας γίνεται απ' την σκοπιά της διεθνιστικής ταξικής σύγκρουσης στην οποία η εθνικιστική τους ιδεολογία δε βοηθά και όχι φυσικά γιατί "δεν κάνουν την επανάσταση". Ο ταξικός πόλεμος στην Chiapas και στο Μεξικό γενικότερα τους ξεπερνά ακόμα και αν ήταν αυτοί που τον κλιμάκωσαν και τον συντηρούν σ' ένα μεγάλο βαθμό. Οι επιθέσεις στους προλετάριους την τελευταία δεκαετία στο Μεξικό και στην Αμερική έχουν οδηγήσει στην ανάπτυξη νέων αγώνων. Στην Καλιφόρνια η Πρόταση 187, που απαγορεύει στους "παράνομους" μετανάστες δικαίωμα στην περίθαλψη, εκπαίδευση και γενικότερα κοινωνική πρόνοια έγινε τώρα νόμος, μετά από δημοψήφισμα με 59% υπέρ έναντι 41% κατά (18). Παράλληλα περιορίζουν τη διάρκεια του επιδόματος ανεργίας γενικά και μειώνουν την ηλικία που θεωρείται κάποιος ενήλικος, από 16 στα 14 χρόνια. Η πρώτη αντίδραση ήταν μια διαδήλωση 80.000 ατόμων στο L.A. και όλα δείχνουν ότι η έκρηξη του 92 θα επαναληφθεί. Ίσως και η πρόσληψη 100.000 καινούργιων μπάτσων δεν είναι τυχαία. Παράλληλα, σαν αντίδραση ενάντια στη NAFTA έχουν ήδη δημιουργηθεί υπερεθνικά δίκτυα που φέρνουν σ' επαφή ακτιβιστές της Αμερικής, του Μεξικού και του Καναδά. Συνδικάτα, γυναικείες ομάδες, οργανώσεις μικροϊδιοκτητών, αγροτών, περιβαλλοντιστών, καταναλωτών, ακαδημαϊκών -συνολικά 300 περίπου τέτοιες οργανώσεις- συνασπίζονται υπερεθνικά ζητώντας "μεταρρύθμιση της NAFTA", "δημοκρατικοποίηση του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας", "μία ορθολογική οικονομική ανάπτυξη", ένα νέο "παγκόσμιο Κεύνσιανισμό", αναδιανομή του πλούτου μεταξύ "φτωχών και πλούσιων χωρών", "μία κοινωνία πολιτών χωρίς σύνορα...για ένα συμμετοχικό και αυτάρκες παγκόσμιο χωριό".

Αυτή η νεοσοσιαλδημοκρατική πρόταση χωρίς σύνορα, που συνασπίζει ανόμιες κοινωνικές ομάδες με πολύ αδύναμη ταξική σύνθεση (από μικροαστούς μέχρι συνδικαλιστές ηγέτες, από φεμινίστριες μέχρι ακαδημαϊκούς), είναι **αναγκασμένη** πια με τη διεθνοποίηση του Κεφαλαίου να ξεπερνά κάθε ιδέα αποκλειστικά εθνικής δραστηριοποίησης. Γιατί είναι ακριβώς η νέα στρατηγική του κεφαλαίου που ενώ επιφέρει την κατάρρευση των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων που στηρίζονταν στην Κεύνσιανικού τύπου εθνική ανάπτυξη, δημιουργεί τη νέα σοσιαλδημοκρατία με τη μορφή πλατιών κινημάτων βάσης υπερεθνικού πια προσανατολισμού. Είναι βέβαια θετικό το ότι στη μεταβατική εποχή που ζούμε, εποχή παγκόσμιας αναδιοργάνωσης των κοινωνικών σχέσεων, ο νεο-Κεύνσιανισμός αναγνωρίζει το διεθνή χαρακτήρα της επίθεσης του Κεφαλαίου και τονίζει την διεθνή αλληλεγγύη. Δεν είναι όμως μόνο το ότι είναι ανεπιθύμητη η εφαρμογή αυτού του πολυπολιτισμικού ρεφορμισμού, είναι και κατά πόσο είναι πλέον εφικτές οι μόνιμες μεταρρυθμίσεις στην εποχή μας.

Έναν όχι αμελητέο ρόλο στη διαίρεση μεξικάνων και αμερικάνων προλετάρων παίζουν και οι ιδεολογίες ενάντια στους "κακούς gringos" και στους "προδότες" μεξικάνους που μετανάστευσαν στην Αμερική "ξεχνώντας" το έθνος και τη Raza. Ενάντια σ' αυτούς τους rochos, όπως τους αποκαλούν, αναζωπυρώνεται όλο το παλιό αντιιμπεριαλιστικό μίσος με νέα σφοδρότητα, κάτι που κάνει αδύνατη την ταύτιση των μεταναστών β' και γ' γενιάς με τους Chiapanecos και γενικότερα τους μεξικάνους προλετάριους. Και από την άλλη πλευρά των συνόρων ο ρατσισμός ενάντια στους μετανάστες εντείνεται, ιδιαίτερα με την πρόσφατη νομοθετική κατοχύρωσή του.

Ενώ οι Νέες Περιφέρειες επιβάλλονται διεθνώς με την αρπαγή της κοινοτικής γης, τις ιδιωτικοποιήσεις, τον πόλεμο των ενοικίων, την πτώση των μισθών, την αποδόμηση της κρατικής πρόνοιας, την αναγκαστική μετανάστευση, τη μαύρη εργασία, την κατασκευή γιγάντιων αυτοκινητόδρομων στην ύπαιθρο οι αγώνες παντού ενάντια τους δε μπορούν να ξεπεράσουν τη μερικότητά τους. Ενώ το διεθνιστικό όραμα παρουσιάζεται σήμερα σαν μια επιτακτική ανάγκη και όχι σαν αφηρημένη αρχή, νέα τείχη εθνικά, φυλής, τοπικισμού υψώνονται για να το αναιρέσουν.

Αν οι Ζαπατίστας μας αρνούνται με τον τρόπο τους το δικαίωμα να ταυτιστούμε με την κοινωνική εξέγερση στο Μεξικό περιορίζοντάς την σε πολιτική, εθνική υπόθεση, εμείς τη βιώθουμε δική μας. Αντίθετα με το PRD που οργανώνει στην Ευρώπη καμπάνιες υποστήριξης προς τους Ζαπατίστας μαζεύοντας υπογραφές από ακαδημαϊκούς, καλλιτέχνες και λοιπούς συμπαθούντες, η δική μας έμπρακτη αλληλεγγύη είναι η συνέχιση των καταλήψεων σπιτιών, των αγώνων ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις, με στόχο να μεταξελιχθούν σε αγώνες για τη δημιουργία της παγκόσμιας ανθρώπινης κοινότητας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) μαρξιστο-λενινιστικές οργανώσεις ως επί το πλείστον, οι λεγόμενοι "εξτρέμ" για τους οποίους από πολλές μεριές εκφράζονται υποψίες ότι είναι πράκτορες του PRI -στο Μεξικό άλλωστε το θέαμα της τρομοκρατίας, του χαφιεδισμού και της πρακτορολογίας είναι πολύ καλά οργανωμένο και βοηθά στη σύγχυση.

(2) Είναι η ονομασία που έδωσε ο EZLN στον τόπο της συνέλευσης μέσα στη ζούγκλα ως συμβολική επανάληψη της Ιστορίας, αναφορά στη Συνέλευση των στρατών του Villa, του Zapata και των Συνταγματικών μέσα στη δίνη της Μεξικάνικης επανάστασης το 1914. Η σύγκριση των δύο Συνελεύσεων δεν αφήνει και πολλά περιθώρια ομοιότητας πέρα από το συμβολισμό.

(3) Η commandata Ramona πέθανε στα μέσα του Νοεμβρίου του 94 από καρκίνο.

(4) Το Σχέδιο της Ayala, μια σύντομη, φλογερή και άμεση σύνοψη των στόχων των Ζαπατίστας, είναι προϊόν του Zapata και του συντρόφου του και πρώην δάσκαλου Otilio Montano. Υπάρχει σε ελληνική μετάφραση στο βιβλίο "...από τα βουνά του μεξικάνικου νότου", Θεσσαλονίκη 1995.

(5) "Ο Zapata έδινε έμφαση στο "Γη και ελευθερία", δηλαδή στην επιστροφή των κλεμμένων γαιών και των δικαιωμάτων χρήσης του νερού και των λιβαδιών και στην αποκατάσταση της δημοκρατίας του χωριού. Όχι όμως ότι έλλειπε από τους Ζαπατίστας η προλεταριακή συνείδηση -αντίθετα, κατελάμβαναν όλα τα μέσα παραγωγής: χωράφια, εργοστάσια, σιδηροδρομικούς σταθμούς. Δημιουργούσαν απελευθερωμένες ζώνες, βασισμένες στις κοινοτικές παραδόσεις αυτοδιοίκησης των χωριών. Ο πόλεμος του Zapata ήταν ένας κλασσικός αντάρτικος "λαϊκός πόλεμος", και συμμετείχε και υποστήριζε τις δυνάμεις του μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Πρώτα ο Diaz, μετά ο Madero, ο Huerta και τέλος οι Συνταγματικοί εξαπέλυαν εναντίον τους τρομακτικές επιθέσεις, σκοτώνοντας αδιάκριτα οποιοδήποτε στο δρόμο τους, αλλά όσο ο χαρισματικός τους ηγέτης ζούσε, οι Ζαπατίστας αντιστέκονταν στα βάνουσα αυτά χτυπήματα με ακμαίο ηθικό.

Στο βορρά, οι δυνάμεις του Villa ήταν λιγώτερο ομοιογενείς απ' του Zapata. Πέρα απ' τους πρώην γραφειοκράτες της κυβέρνησης του Madero, που βοήθησαν στη διαχείριση των τεράστιων εκτάσεων των απελευθερωμένων περιοχών απ' το στρατό του Villa, τα υψηλά αξιώματα του στρατού του τα κατείχαν περισσότερο κάου-μπόις caudillos * (vaqueros ή charros), rancheros * * και μικροαστοί καταστηματαρχες απ' ό,τι κοινοτικοί αγρότες· οι απλοί στρατιώτες ήταν συνήθως ανθρακωρύχοι, μετανάστες αγρότες γης, εργάτες σιδηροδρόμων και άνεργοι. Οι στόχοι των Villistas ήταν περισσότερο εργατικοί ή μικροαστικοί απ' ό,τι φιλοαγροτικοί: σαν επιστάτες στα τσιφλίκια, vaqueros, ή σαν ανεξάρτητοι ιδιοκτήτες γης, οι κάου-μπόις caudillos ήλεγχαν τους αγρότες αλλά δεν είχαν βιώσει σαν άμεσή τους ανάγκη την απόκτηση γης. Οι εργάτες απ' την άλλη, ενδιαφέρονταν πιο πολύ για μια καλοπληρωμένη απασχόληση από το να καλλιεργούν οι ίδιοι τη γη. Γι' αυτό και οι εκτάσεις που κατέλαβε ο στρατός του Villa μετατρέπονταν σε κρατική ιδιοκτησία και δε δίνονταν στους αγρότες." J.Cockroft "Mexico. Class Formation, Capital Accumulation and the State".

* ισχυροί τοπικοί ηγέτες

* * μικρομεσαίοι αγρότες, ως επί το πλείστον εύποροι

(6) Η ενεργός ανάμιξη των ΗΠΑ με την επέμβαση στη Vera Cruz το 1914 δε βοήθησε απλώς στρατιωτικά τους Συνταγματικούς, αλλά τους παρουσίασε και ως αντιιμπεριαλιστές, τιμώντας τους με το προνόμιο της δήθεν απώθησης των Γιάνκηδων απ' τη χώρα.

(7) Πρωτοϊδρυμένο το 1929 ως PNR: Εθνικό Επαναστατικό Κόμμα, το 1938 μετονομάζεται σε PMR: Κόμμα της Μεξικάνικης Επανάστασης· πρόκειται φυσικά για το σημερινό PRI.

8) Παρά ταύτα, το ξένο (κυρίως αμερικάνικο) Κεφάλαιο είχε και έχει ισχυρή παρουσία ιδιαίτερα στη βιομηχανία. Από μελέτη του 1970 στις 2.040 εταιρείες με μεγαλύτερα εισοδήματα συνάγεται ότι το ξένο Κεφάλαιο ελέγχει το 36% των κερδών των 400 μεγαλύτερων εταιρειών και έχει μεγάλη συμμετοχή στο 18%, ενώ το μεξικάνικο Κεφάλαιο ελέγχει το 21% και η μεξικάνικη κυβέρνηση το 25%.

(9) Πρόκειται για πολιτικούς και αξιωματικούς που κατά τη διάρκεια της Επανάστασης κατέλαβαν μεγάλες εκτάσεις για λογαριασμό τους, τις οποίες και διατήρησαν στη συνέχεια με κρατική υποστήριξη.

(10) Οι δρόμοι στην πόλη του Μεξικού είναι σελίδες της ιστορίας της χώρας με προτίμηση την περίοδο της Επανάστασης 1910-20: σταθμοί μετρό, οδοί, πλατείες με ονόματα από δολοφονημένους αγωνιστές που βαφτίστηκαν "εθνικοί ήρωες". Ακόμα και ο Magon μετά τη φοιτητική εξέγερση του 68 ανακηρύχθηκε "ήρωας", αν και παλιότερα οι διεθνιστικές του απόψεις τον είχαν καταστήσει "αντιμεξικάνο".

(11) Τοπικά αφεντικά, περισσότερες πληροφορίες στο κεφάλαιο ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΜΕΞΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΕΡΙΦΡΑΞΕΙΣ.

(12) Πρωτοδημιουργημένες το 1964 κατά μήκος των συνόρων, από το αμερικάνικο βασικά Κεφάλαιο, οι maquiladoras

απολαμβάνουν ιδιαίτερους όρους λειτουργίας απ' την κυβέρνηση (αυπαρξία δασμών). Επιλέγονται ως εργάτες ακτήμονες αγρότες απ' την ίδια περιοχή έτσι ώστε ν' αντισταθμίζουν τη φρίκη των εργασιακών τους συνθηκών με παραδοσιακές, πατερναλιστικές τεχνικές όπως δωρεές στο χωριό, κουμπαριές κλπ. Η ίδια τακτική ακολουθήθηκε σε πολλές επίσης μικρές βιομηχανίες σε παραγκοσυνοικίες που απασχολούν λιγώτερα από 100 άτομα και δημιουργήθηκαν ακριβώς για ν' αποφύγουν κάποιες συνταγματικά κατοχυρωμένες κοινωνικές παροχές.

(13) Ejido σημαίνει έξοδος, γιατί συνήθως η κοινοτική γη βρίσκονταν στις παρυφές της κοινότητας.

(14) Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η μεθοδολογία αυτών των προγραμμάτων. Η έμφαση δόθηκε στη "συμμετοχή" των αγροτών στην εκμετάλλευσή τους, πράγμα που προϋπέθετε την κατά τόπους "πληροφόρηση" για τις διαθέσεις των αγροτών. Συνήθως προηγούνταν το στήσιμο ενός δικτύου χαφιεδισμού και εντοπισμού των ηγετών αγροτικών κινημάτων και κατόπιν ακολουθούσε η εφαρμογή του προγράμματος και τα τάγματα θανάτου για την εξάρθρωση των διαφωνούντων στην "ανάπτυξη" αγροτών. Εξάλλου και ο χρόνος -δεκαετία του 70- και ο χώρος -πολιτείες όπως το Guerrero και η Oaxaca με παράδοση αγροτικών αντάρτικων- δεν επιλέχτηκαν τυχαία για αυτή την ανταλλαγή επιδοτήσεων με μικροπολιτικές "πληροφορίες" για την εξάρθρωση αγροτικών κινημάτων και την ενσωμάτωση των αγροτών στο Κεφάλαιο.

(15) Ήδη από το 60 η επινοκίαση ejidos, αν και αντισυνταγματική, επιτράπηκε με την κατάλληλη "διορθωτική" νομοθεσία και η Τράπεζα των Ejidos ή η Αγροτική Τράπεζα, που σταθερά ήταν με τα συμφέροντα των μεγάλωντσιφλικών, λειτουργούσαν ως συλλογικός ιδιοκτήτης και ελεγκτής των ejidatarios.

(16) Γιατί όσο συχνά και αν καταφεύγει στην εκλογονοθεία, την καταστολή και τη βία, άλλο τόσο το μεξικάνικο κράτος έχει εμβαθύνει στην τέχνη της αφομοίωσης. Όπως έχουμε ήδη δείξει ξέρει να χρησιμοποιεί τόσο καλά το τουφέκι όσο και το χρήμα. να μοιράζει π.χ. αδρά τις υποτροφίες ή να εκδίδει τα άπαντα του Μπακούιν και να δολοφονεί πολιτικούς αντιπάλους. Μπορούμε λοιπόν να μιλάμε για μια αυταρχική μεν, αλλά δημοκρατία δε.

(17) Στις σελίδες 77, 79-81 του βιβλίου "...απ' τα βουνά του μεξικάνικου νότου" υπάρχουν οι σχετικές ανακοινώσεις του EZLN για όποιον θέλει να το επιβεβαιώσει. Το εν λόγω βιβλίο παρά τα ενδιαφέροντα ντοκουμέντα που περιέχει, παρουσιάζει με έναν απαράδεκτα μυθοποιητικό και λανθασμένο τρόπο το κίνημα των Ζαπατίστας, ιδιαίτερα τη σχέση του με το PRD και τον Cardenas.

(18) Προς το παρόν η υπόθεση βρίσκεται στα δικαστήρια, μετά από ένσταση του Σχολικού Συμβουλίου του Λος Άντζελες και διαφόρων ομάδων υπεράσπισης των δικαιωμάτων των μεταναστών που αμφισβητούν τη συνταγματικότητά του. Σχετικά με το δημοψήφισμα, τα ποσοστά υπέρ ή κατά ήταν τα αντίστοιχα: οι λευκοί ψήφισαν υπέρ με 63% έναντι 37% κατά, οι μαύροι 53% κατά έναντι 47% υπέρ και οι Latinos κατά με 77%, ενώ ένα καθόλου ευκαταφρόνητο 23% ψήφισε υπέρ της Πρότασης. Όσοι από τις δύο τελευταίες κοινότητες την ενέκριναν θεώρησαν ότι έτσι προστατεύονται ενάντια στην απειλή των "παράνομων" που ρίχνουν τους μισθούς και που γι' αυτό προτιμούνται ως ανειδίκευτοι.

Για το παραπάνω κείμενο χρησιμοποιήθηκαν οι εξής πηγές:

J. Cockroft, "Mexico. Class formation, capital accumulation and the State"

Midnight notes, "Midnight Oil"

P. Newel, "Zapata of Mexico"

"Land and Liberty, Anarchist Influences in the Mexican Revolution, R. F. Magon"

Kaffentzis, "Let me speak of the end of the World Bank and the IMF"

K. Dawkins, "NAFTA, GATT and WTO"

The other side of Mexico, # 34 και 36

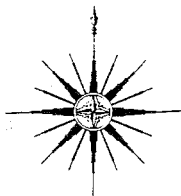
Wildcat, # 60

Εκδόσεις Εκτός Νόμου, "Η ανταρσία των καταδικασμένων".

Τα αποσπάσματα από ανακοινώσεις και διακηρύξεις του EZLN πάρθηκαν από το βιβλίο "...από τα βουνά του μεξικάνικου νότου", τα τεύχη 1, 2, 3, του Love and Rage vol. 5, τις μπροσούρες "Zapatistas, Chiapas, Mexico" του Marc Cooper και "Εξεγερμένο Μεξικό".

Ευχαριστώ τον Νίκο Πρατσίνη, το Βαγγέλη και τον David για τη βοήθειά τους.

Γκαράνς
3/95

ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ

στη δύση του θεάματος

Κάποιες ταξιδιωτικές εικόνες

SAN FRANCISCO: Λούμπεν ιντελιγκέντσια

cuisine * castro

from a historical perspective
with Trevor Hailey

A Walking Tour of
Castro Street
San Francisco, CA
The Heart of Gay
America

CASTRO STREET

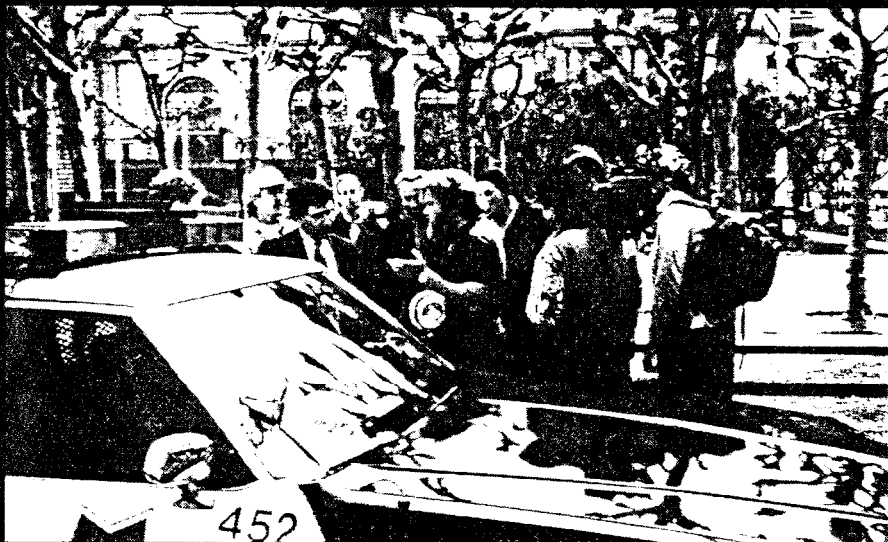
Ανεπανάληπτη εμπειρία! Επισκεφτείτε τη gay κοινότητα του Σαν Φρανσίσκο! Διαπιστώστε με τα ίδια σας τα μάτια τη δικαίωση των μακρόχρονων αγώνων των ομοφυλόφιλων στο Σ.Φ.: πολλοί εύρωστοι επιχειρηματίες και ο πρώτος εκλεγμένος ομοφυλόφιλος πολιτικός! Οι αγώνες για μερικά ζητήματα καταλήγουν σε συνολικές νίκες! (μόνο 30\$)

40th Anniversary
A Literary Meetingplace
1953-1993

CITY LIGHTS

Booksellers & Publishers
261 Columbus Avenue
San Francisco, CA 94133
415-362-8193

Στρατιές πεινασμένων και άστεγων κατακλύζουν το εμπορικό κέντρο και πολλοί ακτιβιστές-ριζοσπάστες κοινωνικοί λειτουργοί (Food Not Bombs - Homes Not Jails) δακτυλοδεικτούν "την αποτυχία της κοινωνίας να παρέχει τα αναγκαία" και συχνά συλλαμβάνονται. (ο ιδρυτής της Food Not Bombs, McHenry αντιμετωπίζει ακόμα και ισόβια κάθειρξη).

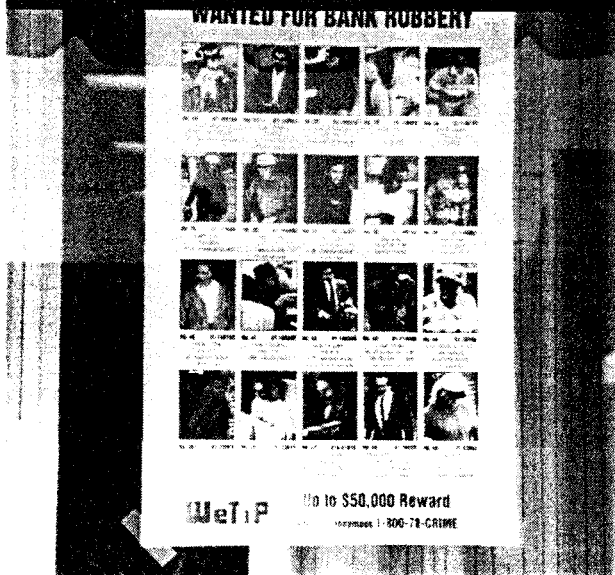
Το βιβλιοπωλείο **City Lights** που πριν 40 χρόνια πρωτοστέγασε τους κουρασμένους απ' το δρόμο beats που ανανέωσαν με λίγη δόση αλητείας την λογοτεχνία που μπαγιάτευε.

L. A. : η οικολογία του τρόμου

Ένα από τα θετικά αποτελέσματα της εξέγερσης του 92 είναι η διατήρηση της εκεχειρίας μεταξύ των μαύρων συμμοριών. Πρόσφατα οι Chicanos ηγέτες συμμοριών έβαλαν σ' εφαρμογή συμφωνία ανακωχής μεταξύ τους- όμως οι συγκρούσεις μεταξύ μαύρων και Latinos έχουν οξυνθεί: οι εθνικιστικές μορφές της διαίρεσης που κάνει το προλεταριάτο να τρώει τις σάρκες του εντείνονται. Αλλά αυτή η πόλη φτιάχτηκε ακριβώς για να διαιρεί. (Οι Brown Berets ανασυστάθηκαν πρόσφατα όχι για να ξεκινήσουν εξέγερση αλλά για να "υπηρετήσουν, ενσποικήσουν και να εκπαιδεύσουν τη Raza", για να "κάνουν την κυβέρνηση του Aztlán", των πλειοψηφούντων Chicanos στην Καλιφόρνια.

Κυνισμός του γενικού ισοδύναμου...

...που ξέρει να προστατεύει τον εαυτό του

Η οικονομία είναι και αυτή οργανωμένη σύμφωνα με το ρόλο των εθνικών ομάδων: χοντρικά εργάτες είναι οι Latinos, οι μαύροι είναι στις δημόσιες υπηρεσίες ή άνεργοι και οι λευκοί εργάτες είτε βρίσκονται στα προάστια ή στη βιομηχανία του Χόλυγουντ. Ένα συνεχώς διογκούμενο κύμα μεταναστών απ' το Μεξικό και την Κεντρική Αμερική ανειδίκευτων φτωχοδιαβόλων βρίσκεται στο μάτι του κυκλώνα: με το φόβο της απελασης τους εμπεδώνεται καθημερινά η ταξική τους θέση και όταν την αμφισβητούν (άγριες απεργίες, εξεγέρσεις) απελαύνονται. Ιδιαίτερα μετά την εξέγερση του 92 η έκρηξη της συνείδησης στις Κεντροαμερικανικές κοινότητες οδήγησε σε μια ισχυρή αυτοοργάνωση (πρόσφατος νόμος στην Καλιφόρνια απαγορεύει πρόσβαση σε κοινωνικές παροχές στους "παράνομους" μετανάστες και στα παιδιά τους. Θέλουν το υποπρολεταριάτο να παραμένει τέτοιο. Θα δούμε πολλές εξεγέρσεις ακόμα).

Η πολεοδομία δεν αφήνει περιθώρια αμφιβολίας για την ταξική χωροταξία που μοιραία παίρνει εθνικό χαρακτήρα: Δυτικό L.A., η επιδεικτική ευμάρεια των λευκών και όσων άλλων "τα κατάφεραν", Ανατολικό L.A., τα barrios των Chicanos, Watts, όπου η εξέγερση στο κυρίως μαύρο γκέτο έχει αφήσει ακόμα τα ίχνη της (άδεια τετράγωνα καμμένων και κατεστραμμένων κτιρίων που κατεδαφίστηκαν), Venice Beach, το κυριακάτικο πολυεθνικό γιουσουρούμ βρίσκεται σε ισορροπία τρόμου, που συχνά διαταράσσεται για να οδηγήσει σε μάχες μεταξύ συμμοριών ή εναντίον των έφιππων μπάτσων, Koreatown, οι ασιατές μικροεπιχειρηματίες φρόντισαν να εξαλείψουν τα χνάρια της εξέγερσης, Chinatown, Downtown, το εμπορικό κέντρο με τις ορδές των άστεγων και τα καλοσιδερωμένα στελέχη.

Τα αυτοκίνητα, εμπόρευμα-σήμα κατατεθέν του L.A., διασχίζουν τις τεράστιες freeways αλλά οι οδηγοί τους δεν έχουν πουθενά να πάνε. Στο L.A. θριαμβεύει το εμπόρευμα και στον άνθρωπο γίνεται απόλυτα κατανοητό ότι είναι ανεπιθύμητος μέσα από χιλιάδες αποξενωτικά ΟΧΙ:

**ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΛΑΤΕΣ,
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ,
ΦΥΛΑΣΣΕΤΑΙ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ,
ΟΥΤΕ ΝΑ ΣΚΕΦΤΕΙΣ ΝΑ ΠΑΡΚΑΡΕΙΣ ΕΔΩ.**

Γύρω από το εφιοστικό κέντρο, με τους ουρανοξύστες οχυρωμένους με συστήματα προστασίας από τις εξεγέρσεις, στα Μπαντουσάν των μεταναστών, συνωθείται το χαμηλόμισθο ρεζερβουάρ των επιχειρήσεων και βιοτεχνιών, και πιο πέρα αρχίζουν οι γειτονιές των μικρομεσαίων που συνεργάζονται με την αστυνομία για τον "έλεγχο" του εγκλήματος, φτάνοντας στα φρούρια-προάστια (κάποια απ' αυτά έχουν και πύλες) που στεγάζουν τεχνολογικά το φόβο ενάντια στην απειλή των "επικίνδυνων τάξεων". Η φυλή, η τάξη και ο φόβος κυβερνούν το χωροταξικό apartheid.

Με το παρόν αφιέρωμα επιχειρούμε μια προσέγγιση στο κίνημα Μαρτίου-Απριλίου του 94 στη Γαλλία, ενός κοινωνικού κινήματος που με την πολυμορφία του και τη δυναμικότητά του δημιούργησε μια επικίνδυνη ρωγμή στην παγκόσμια καπιταλιστική αναδιάρθρωση. Δεν ήταν οι βανδαλιστικές τάσεις των "σπαστών" (των αντίστοιχων εγχώριων "γνωστών-αγνώστων") που μας γοήτευσαν τόσο, όσο οι πιο φωτεινές στιγμές μιας **συνολικής, κοινωνικής σκέψης** που γεννήθηκε μέσα σ' αυτό το κίνημα και βρήκε την εξεγερτική βία που της αντιστοιχούσε. Μιας σκέψης και δράσης που κλόνησε τα θεμέλια της επίθεσης του Κεφαλαίου, του οποίου η δικαιοσύνη συνίσταται στην ισομερή κατανομή της αθλιότητας.

Αφορμή γι' αυτήν την Άνοιξη της Εξέγερσης στάθηκε η εισαγωγή του CIP (Συμβόλαιο Επαγγελματικής Ένταξης), ενός διατάγματος που θεσμοθετούσε την ελαστικοποίηση της εργασίας για τους νέους κάτω των 26 ετών (πτυχιούχους και μη) ορίζοντας ως ανώτερη αμοιβή τους το 80% του βασικού μισθού (γι' αυτό ονομάστηκε και SMIC-jeunes, όπου SMIC ο βασικός μισθός). Το CIP ήρθε ως συνέχεια μιας μακράς ιστορίας αναδιάρθρωσης της εργασίας και αποδόμησης του κοινωνικού κράτους: διάφορα άλλα συναφή συμβόλαια (SIVP, TUC, CES) είχαν προϋπάρξει, ενταγμένα στη λογική της μείωσης του κόστους εργασίας, πάγωμα των μισθών από το 1983, η εφαρμογή του πενταετούς νόμου (που προβλέπει ελαστικοποίηση του ωραρίου με ταυτόχρονη επιβολή προσωρινότητας και υπερωριών, περιορισμό της απεργίας, νομιμοποίηση της εργασίας στα 14 χρόνια και της νυχτερινής εργασίας των γυναικών, μείωση της αντιπροσώπευσης των μισθωτών στην επιχείρηση, αύξηση των κοινωνικών και ασφαλιστικών εισφορών και ταυτόχρονα μείωση του επιδόματος ανεργίας και των συντάξεων), βαθμιαία αποδιάρθρωση της δημόσιας εκπαίδευσης και υγείας, κατασταλτικοί αστυνομικοί νόμοι και αυστηρότερος έλεγχος των μεταναστών - ο κατάλογος των επιταγών του νεοφιλελευθερισμού είναι ατελείωτος. Και όλα αυτά στην 4η πλουσιότερη χώρα του "Πρώτου Κόσμου", όπου οι διακοπές ρεύματος, νερού και γκαζιού στις συνοικίες, με το πρόσχημα της "οικονομίας", είναι αρκετά συχνές!

Υπάρχει μια εξίσου μακρά ιστορία αντίστασης στην αθλιότητα που γέννησε αυτήν την πρόσφατη έκρηξη. Παρά την πανθομολογούμενη απουσία "μαζικών" απεργιών (που είναι ουσιαστικά απόδειξη της περιφρόνησης προς τις γραφειοκρατίες των συνδικάτων) παρατηρείται μια αυξανόμενη τάση διάσπαρτων μίνι-εξεγέρσεων σε εργοστάσια και επιχειρήσεις με επιθέσεις ενάντια σε διευθυντές, μπλοκαρίσματα αυτοκινητόδρομων, βανδαλισμούς, καταλήψεις τηλεοπτικών και σιδηροδρομικών σταθμών, του χρηματιστηρίου κλπ. Παράλληλα η εντεινόμενη βία των, κυρίως μεταναστών, νεαρών στα προάστια ενάντια στους μπάτσους έχει δημιουργήσει τη δική της εποποιία. Οι άγριες απεργίες των προλεταρίων στο δημόσιο κυρίως τομέα (σιδηροδρομικοί, Air France) άφησαν επίσης νωπά τα σημάδια τους. Τέλος οι φοιτητικές διαδηλώσεις του Ιανουαρίου του 94 (ενάντια στην αποκεντρωτική αποδόμηση της δημόσιας εκπαίδευσης προς όφελος της ιδιωτικής) αποτέλεσαν μια πολύ πρόσφατη μνήμη αντίστασης.

Το εκρηκτικό στοιχείο αυτής της σειράς των αγώνων ήταν μια όχι και τόσο λανθάνουσα αίσθηση αλληλοσύνδεσης, η κυκλοφορία της οργής μιας τάξης που επανασυνθέτει

τα θρύμματά της. Οι γέφυρες αυτές δημιουργήθηκαν με τη συμμετοχή πολλών προλεταρίων σε διαδηλώσεις ή σε βιαιότητες έξω από τον "τομέα" τους. Τον Μάρτη και τον Απρίλη του 94 αυτή η κυκλοφορία των αγώνων βρήκε τη πιο δυναμική της μορφή: σ' αυτό το πολυσχιδές κίνημα δεν ήταν τυχαίο ότι ομάδες φοιτητών, νεαρών μαύρων εργατών και λούμπεν "σπαστών" απευθύνθηκαν **συνολικά** στην τάξη, στο προλεταριάτο, το σημερινό ή μελλοντικό αποκλεισμένο και αναγνώρισαν τον εαυτό τους σαν κομμάτι του. Οι προσπάθειες διαίρεσης που επιχειρήθηκαν απ' το Κράτος, τα ΜΜΕ και τις συνδικαλιστικές ηγεσίες (που αναγκάστηκαν να συρθούν στις πορείες προσπαθώντας ν' ανακτήσουν μέρος της χαμένης τους αντιπροσωπευτικότητας) παρουσιάζοντας αυτό το κίνημα είτε σαν αποκλειστικά "νεανική υπόθεση" είτε σαν άθροισμα δύο ανεξάρτητων μερών -τους βάνδαλους, αντικοινωνικούς "σπάστες" και τους δικαιολογημένα ανήσυχους φοιτητές- απέτυχαν σε μεγάλο βαθμό. Παρόμοια λογική ακολούθησαν και τα κουρελόπανα της αφομοίωσης- στυλ Globe και Actuel προβάλλοντας τις μηδενιστικές τάσεις των "σπαστών" προς τέρψιν των αδηφάγων για βία αναγνωστών τους ή τον "νεοσοσιασισμό" αρκετών νεανικών ομάδων αποφεύγοντας επιμελώς να θίξουν τις διαστάσεις αυτής της "παιγνιώδους βίας".

Και ακριβώς η σπουδαιότητα αυτού του κινήματος έγκειται στην απήχηση μιας ριζοσπαστικής μειοψηφίας που δεν αναζητούσε την "ενότητα δράσης" αφηρημένα, αλλά μέσα απ' την κριτική των μερικών, συντεχνιακών αιτημάτων και ψευδαισθήσεων. Πάντως στις προκληξίες που δημοσιεύουμε αντανακλάται η πολυμορφία των προτάσεων που διατυπώθηκαν: από σοσιαλδημοκρατικές φοιτητικές μέχρι ξεκάθαρα αντικαπιταλιστικές ξεπεράσματα πλαστών διλημάτων.

Τον ελληνικό "χώρο" ίσως ξαφνιάσει η συνύπαρξη ριζοσπαστικών συνθημάτων με την αναφορά στα "κεκτημένα", αυτή δηλαδή η συνείδηση της ιστορίας της τάξης και των αγώνων της. Γιατί οι νεαροί εξεγερμένοι της Γαλλίας, δεν απαξίωσαν τα αποτελέσματα της παρελθοντικής ταξικής πάλης, δηλαδή το κοινωνικό κράτος, αλλά, ένα τμήμα του τουλάχιστον, μπόρεσε να δει διαλεκτικά και πέρα απ' αυτό. Παρά την ιδιομορφία της ελληνικής πραγματικότητας (κοινωνική πρόνοια λειψή και περιορισμένη στο δημόσιο τομέα, μικροαστισμός, ανυπαρξία μακρόχρονου Κεϋνσιανισμού, μακρά παράδοση αστυνομικού δεξιού κράτους που βόλευε τους ημέτερους) ακόμα και αυτά τα ψίχουλα της κοινωνικής μέριμνας πρέπει να διαφυλαχτούν προς μια διαλεκτική άρνηση του καπιταλισμού. Διαφορετικά, το ακούσιο σιγοντάρισμα του "χώρου" στην κυρίαρχη νεοφιλελεύθερη λογική που επιτίθεται στα "προνόμια" των "εξασφαλισμένων" και η βοήθεια που προσφέρει στην ελαστικοποίηση μέσω της ακόμα ισχυρής ιδεολογίας της αντικουλτούρας θα ανοίξει το δρόμο στην πλήρη υποτίμηση της ζωής συνολικά (για πολλούς ήδη από τώρα η αξία χρήσης των ενσήμων έχει υποβιβαστεί σε αξία αναπλήρωσης).

Ο Γαλλικός Μάρτης-Απρίλης πέτυχε σε πρώτη φάση την απόσυρση του CIP και δημιούργησε αβεβαιότητα γύρω απ' την εφαρμογή του πενταετούς νόμου. Πρόσφατες απεργίες νεαρών εργατών στην αυτοκινητοβιομηχανία και στις μεταφορές έρχονται σαν συνέχειά του. Η περσινή οργή δεν θα πάει χαμένη.

Η FRANCE-SOIR ΕΚΑΝΕ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟΥΣ ΑΛΗΤΕΣ
ΠΟΥ ΣΥΝΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΣΤΙΣ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ
ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΣΠΑΣΤΕΣ

ΔΕ ΘΕΛΟΥΜΕ ΑΛΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
που δεν μας αφήνει να διαλέξουμε
παρά ανάμεσα στην θανάσιμη πλήξη μιας ζωής
που την περνάμε στη δουλειά και την αθλιότητα
του κοινωνικού αποκλεισμού

Είμαστε όλοι εν δυνάμει αποκλεισμένοι:

Μέτρα διακρίσεων κατά των αδυνάτων, καμιά εργασιακή εξασφάλιση για κανέναν, η ελαστικοποίηση αυξάνει και μπορεί να πλήξει οποιονδήποτε χωρίς προειδοποίηση, η εκπαίδευση και η μόρφωση δεν είναι πια λύσεις!

Δεν θα υπάρξει κανείς που θα τον ξεχάσει η κρίση (εκτός από τους ίδιους τους διαχειριστές της βέβαια). Μας χειραγωγούν, οι πολυεθνικές χωρίζουν τον πλανήτη σε χώρες-παραγωγούς και χώρες-καταναλώτριες.

Εφόσον η φιλελεύθερη λογική δεν συλλαμβάνει τις ανθρώπινες σχέσεις παρά μόνο με όρους εμπορευματικούς και οικονομικούς, το άτομο απαξιώνεται μπροστά στο πορτοφόλι του. Γιατί οι κυβερνήσεις, όποιες κι αν είναι, δεν κάνουν τίποτα άλλο από το να ξαναχρησιμοποιούν αυτό το σύστημα για λογαριασμό τους εξαπατώντας τον πληθυσμό με δημοσκοπήσεις και στατιστικές, μια άθλια λογική. Ωστόσο, σήμερα είμαστε όλο και πιο πολλοί που το αρνούμαστε αυτό. Εδώ και μερικούς μήνες η κοινωνική ειρήνη, πολύτιμη για όλους τους πολιτικάντηδες, αμφισβητείται και πάλι. Τα παραδείγματα είναι πολυάριθμα: απεργία της Air France, κίνημα φοιτητών τον Οκτώβριο και Νοέμβριο, τα γεγονότα με τους ψαράδες, βιαιότητες στο τέλος των διαδηλώσεων...

Το SMIC-jeunes δεν είναι παρά η αποκάλυψη μιας κοινωνικής τάσης που υπήρχε λανθάνουσα και που γίνεται όλο και πιο βίαιη:

Να διεκδικούμε την κατάργησή του, θα πει να ζητάμε από την κυβέρνηση να κρύψει πιο επιδέξια τις μεταρρυθμίσεις της.

Δεδομένης της υποβάθμισης των συνθηκών ζωής, της κοινωνικής ένδειας, απαιτούμε:

- Στέγη για όλους.
- Δωρεάν παιδεία για όλους ανεξάρτητα από εθνικότητα, ποιοτική εκπαίδευση.
- Δωρεάν νοσηλεία ποιότητας για όλους.
- Να μην κόβεται το ρεύμα, το νερό, το αέριο.
- Ελάχιστο βασικό εισόδημα ανεξάρτητα από την κοινωνική μας προέλευση ή το χρώμα του δέρματός μας.
- Κατάργηση του άρθρου 227/24 που επανέφερε τον αστυνομικό έλεγχο.
- Κατάργηση των χρεών των φτωχών χωρών που δουλεύουν για την εξόφληση των τόκων του ΔΝΤ

-κλπ...

Ένα μαχητικό κοινωνικό κίνημα γεννιέται. Ας μη γελιόμαστε, ο ριζικός μετασχηματισμός απαιτεί άλλα πράγματα από μια απλή επιδιόρθωση της κοινωνίας. Καλούμε καθένα και καθεμία να δράσει, να πάρει τη ζωή της στα χέρια της, να φέρει την πέτρα της στη διαδήλωση...

Γενική Συνέλευση Φοιτητών της Νάντης,
Μάρτης 94

NANTH, ΟΓΔΩΗ ΗΜΕΡΑ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ

Αντιμέτωπο με ένα κοινωνικό κίνημα που παίρνει όλο και πιο μεγάλη έκταση, το Κράτος απαντά με την καταστολή και τις διώξεις. Αυτή η αυταρχική πολιτική αποκαλύπτει τη θέληση της κυβέρνησης να σταματήσει μια διαμαρτυρία εν τη γενέσει της, που θέτει σε κίνδυνο και υπό αμφισβήτηση τις ίδιες τις βάσεις του συστήματος. Για να νομιμοποιήσει αυτή την καταστολή και να διαορέσει το κίνημα, χρησιμοποιεί τον όρο "casseur" (σπάστης).

Έτσι, από τη μιά υπάρχουν οι καλοί φοιτητές και μαθητές που πάσχουν από μια δυσανεξία εντελώς κατανοητή και από την άλλη οι κακοί "casseurs" που δεν ελέγχονται και κάνουν χρήση μιας αδικαιολόγητης βίας. Αυτή η κακοπιστία της κυβέρνησης εκφράζεται στις δίκες όπου άλλωστε δεν εμφανίζεται καν ο χαρακτηριστικός τίπος του "casseur": αυτοί που καταδικάζονται είναι μαθητές και φοιτητές καθώς και μισθοτοί και μαύροι εργάτες. Αν και διζάζονται όλοι για τα ίδια αδικήματα (ρίψη αντικειμένων) με μόνη βάση τις αυθαίρετες μαρτυρίες των δυνάμεων της τάξης είναι φανερό ότι οι πιο βαρείες ποινές χτυπάνε τους αποκλεισμένους, δηλ. τα λιγότερο ενσωματωμένα άτομα. Αυτό ανοίγει επίσης το δρόμο στις φυλετικές διακρίσεις όπως δείχνει και η πρόσφατη απέλαση των δύο νέων αλγερινών της Λιών που δικαιολογήθηκε από την "επιτακτική ανάγκη της δημόσιας ασφάλειας" (τάδε έφη Πασκουά).

Η χρήση του όρου "casseur" είναι αδικαιολόγητη στο βαθμό που οι φθορές στην "αστική κινητή περιουσία" οφείλονται κατά μεγάλο μέρος στις χειροβομβίδες και στα δακρυγόνα (24/3/94: βολές κατά του κτιρίου της ΔΕΗ, σε βιτρίνες εμπορικών καταστημάτων...). Εξάλλου διάφοροι άνθρωποι παρατήρησαν ότι οι μπάτσοι με πολιτικά υποκινούν τη βία...για να τους πιάσουν καλύτερα;;;

ΟΙ ΣΠΑΣΤΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ!

ΗΔΗ ΥΠΟΦΕΡΑΜΕ ΑΡΚΕΤΑ, ΘΕΛΟΥΜΕ ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΕΧΟΥΜΕ ΘΥΜΩΣΕΙ!

Με την εισαγωγή του CIP το Κράτος και τ' αφεντικά δεν έκαναν άλλο από το να βάλουν λάδι στη φωτιά. Ενισχύουν έτσι την "κοινωνική δυσφορία" που μας περιέβαλε σε λανθάνουσα μορφή εδώ και χρόνια. Οι διαδοχικές κυβερνήσεις "διαχειρίστηκαν" την αθλιότητά μας και την αγανάκτησή μας, παραμένοντας έτσι στην υπηρεσία μιας εργοδοσίας όλο και πιο αχόρταγης. Τα TUC, CBS, RMI *, οι μαζικές απολύσεις, η εκκαθάριση διαφόρων τομέων (μεταλλουργία, αλιεία, αγροτικός τομέας, λιμάνια...) προηγήθηκαν του CIP ρίχνοντας στην αβεβαιότητα ένα όλο και μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού.

Οι σημερινοί αποκλεισμένοι (SDF **, γυναίκες, μετανάστες, μαύροι εργάτες...) και οι αυριανοί αποκλεισμένοι (φοιτητές, μαθητές λιγκίων...) πρέπει να δράσουν έτσι ώστε τα συμφέροντά τους να συναντηθούν και ν' αγωνιστούν για το μοίρασμα του πλούτου: να τελειώνουμε με τον καπιταλισμό και την αθλιότητα. Μακράν της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, πρέπει ν' αυτοοργανωθούμε μέσα από την αυτονομία και την άμεση δημοκρατία, να οργανώσουμε τοπικά δίκτυα για να δημιουργήσουμε θύλακες πραγματικών αντιστάσεων στο φιλελευθερισμό και νέες μορφές αλληλεγγύης ανάμεσα στους ανθρώπους.

Επιτομή Προσωπικών και Αλληλέγγυων της Νάντη

ΝΑ ΑΠΑΙΤΗΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΡΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ, ΠΑΛΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ

25 Μαρτίου 94, Νάντη

* RMI: *Revenue Minimum d' Insertion*, Ελάχιστο Εισόδημα Κοινωνικής Ένταξης. Το RMI συνδυάζει ένα κοινωνικό επίδομα στα όρια της επιβίωσης και "ευκαιρίες" κακοπληρωμένης απασχόλησης.

** SDF: οι άστεγοι

ΑΝΘΡΩΠΟΣ = ΕΜΠΟΡΕΥΜΑ

7	
8	δεν αξίζω τίποτα στην αγορά εργασίας - δεν αξίζω τίποτα στην αγορά
2	
2	
7	των σκλαβών - δεν αξίζω τίποτα στην αγορά εργασίας - δεν αξίζω τίποτα
7	
2	
2	
1	
5	
3	στην αγορά των σκλαβών - δεν αξίζω τίποτα στην αγορά εργασίας - δεν
1	

ΝΑ ΜΟΙΡΑΣΤΟΥΜΕ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΟ ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ, ΜΕ Ή ΧΩΡΙΣ ΔΟΥΛΕΙΑ!

Δουλειά: μας τελειώσει;

Το καπιταλιστικό σύστημα αναπόφευκτα παράγει ανεργία. Δεν είναι ούτε οι μετανάστες, ούτε οι νέοι, ούτε οι γυναίκες, ούτε οι συνταξιούχοι που πρέπει να γίνουν αποδιοπομπαίοι τράγοι.

Είναι ακριβώς η λογική της παραγωγικότητας και της υπερβολικής κερδοφορίας που με το πρόγραμμα της ξέφρενης αυτοματοποίησης και της μεταφοράς σε χώρες χωρίς κοινωνική προστασία, παράγει ανεργία.

Ένα ποσοστό ανέργων είναι αναγκαίο. Είναι ο νόμος της προσφοράς και της ζήτησης. Αυτή η ανταγωνιστικότητα επιτρέπει να καταπιναί κάθε ταξική αλληλεγγύη. Συντρίβει τις κοινωνικές συμβάσεις, δημιουργεί συνθήκες εργασίας όλο και πιο ανασφαλείς, καθοδηγεί μια εργοδοτική πολιτική όλο και πιο καταπιεστική.

Όχι ψευδαισθήσεις δουλειάς για όλους!

Το σύστημα δεν έχει κανένα συμφέρον να επιλύσει πλήρως το ζήτημα της ανεργίας. Μπορούμε πολύ απλά να περιμένουμε ότι θα δώσει κάποια ψίχουλα (CES, SIVP, TUC*, CIP, 35ωρα που δε θα λύσουν το πρόβλημα της ανεργίας), για να μην δημιουργηθεί μια εξεγερτική κατάσταση.

Γι' αυτό, μόνο ένας ανάλογος συσχετισμός δυνάμεων θα αλλάξει ριζικά την κατάσταση.

Ξεκάθαρα: Να παράγουμε και να δημιουργούμε για μας!

Πρέπει να θέσουμε ως πρωταρχικές διεκδικήσεις να ζήσουμε αμέσως διαφορετικά, δηλ. να παράγουμε αυτά που είναι χρήσιμα για τις ανάγκες μας και τα κοινωνικά απαραίτητα.

Από τώρα, να οργανωθούμε για να αγωνιστούμε εναντίον των δικαστικών κλητεύσεων, των διακοπών του ρεύματος, των επιθέσεων της εργοδοσίας και του Κράτους...

Ζήτω η άμεση δημοκρατία και η άμεση δράση!

Εν όψει του ταξικού πολέμου:

**δεν είναι η δουλειά που πρέπει να διευθετήσουμε,
είναι ο καπιταλισμός που πρέπει να ανατρέψουμε!**

Επιτροπή Προσωρινών και Αλληλέγγυων της Νάντης, Μάρτης 94

* προηγούμενα συμβόλαια ελαστικοποίησης της εργασίας, παρόμοια του CIP

Και μετά;

Μετά το CIP, θα πρέπει να περιμένουμε καινούργια μέτρα της κυβέρνησης υπέρ των εργοδοτών:

Με το πρόσημα του αγώνα για την εργασία, επιτίθενται στα κοινωνικά κερημένα μας.

Τα TUC, CES, διάφορα συμβόλαια υποαπασχόλησης/ελαστικότητας, το RMI, η ανεργία, το Κράτος και η Εργοδοσία μέσα σε 20 χρόνια διαδοχικών κυβερνήσεων, τόσο δεξιών όσο και αριστερών, έχουν θέσει σε επισφαλή θέση το μισό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

Τι άλλο λοιπόν μπορούμε να περιμένουμε από αυτούς;

Ένα καινούργιο Συμβόλαιο Ατομικής Αποξένωσης:

Στο όνομα της καπιταλιστικής λογικής, ποδοπατούν το άτομο και τα δικαιώματά του.

Τι πιο φυσιολογικό από το να μπορεί ο καθένας να έχει κάποιο εισόδημα, μια κατοικία, δωρεάν ιατρική περίθαλψη, εκπαίδευση...

Σ' έναν κόσμο σαν το δικό μας, οι νέες τεχνολογίες μας δίνουν τη δυνατότητα να **μειώσουμε τον χρόνο εργασίας, χωρίς απώλειες στο μισθό**. Για όλους υπάρχει θέση σε μια υγιή οικονομία η οποία θα σέβεται τα άτομα.

Πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν λύσεις και σχέδια. Οι συμμετοχικοί παραγωγικοί συνεταιρισμοί * είναι αποδοτικές μονάδες όπου όλα τα μέλη είναι μισθωτοί οι οποίοι κατέχουν σημαντικές θέσεις. Πολλές από τις εργατικές κατοικίες είναι πάρα πολύ συχνά ακατοίκητες, ας τις χρησιμοποιήσουμε λοιπόν. Ας καταλάβουμε τις άδειες κατοικίες. Στα λύκεια, ας πάρουμε πίσω τις εστίες των μαθητών που διαχειρίζεται η διοίκηση. Ας δημιουργήσουμε μέσα στα πανεπιστήμια χώρους ζωής και έκφρασης αυτοδιαχειριζόμενους, ανοιχτούς σε όλους για συζητήσεις, για τη δημιουργία εναλλακτικών λύσεων, για προτάσεις νέων προοπτικών.

Η αυτοδιαχείριση είναι μια απτή πραγματικότητα. Είναι το μέσο που θέτουμε για να κατευθύνουμε τη ζωή μας, βασισμένο στις ανάγκες μας, στις γενικές συνελεύσεις, που λειτουργούν με άμεσα ανακλητές επιτροπές, που δίνουν τη δυνατότητα για αποτελεσματικό έλεγχο, καταργώντας έτσι την εξουσία και κάθε πολιτική αφομοίωση.

Κανείς δεν θα μας χαρίσει την αξιοπρέπειά μας, εμείς θα την κατακτήσουμε!

Δυναμίτη για την κοινωνική έκρηξη

Ας σπάσουμε την εθνική συναίνεση

Ενάντια στο Κράτος και τους εργοδότες:

άμεση δημοκρατία, αυτοδιαχείριση

Τμήμα Αντεπίθεσης στην Προσωρινότητα	Τμήμα Αντεπίθεσης στους Νόμους των Εργοδοτών	Τμήμα Αντεπίθεσης στον Φιλελευθερισμό και στην Παραγωγικότητα
---	--	--

Ομάδα SCALP, Ρεν, Μάρτης 94

(*πρόκειται για νεαρούς ελευθεριακούς, που αυτοπροσδιορίζονται πρωτίστως ως αντιφασίστες*)

* πρωτοδημιουργημένοι τον 19ο αιώνα από σοσιαλιστές, αποτελούν συνεταιρισμούς όπου οι εργαζόμενοι συμμετέχουν στο εταιρειακό κεφάλαιο με μετοχές και δικαίωμα ψήφου στις συνελεύσεις ανεξάρτητα από τον αριθμό των μετοχών τους. Σήμερα υπάρχουν περίπου 400 τέτοιοι στη Γαλλία. Πρόκειται ουσιαστικά για αυτοδιαχειριζόμενες καπιταλιστικές εταιρείες, στις οποίες μόνο ο νεανικός ενθουσιασμός των SCALP βλέπει κάτι αντικαπιταλιστικό.

αντικειμενικές πληροφορίες σχετικά με το κίνημα στη νάντη

Όσο περνούν οι μέρες απεργίας στο πανεπιστήμιο και η διάχυτη παρουσία των αντιδραστικών φοιτητών και καθηγητών επιβεβαιώνεται, νάτοι που αγανακτούν που τολμήσαν κάποιοι να καταπατήσουν "το δικαίωμα να παρακολουθήσει κανείς σωστά τα μαθήματα". Αυτοί οι ίδιοι τα βάζουν με τη Γενική Συνέλευση για να δηλητηριάσουν την ατμόσφαιρα με τον εμετικό θυμό τους παραπονούμενοι ότι τους υποχρεώνουν ούτε λίγο ούτε πολύ να κάνουν απεργία. Μα το θεό τίποτα δεν τους εμποδίζει να κάνουν μάθημα στην ύπαιθρο. Και επιπλέον αρχίζει να κάνει ωραίες μέρες, η φύση ανθίζει: το γραφικό αυτό σκηνικό θα τους βοηθούσε να μελετήσουν ακόμα καλύτερα. Εξ' άλλου θα μπορούσαμε άνετα να συλλάβουμε ένα παιγνίδι βασισμένο στη δημιουργικότητα όπου η πρόκληση θα είναι να καταφέρουμε να κάνουμε μάθημα. Θα μπορούσαμε να φανταστούμε πολλαπλές στάσεις απέναντι στα μαθήματα στην ύπαιθρο. Τα πιο εφευρετικά μυαλά θα ξεπερνούσαν πολύ γρήγορα τα γεωγραφικά όρια του πανεπιστημίου. Αυτό κατά συνέπεια ίσως ευνοήσει το ξεέρασμα των πολιτικών ορίων όλης της πανεπιστημιακής κοινότητας που έχει στενή οπτική. Για να επιστρέψουμε σ' όλους αυτούς τους ταλαιπώρους, θα είχε ενδιαφέρον να κάνουμε μια μελέτη για την κοινωνική θέση την οποία θα καταλάβουν, όταν πλέον θα έχουν τελειώσει το πανεπιστήμιο. Μπορούμε να στοιχηματίσουμε ότι θα εναλλάσσονται σε πόστα διαχειριστών του κοινωνικο-οικονομικού βόθρου.

Πέρα απ' αυτήν την αντιδραστική μειοψηφία, αντιλαμβανόμαστε περίφημα ότι ο κύριος όγκος των ομάδων ("όλοι έχουν θάρρος αλλά κανείς δεν τολμά") θα χρησιμοποιούσε άνετα τους συναδέλφους του σαν ασπίδα ενάντια στην καταστολή (των μπάτσων, της οικονομίας, των καθηγητών, των γονιών). Γι' αυτό το λόγο η στρατηγική τους συνίσταται στο να κάνουν βόλτες στα μέρη που γίνεται απεργία και να ουρλιάζουν αποκλειστικά ενάντια στο CIP για να δώσουν την εντύπωση απεργών. Έχουν μερικές φορές χιούμορ, αλλά χρησιμεύει προπαντός για να καλύψει τη μιξέρια τους. Η αγωνία τους, Το μέλλον τους, όπως λένε όλοι οι σχολιαστές, δηλ. οι εξετάσεις μέσα σε τρεις μήνες, σύμβολο μιας πετυχημένης χρονιάς. Όλοι οι οπαδοί της επιστροφής στη "φυσιολογική" πανεπιστημιακή τάξη πραγμάτων πιθανόν να επικρατήσουν μέσα στον κόσμο των συνταξιούχων διανοούμενων.

Αλλά προσοχή, αυτό το κίνημα δεν αφορά μόνο τον πανεπιστημιακό χώρο. Γι' αυτό ακριβώς οι φοβιτσιάρηδες πουρζουάδες, οι μεγιστάνες του τοπικού τύπου και τα ΜΜΕ όπως και όλο το οικονομικο-πολιτικό σύστημα τρώμαξαν. Προς τι η αγωνία; Η αντίδραση των εξουσιών αυτών είναι να κατευθύνουν τις κοινωνικές διαμάχες μια και δεν μπορούν να τις καταστείλουν γιατί είναι πολύ πιο εύκολο να αφομοιώσεις παρά να καταστείλεις, ειδικά μετά από τα έκτροπα της αστυνομίας και της δικαιοσύνης που γνωρίσαμε.

Σχετικά μ' αυτό το κίνημα κυριαρχούν δύο ιδεολογίες: απ' τη μία αυτή που προσανατολίζεται στη σύγκρουση των γενεών με το διαβόητο ζεύγος νέων/γέρον. Απ' την άλλη (και ειδικά τώρα τη στιγμή της υποχώρησης) αυτή που αντιπαραθέτει τους "σπάστες" στους "αληθινούς διαδηλωτές", πράγμα που πλησιάζει πιο πολύ τις αστυνομικές μεθόδους. Μπορούμε ν' αντιπαρέλθουμε την πρώτη άποψη λέγοντας ότι μπορεί μερικές φορές οι γέροι να βρουν κάποια νεότητα... Η δεύτερη είναι πολύ πιο απαιτητική. Με τις σύγχρονες μεθόδους πληροφόρησης κατέχει μια πανίσχυρη δύναμη που καναλιζάρει τη φαντασία. Μοιάζει με την ιστορία του Aladin που πρέπει να αντιμετωπίσει το κακό μεταδοτικό τζίνι, το βεζύρη Gifar. Ενώ χρησιμοποιούμε αυτά τα παραμύθια για τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών, εδώ πρέπει να σκορπίσουμε το φόβο και να διώξουμε τα πνεύματα. Πολύ πιθανόν ώρες-ώρες να έχουν δίκιο τα ΜΑΤ: ορισμένοι διαδηλωτές δε δίνουν δεκάρα για το CIP, έρχονται απλώς για να βουτήξουν το εμπόρευμα. Σ' αυτήν την περίπτωση αυτό συμβαίνει επειδή υπάρχει κοινωνική αθλιότητα και επειδή η κατανάλωση είναι ένα ψέμμα. Απ' την εποχή του Γκαίμπελς ξέρομε ότι όσο πιο μεγάλο είναι ένα ψέμμα τόσες περισσότερες πιθανότητες έχει να γίνει πιστευτό. Ευτυχώς που υπάρχουν οι "σπάστες": τουλάχιστον προσφέρουν ένα σπέρμα αλήθειας, και επιπλέον, δεν έχουν καμιά αγωνία! Μπορεί να είναι απ' αυτούς τους τυφλοπόντικες των πόλεων, απ' αυτούς τους πανουκλιασμένους μητροπολιτάνους που θα έρθει μια αληθινή απελευθέρωση! Και να μην έρθει κανείς να μου πει ότι όλα αυτά είναι σκέτη άρνηση γιατί το να είναι κανείς θετικός σημαίνει να βρίσκεται χιλιόμετρα μακριά απ' τα κυβερνητικά μέτρα. Έχει να κάνει πολύ περισσότερο με τρόπους ζωής που υιοθετούμε για να κρατήσουμε το κεφάλι (και ίσως και το κορμί ολόκληρο...) έξω από την κοπριά... Και αυτό δε μπορεί να ειπωθεί μέσα σ' ένα τέταρτο της ώρας με μερικές σκόρπιες λέξεις αραδιασμένες σ' ένα κομμάτι χαρτί.

RATUS URBANUS CASSUS.

Νάντη, 7 Απριλίου 94

(ΣΠΑΣΤΟΥΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝΟΥΣ ΤΥΦΛΟΠΟΝΤΙΚΟΥΣ)

ΤΟ ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟ ΑΝΕΒΑΙΝΕΙ, ΗΡΘΕ Η ΑΝΟΙΞΗ !
ΑΠΟΨΕ, ΣΑΣ ΒΑΖΟΥΜΕ ΦΩΤΙΑ

Είτε αποσυρθεί το CIP, προς μεγάλη ικανοποίηση των γελωτοποιών των συνδικάτων, είτε όχι, τι πρόκειται ν' αλλάξει για μας; Τίποτα απολύτως ! ντιπ για ντιπ! - Ούτε για τα εκατομμύρια των ανέργων που είναι υποχρεωμένοι να ζητιανεύουν για να επιβιώσουν, ούτε γι' αυτούς που έχουν μια δουλειά και συνεπώς δεν έχουν πλέον τον χρόνο να ζήσουν.

Θέλουν να μας κάνουν να πιστέψουμε ότι ευτυχία είναι να βολευτούμε, να ζούμε μια ζωή πληκτική, όλο σπίτι δουλειά και νά-νι.

Θέλουν να μας κάνουν να πιστέψουμε ότι η δουλειά μας ολοκληρώνει, ενώ στην πραγματικότητα μας αποξενώνει από την αυθεντική ζωή.

Θέλουν να μας κάνουν να πιστέψουμε ότι, παρ' όλα όσα συμβαίνουν, εμείς είμαστε τυχεροί, γιατί αλλιού τα πράγματα είναι χειρότερα. Ότι οι ορίζοντές μας θ' ανοίξουν προς έναν κόσμο όπου ο καθένας μας θα μπορεί να επωφεληθεί από τις άδειες μετ' αποδοχών, κατά τη διάρκεια των οποίων θα έχουμε το δικαίωμα να καταναλώσουμε ένα μέρος από τις αηδίες που παράγουμε με τη δουλειά μας...- Μαλακίες!

Δε θέλουμε να γίνουμε ζώα σαν και σας! δε θέλουμε τον σάπιο κόσμο σας! Δε θέλουμε πια τη σκηνοθετημένη από τα media κοινωνία σας που βρωμάει σαν νεκροθάλαμος!

Παρελαύνετε διαρκώς μπροστά από τις κάμερες για να μας πείτε ότι κατανοείτε το θυμό μας, ότι είναι δικαιολογημένος μέχρι ένα σημείο γιατί δεν έχουμε καμιά προοπτική μπροστά μας...- Σας φτύνουμε κατάμουτρα, καθίκια! Δε θέλουμε να είμαστε λογικοί και ρεαλιστές.

Εδώ και πολύ καιρό, μας έχετε γραμμένους. Τις προοπτικές, θα τις δημιουργήσουμε μόνοι μας, γιατί οι λύσεις οι δικές σας δεν μπορούν ν' αντιμετωπίσουν ένα σύστημα που μας εκμεταλλεύεται, μας ταπεινώνει, μας περιφρονεί.

Η πραγματική λύση είναι ν' αλλάξουμε τα πάντα, ολοκληρωτικά και συγχρόνως!, να τινάξουμε τα πάντα στον αέρα! Η πραγματική λύ-

...*"Δεν πήγα στη δουλειά σήμερα...*
- Ούτε γώ, και νομίζω ότι δεν θα πάω ούτε αύριο"

ση, γιατί δεν υπάρχει καμιά άλλη, είναι να πάρουμε την απόφαση ν' αντικαταστήσουμε τη φρίκη αυτής της κοινωνίας των πτωμάτων με το όνειρο για μια ζωή γεμάτη απολαύσεις χωρίς εμπόδια.

Ήρθε η άνοιξη - μια λύση υπάρχει μόνο: η επανάσταση!

Noirs Rouge Vert
Ομάδα φοιτητών Μαύροι-Κόκκινοι-Πράσινοι
Jussieu, Παρίσι

NRV
VOUS !

ένας διάλογος για το εθνικό ζήτημα

Το φθινόπωρο του 1993 ο σύντροφος Βασίλης Ρ. μου πρότεινε να διαβάσω το 10ο τεύχος του Κυπριακού αναρχικού περιοδικού "Το τραίνο στην πόλη" που περιείχε ένα μεγάλο αφιέρωμα στον νεοελληνικό και ελληνο-κυπριακό εθνικισμό. Μια και το θέμα του εθνικισμού με απασχολούσε εδώ και αρκετά χρόνια αποφάσισα το Νοέμβρη της ίδιας χρονιάς να στείλω ένα σύντομο γράμμα στους εκδότες του με σκοπό να ξεκινήσει ένας διάλογος πάνω στο ζήτημα. Τελικά στάλθηκαν μαζί δύο επιστολές μια και ο Βασίλης Ρ. ενδιαφερόταν να εκθέσει κάποιες απόψεις του σχετικά με ένα κίνημα που θα μπορούσε ν' αναπτυχθεί στην Ανατολική Μεσόγειο. (Δυστυχώς αντίτυπο αυτού του δεύτερου γράμματός δεν έχω στα χέρια μου). Τα γνωστά προβλήματα με τα ταχυδρομεία στάθηκαν αφορμή να πάρουμε αρκετά καθυστερημένα τις απαντήσεις του εκδότη του "Τραίνου", αλλά τέλος καλό όλα καλά. Έτσι σήμερα μπορούμε να δημοσιεύσουμε το αρχικό γράμμα, ένα μέρος από την απάντηση του εκδότη του "Τραίνου" στο Βασίλη Ρ., όλη την απάντηση στο δικό μου γράμμα και την καινούργια επιστολή που έστειλα το Δεκέμβρη του 94. Πιστεύω πως ο εν λόγω διάλογος (που μέρος του δημοσιεύτηκε επίσης στο "Τραίνο" νο 11 -καλοκαίρι 94, ένα τεύχος δύσκολο να βρεθεί στην Αθήνα) θα έχει ενδιαφέρον για τους αναγνώστες μας. Αν θέλετε να γνωρίσετε ακόμα καλύτερα τις απόψεις των κύριων συντρόφων θα ήταν προτιμότερο να ζητήσετε κατευθείαν τις εκδόσεις τους στην Τ.Θ. 7349 Λεμεσός, Κύπρος. Αρκετά κατατοπιστική εισαγωγή στις ιδέες τους είναι ο λόγος του Ανδρέα στη θεσσαλονίκη τον Ιούνη του 94 (υπάρχει στο "Σαμποτάζ" νο. 13-14).

ΑΘΗΝΑ, 8/11/93

Αγαπητοί φίλοι.

Αν και συμφωνώ με την κριτική σας στον ελληνικό εθνικισμό ("Η εφεύρεση και κατασκευή των εθνών από τα Κράτη" σελ. 19 του "Τραίνου" νο. 10), θα περιοριστώ εδώ να επισημάνω τα σημεία μέγιστης διαφωνίας μεταξύ μας:

1. Ξεκινάτε την ανάλυση σας χρησιμοποιώντας την έννοια της "ταυτότητας" (Κυπριακή ταυτότητα) σαν ο Κύπριος λαός να αποτελούσε μια ομοιογενή ενότητα με μια μοναδική ταυτότητα, ένα μοναδικό εαυτό. Ελληνόφωνοι και τουρκόφωνοι, χριστιανοί και μουσουλμάνοι είναι διαφορετικοί. Άρα "κυπριακή συνείδηση" δεν υπάρχει. Ήταν τα αγγλικά η δεύτερη γλώσσα των αγροτών και εργατών ή των μεσαίων και ανώτερων στρωμάτων; Μάλλον το δεύτερο. Άρα ο "Κυπριακός κοσμοπολιτισμός" δεν είναι χαρακτηριστικό όλων των κατοίκων του νησιού σας.
2. Όταν μιλάτε για αυτονομιστικά εθnic κινήματα (αναφερόμενοι μάλιστα στην περίπτωση του "εμφυλίου" στη Γιουγκοσλαβία) που "πάνε πίσω στα αντιεξουσιαστικά ρεύματα της δεκαετίας του '60", βρισκόσαστε τελείως εκτός ιστορικής πραγματικότητας (βλ. το αγγλικό κείμενο μας για τη Μακεδονία και τον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία).
3. Η καθαρά πολιτιστική άποψη για την αυτονομία σας οδηγεί αναπόφευκτα σε καθαρά πολιτικές απόψεις ("διζωνική ομοσπονδία, αυτοδιοίκηση κοινοτήτων - όχι μόνο εθνικών", λέτε). Αυτή η πολιτική άποψη δεν μπορεί να σημαίνει τίποτ' άλλο από "ανεξάρτητο" εθνικό Κυπριακό κράτος, "ανεξάρτητο δημοκρατικό ομοσπονδιακό κράτος. Δε νομιζώ κάποιες πολιτικές αστικές δυνάμεις στην Κύπρο να διαφωνούν. Και γιατί να διαφωνούν. Κανένα πολιτικό σύστημα δεν μπορεί να αυτονομηθεί πλήρως από την κοινωνία μέσα από την οποία πηγάζει. Ό,τι είναι η Κυπριακή κοινωνία θ' αντανακλάται και στην ομοσπονδιακή, πολιτική μορφή της. Θα είναι δηλαδή η ομοσπονδία αντανάκλαση και συντήρηση της κοινωνικής ιεραρχίας.
4. Είναι προφανές ότι μ' όλα αυτά θέλω ν' αναφερθώ στην πλήρη έλλειψη ταξικής ανάλυσης από τα κείμενα σας. Θέλετε να είστε πολίτες των μεταμοντέρνων, πλουραλιστικών, ομοσπονδιακών πολιτειών του σύγχρονου **οικουμενικού** καπιταλισμού. Δεν μπορώ να διακρίνω τίποτα το ριζοσπαστικό σ' αυτό. Ακριβώς εκεί κατευθύνεται το σύστημα - ή τουλάχιστον, εκεί θέλει να κατευθυνθεί.
5. Μόνη δυνατότητα απελευθέρωσης, βλέπω στην πιθανότητα δημιουργίας ενός κινήματος που να στρέφεται ενάντια στην προλεταριακή συνθήκη. Αν κάτι μ' ενοχλεί στον εθνικισμό (ελληνικό, τουρκικό ή κυπριακό) είναι η δυνατότητα που έχει να διασπά τους προλετάριους, να τους κάνει να βλέπουν αυτά που τους χωρίζουν και όχι αυτά που τους ενώνουν. Σαν προλετάριος, δεν έχω περιθώρια επιλογής: η με τους Έλληνες "συμπατριώτες" μου, δηλαδή αναπόφευκτα με το Ελληνικό κράτος, ή με τους Έλληνες, Τούρκους, Κύπριους προλετάριους. Ξεκάθαρα, ποια είναι η δική σας επιλογή;

Χαιρετισμούς
Γιώργος

Φίλοι, σύντροφοι, γείτονες της "Γαλαρίας"

Χαρήκαμε ιδιαίτερα για τα σχόλιά σας και το γεγονός ότι τέτοιου είδους συζητήσεις έχουν αρχίσει επιτέλους. Κατ' αρχήν θα θέλαμε να δημοσιεύσουμε τις επιστολές σας με κάποια δικά μας σχόλια. Αν υπάρχει πρόβλημα ειδοποιήστε μας -νομίζουμε ότι ίσως συμβάλει σε ένα ευρύτερο διάλογο.

Μερικά "σύντομα" σχόλια:

α) Για τον εθνικισμό: Γενικά η έλλειψη μιας διαλεκτικής αντιμετώπισης του φαινομένου οδηγά συχνά και σε αδιέξοδα και σε αντιφάσεις [θεωρίες καλών και κακών εθνικισμών (Μαοϊκοί), θεωρία ότι ο εθνικισμός είναι απλά ιδεολογία των αστών ή ακόμα χειρότερα ότι οι τριτοκοσμικοί εθνικισμοί είναι προοδευτικοί (sic) γιατί είναι ενάντια στον ιμπεριαλισμό]. Έτσι μερικοί καταλήγουν να υπερασπίζονται τους Ισλαμιστές, άλλοι τον Sadam Hussein, άλλοι υπερασπίζονται τους αφγανούς φυλάρχους κι άλλοι τον Βαλέσα. Τρέχα γύρευε δηλαδή. Έχουμε εδώ κάτω και μια νεοφασιστική ανεμοσπορά που ξεκίνησε με τις σταλινικές ιδεολογίες του κ. Ψυρούκη ότι είμαστε "Έλληνες" σύμφωνα με τον ορισμό του Στάλιν (!) και ότι πρέπει να θυσιάσουμε για να ολοκληρωθεί, λέει, το νεοελληνικό έθνος εφ' όσον "το κυπριακό εκφράζει τις αντιφάσεις του ιμπεριαλισμού και της εξάρτησης της Ελλάδας" κλπ. Μετά, το πνευματικό τέκνο του Ψυρούκη, ο Καραμπελιάς, εισηγήθηκε να αποδεχτούμε τη διχοτόμηση "για το καλό της Ελλάδας και της ειρήνης". Και τα πνευματικά τους παιδιά στην Κύπρο (Μαρξιστοενωτικοί) δουλεύουν στον Τ. V. σταθμό των παπάδων, δηλώνουν ότι "η εκκλησία είναι η μαγκιά της φυλής" και είναι οι ιδεολόγοι της κυπριακής ακροδεξιάς. Σας τα γράφουμε και πληροφοριακά αυτά για να ξέρετε και το τι γίνεται με μερικούς που στην Ελλάδα το παίζουν και "εναλλακτικοί". Αυτοί και αν ζουν το σύνδρομο της αποικίας. Πίσω στην **ουσία:** Ο εθνικισμός είναι μια μοντέρνα ιδεολογία που δημιουργεί μια πολιτιστική ταυτότητα (την εθνική) μέσα από την πολιτικοποίηση μιας σειράς αστάθμητων και αυθαίρετων παραγόντων (πότε της θρησκείας, πότε της γλώσσας, πότε μιας επιλεκτικής ιστορικής μνήμης κλπ). Στην καλύτερη περίπτωση το έθνος είναι μια "κοινότητα αισθήματος" (μια φαντασική κοινότητα) με άξονα μια ιστορική μυθολογία (επιλεκτική αναφορά στην Ιστορία) όπως ήταν προηγουμένως η θρησκευτική ταυτότητα την οποία και αντικατέστησε σαν κυρίαρχη ιδεολογία (Ρωμιοί = Έλληνες, Οθωμανοί = Τούρκοι). Το έθνος είναι βέβαια ιστορικά προϊόν της καπιταλιστικής ενοποίησης της αγο-

ράς σε μια περιοχή και της προσπάθειας επέκτασης στα πλαίσια του κλασσικού ιμπεριαλισμού (αποικίες, προσάρτηση εδαφών). Και φυσικά το χρησιμοποιούσαν οι αστοί σαν την κυρίαρχη ιδεολογία απέναντι στο εργατικό κίνημα. **Όμως** το έθνος είναι μια πολιτιστική και όχι οικονομική κατηγορία σκέψης/πράξης. Αυτή η πολιτιστική ταυτότητα δίνει νόημα και κατανοητά σύμβολα αναφοράς και ουσιαστικά μηχανισμούς υποταγής σε στρώματα του πληθυσμού τα οποία δεν έχουν κάνει μια ολοκληρωτική ρήξη με το παρελθόν. Τα έθνη είναι συμβολικές πατριαρχικές οικογένειες, συμβολικές θρησκείες, συμβολικά φεουδαρχικά χωριά. Τα στηρίζει ο φόβος για την ελευθερία σε ένα υπαρξιακό επίπεδο (βλ. και ανάλυση Β.Ράιχ για Ναζισμό). Αυτή η "κουλτούρα της υποταγής" δεν θα επιβίωνε αν δεν στηριζόταν στον κατ' εξοχήν μοντέρνο θεσμό της πολιτικής εξουσίας, το κράτος. **Το έθνος είναι πολύ περισσότερο η ιδεολογία του κράτους παρά του καπιταλισμού** (που στο κάτω κάτω προάγει τον ατομικισμό και την εμπορευματοποίηση που διαβρώνουν τα εθνικά ιερά της μάζας). Η διαδικασία **συγκεντροποίησης της πολιτικής εξουσίας** στο κράτος στον δυτικό κόσμο (που ξεκινά από τον 15ο αιώνα) συμβαδίζει με τη σταδιακή προσπάθεια **ομοιογενοποίησης του πληθυσμού** μέσα στα σύνορα του κράτους. Είναι αυτό που ονομάσαμε στο κείμενο για την κυπριακή γλώσσα **"εθνική Αποικιοκρατία"** -η επιβολή της κουλτούρας του κράτους, της γραφειοκρατίας της πρωτεύουσας στους τοπικούς πληθυσμούς μέσα στα "εθνικά σύνορα". Κατά συνέπεια δεν είναι σύμπτωση που οι μαρξιστές αδυνατούν να αναπτύξουν μια θεωρία του έθνους ξεκινώντας από την οικονομική βάση. Το ζήτημα της κριτικής του έθνους πρέπει να είναι βασικός άξονας της ελευθεριακής και αντιεξουσιαστικής προβληματικής. Στην αναρχική σκέψη του 19ου αιώνα δεν υπάρχει σοβαρός προβληματισμός γύρω από το "εθνικό" παρά με τις γνωστές ακραίες αντιδράσεις-διεθνισμός των προλετάρων και υποστήριξη της εθνικής Αυτοδιάθεσης. Μόνο οι εγωιστές (Stirner) αρχικά και οι κοινοτιστές μετά άρχισαν να διαπιστώνουν ότι όροι όπως "εθνική ολοκλήρωση" κλπ μπορούσαν να σημαίνουν την πιο αδίστακτη καταπίεση της διαφορετικότητας (ατόμων ή μειοψηφιών). Οι Πολωνοί εθνικιστές λ.χ. ποτέ δε σεβάστηκαν τους Εβραίους ή τις άλλες μειονότητες και ας ήταν το σύμβολο των εθνικών επαναστατών. Οι αναρχοσυνδικαλιστές όπως και οι Μαρξιστές πήγαιναν στο άλλο άκρο. Αγνοούσαν τελείως ότι η κατάρρευση των παραδοσιακών πολιτιστικών ταυτοτήτων (της θρησκείας και του τοπικισμού) άφηναν ένα **κενό στην πολιτιστική σφαίρα** το οποίο γέμιζε ο εθνικισμός και η κρατική ιδεολογία του έθνους. Και έτσι έμειναν όλοι άφωνοι όταν το 1914 πήγαν και σφάχτηκαν με τόσο ενθουσιασμό οι προλετάριοι ανεμίζοντας πολύχρωμα σημαίακια. Και όμως η υποστήριξη των αγροτών από τον Μπακούινιν, του ομοσπονδιασμού από τον Μαλατέστα ή ακόμα και η εκτός τόπου και χρόνου υποστήριξη του Προυντόν προς τον νότο στον αμερικάνικο εμφύλιο (στην βάση της εναντίωσης στο συγκεντρωτικό κράτος) ήταν σαφή σημάδια της ιστορικής σημασίας του αναρχισμού. Δεν ήταν απλά ένα ταξικό κίνημα- αναγνώριζε την αυτονομία άλλων σφαιρών της κοινωνικής ζωής (πολιτικής, κουλτούρας) και έκφραζε την ιστορική αντίσταση στην συγκεντροποίηση, την ισοπέδωση (αναρχοεγωισμός) και την ομοιογενοποίηση (βλ. Κροπότκιν για τον πλουραλισμό). Ίσως η Έμμα Γκόλντμαν που είχε ζήσει από κοντά την διαδικασία συγκρότησης του αμερικάνικου έθνους (και την προσπάθεια εξαφάνισης των τοπικών και μεταναστευτικών ιδιαιτεροτήτων) να έφτασε στην πιο προωθημένη θέση του κλασσικού αναρχισμού απέναντι στο έθνος στις αρχές του αι-

ώνα (βλ. θέσεις για υπεράσπιση ιδιαιτερότητας-ατομικότητας). Το κείμενο του Ρ.Ρόκερ που γράφτηκε την δεκαετία του 1930 ολοκληρώνει και εκφράζει την ουσία της κλασσικής αναρχικής κριτικής. Άλλωστε πόσο τυχαίο μπορεί να είναι το γεγονός ότι ο αναρχισμός άνθισε στην Ισπανία και ιδιαίτερα σε περιοχές με ιστορικά αποκεντρωτικά κινήματα ενάντια στην Μαδρίτη (Ανδαλουσία, Καταλωνία); Νομίζουμε ότι το σύγχρονο ελευθεριακό αναρχικό κίνημα δεν εκφράζεται μόνο από όσους αυτοπροσδιορίζομαστε σαν αναρχικοί (υπερασπιζόμενοι κατά κάποιο τρόπο και μια ιστορική παράδοση) αλλά από ευρύτερα ρεύματα που εμπλουτίζουν, αναβιώνουν και δίνουν νέες διαστάσεις στο ιστορικό αναρχικό κίνημα. Έτσι πλάι στον εργατικό ριζοσπαστισμό, την αυτοδιαχείριση και άλλες μορφές αναβίωσης του αναρχοσυνδικαλισμού σαν ρεύματος βλέπουμε και μια αναρχίζουσα τάση στα νέα κοινωνικά κινήματα των πολιτών, μειοψηφιών, γυναικών, ειρήνης, ομοφυλόφιλων, οικολογίας κλπ τα οποία είναι και μια μορφή συνέχειας του αναρχοκομμουνισμού αλλά είναι ταυτόχρονα και ποιοτικά νέα κινήματα, νέων υποκειμένων σε μια νέα οικονομική και πολιτιστική πραγματικότητα. Σίγουρα μια πτέρυγα αυτών των κινήματων θα καταλήξει στον ρεφορμισμό (μεταρρυθμίσεις) -όπως έγινε και με μια πτέρυγα του εργατικού κινήματος που κατέληξε στην σοσιαλδημοκρατία. Μια άλλη πτέρυγα θα συγκροτηθεί πιστεύουμε στον επαναστατικό-υπερβατικό πόλο (όπως ο αναρχοσυνδικαλισμός σε σχέση με το εργατικό κίνημα). Το ζητούμενο βέβαια είναι και η ιστορική συνοχή των παλιών (εργατικών) και νέων κινήματων.

Σε αυτά τα πλαίσια η κριτική των εθνών δεν μπορεί να είναι μόνο εξωτερική (γιατί προκαλούν πολέμους κλπ). Έχοντας να αντιμετωπίσουμε μια έκρηξη υποκειμενικότητας στα νέα κινήματα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι πρέπει να πολεμήσουμε τα έθνη και στην εσωτερική τους διάσταση -σαν ιδεολογίες νομιμοποίησης του κράτους και της συγκεντρωτικής εξουσίας και σαν πολιτιστικές ταυτότητες που ισοπεδώνουν. Η στροφή στην Αυτονομία των υποκειμένων και στην έμφαση στην περιφέρεια, στους δήμους (όπως συστήνει ορθά ο Bookchin) έχει αυτή ακριβώς την διάσταση. Την ανασύνθεση ενός πλούσιου πλουραλιστικού ιστού κοινωνικών σχέσεων που ισοπέδωσε το έθνος-κράτος. Για να ανακαλύψουμε την αλληλοβοήθεια σαν πρακτική κοινωνική (και όχι σαν ευχολογία) πρέπει να ξανατονίσουμε τις τοπικές ανθρώπινες σχέσεις -για να κτυπήσουμε έμπρακτα την κρατική εξουσία πρέπει να ενισχύσουμε θεσμούς αποκεντρωτικούς-περιφερειακούς-ομοσπονδιακούς.

Βέβαια υπάρχουν οι κίνδυνοι που επισημαίνετε (και ο Γιώργος στην χωριστή επιστολή του): Τα αποκεντρωτικά-τοπικά-αυτονομιστικά κινήματα μπορεί να καταλήξουν στην δημιουργία νέων εθνικισμών (και άρα νέων καταπίεσεων ατόμων και μειοψηφιών στο όνομα της δήθεν "αυτοδιάθεσης" της πλειοψηφίας) ή ακόμα και εθνών-κρατών που θα είναι όργανα του ιμπεριαλισμού. Η απάντηση όμως δεν είναι η διατήρηση και ενίσχυση των υφισταμένων εθνών-κρατών (που είναι αποδεδειγμένα καταπιεστικά). Πρέπει να αναπτύξουμε την διαλεκτική άρνηση και προοπτική: **Τοπικές και πολιτιστικές ταυτότητες** με άξονα την προώθηση της άμεσης δημοκρατίας και του πλουραλισμού. **Η αποδοχή της συνύπαρξης ατόμων με διαφορετικές γλώσσες, θρησκείες κλπ στα πλαίσια αυτοδιοικούμενων (όσο το δυνατό) γεωγραφικών περιοχών πρέπει να είναι το σημείο αναφοράς για μια ελευθεριακή προοπτική.** Η ομοσπονδιοποίηση αυτών των κοινοτήτων (ή η αποκέντρωση του έθνους-κράτους σε ομοσπονδιακά πλαίσια) είναι όχι μόνο θετικό αλλά και μέρος της ιστορικής παράδοσης του ε-

λευθεριακού κινήματος.

Αυτά είναι "ενδιάμεσα στάδια" αλλά με σαφή ελευθεριακή κατεύθυνση. Όπως και η κατάργηση των συνόρων στα πλαίσια υπερεθνικών ενότητων. Το ότι σε αυτούς τους τομείς την πρωτοβουλία την έχουν οι καπιταλιστές και το κεφάλαιο δεν σημαίνει ότι πρέπει να αντιδράσουμε αρνητικά απλά επειδή ο διαλεκτικός "εχθρός" πήρε φαινομενικά την πρωτοβουλία. Σε αυτόν τον τομέα παρά την διαφοροποίηση από τα συμπεράσματα και τις εισηγήσεις του Μαρξ, και των μαρξιστών γενικότερα, πρέπει να δούμε σοβαρά την διαύγεια της διαλεκτικής του ανάλυσης. Ο καπιταλισμός σαν σύστημα έχει μια επαναστατική δυναμική, όπως γράφει στο "Μανιφέστο", γιατί διαλύει τις παραδοσιακές δομές και ιδεολογίες. Αν το εργατικό κίνημα αντιστεκόταν στην τεχνολογία αντί να απαιτεί την οικειοποίησή της για την απελευθέρωση του ανθρώπου, τότε ο στόχος της κοινωνικής επανάστασης θα ήταν το δίκαιο ξαναμοίρασμα της μιζέριας αντί η υπέρβαση της ανθρώπινης δουλείας (σε θεούς και ανθρώπους). Προφανώς το κεφάλαιο είναι διχασμένο ανάμεσα σε "εθνικό" και "διεθνές". Μετά από 200 χρόνια Ιστορίας, το επαναστατικό κίνημα, δεν πρέπει να βρίσκεται στην θέση της επιλογής του μη-χειρότερου κακού. Πρέπει να ξαναβρούμε την ιστορική μας συνέχεια και να αναδιαμορφώσουμε το επαναστατικό όραμα με βάση τους αγώνες μας. Και αυτοί οι αγώνες συνιστούν τόσο την υπέρβαση των εθνών σε υπερεθνικές ενότητες όσο και την αποκέντρωση της εξουσίας σε τοπικό-περιφερειακό επίπεδο. Και είναι μέσα από αυτήν την οδυνηρή διαλεκτική που η εργατική τάξη θα γίνει διεθνιστική στην πράξη αντί στην θεωρία. Όταν αρχίσουν να συντονίζονται οι Ευρωπαίοι εργάτες και όταν διαπιστώσουν ότι αν δεν αγωνιστούν και για τους μισθούς πείνας στον τρίτο κόσμο, οι δουλειές θα φύγουν προς τα εκεί...

Για την ομάδα του "Τραίνου"

Αναστία Γιώργο

1 Ο Κυπριακός λαός δεν είναι ομοιογενής οντότητα, όπως ομοιογενής οντότητα δεν είναι κανένας λαός. Ο όρος "λαός" εκφράζει την κοινωνία των πολιτών σαν συλλογικότητα. Δηλαδή δεν υπάρχει Βρετανικός, Βελγικός, Αμερικανικός κλπ. λαός επειδή υπάρχουν διάφορες γλώσσες ή θρησκείες:

Η ύπαρξη της κυπριακής συνείδησης δεν είναι θέμα συζήτησης. Υπάρχει. Μπορείς εύκολα να το διαπιστώσεις αν μιλήσεις με αρκετούς κυπρίους (είτε ελληνόφωνους, είτε τουρκόφωνους). Η διαφορά μας είναι ότι εσύ Γιώργο μου αποδέχεσαι τη θρησκεία - γλώσσα σαν τα διαχωριστικά στοιχεία των κοινοτήτων στην Κύπρο (Τα στοιχεία δηλαδή που πολιτικοποίησε ο εθνικισμός στον 20ο αιώνα). Νομίζω όμως ότι οι ουσιαστικοί διαχωρισμοί πλέον είναι ιστορικοί - εμπειρικοί και οδηγούν σε 3 "πολιτικές - πολιτιστικές" ομάδες (ideal types): Ελληνοκεντρικούς - Κυπροκεντρικούς - Τουρκοκεντρικούς. Το σχόλιο που για τη γλώσσα ήταν άστοχο. Οι αγρότες και οι προλεταριοί δεν μιλούσαν αγγλικά θεθαίως αλλά ούτε Ελληνικά ή Τουρκικά - μιλούσαν στην πλειοψηφία τους κυπριακά. Μια ελληνογενή γλώσσα (όπως υπάρχουν άπειρες σλαβογενείς, λατινογενείς κλπ), με επηρεασμούς από πολλές

άλλες γλώσσες. Υπάρχουν ακόμα η Τ/Κ εθνικιστές που μιλούν μόνο κυπριακά. Αυτή η γλώσσα πολεμήθηκε και από τους Έλληνες και από τους Τούρκους εθνικιστές. Η καταπίεση και η απαγόρευση της χρήσης αυτής της γλώσσας στα δημόσια λόγια μέχρι σήμερα είναι ένας από τους βαθύτερους ψυχολογικούς μηχανισμούς εξουσίας που υπάρχουν στην Κύπρο. Έχει θέβαια και την ταξική του διαστasia το θέμα αλλά παραμένει και ένα ευρύτερο πρόβλημα δομησής της ίδιας της εξουσίας στην καθημερινότητα.

Το ότι αυτό συνεβήκε και αλλού αυτό επιβεβαιώνει την καθολικότητα της "εθνικής αποικιοκρατίας". Τα αγγλικά κατανήσαν να είναι η κοινή γλώσσα επικοινωνίας Ελληνοκυπρίων - Τουρκοκυπρίων των νεότερων γενεών. Η έκφραση του "κοσμοπολιτισμού" δεν είναι τα αγγλικά. Όπως και τα Ελληνικά και τα Τουρκικά δεν ήταν "έκφραση πολιτισμού" όπως μας υποχρέωσαν να μάθουμε στο σχολείο. Ο κοσμοπολιτισμός είναι η ουσία της εμπειρίας της γεφυρώσεως της πολιτιστικής εμπειρίας της Κύπρου. Υπάρχουν τέτοια στοιχεία στην παραδοσιακή συμβίωση των Κυπρίων και ελπίζουμε να τα ξαναδούμε σε μια νέα μεταμοντέρνα γενιά που θα συντρίψει τα εθνικά ταίρια. Δεν ξέρω αν το πρόβλημα είναι η ίδια η λέξη. Εγώ πάντως σαν αναρχικός τοπικιστής που διεκδικώ την αξιοπρέπεια του χώρου του δεν θα ήθελα να ζω σε απομόνωση. Το όνειρο μου είναι να θιάσω τον εαυτό μου σαν Κυπριαίο πολίτη του κόσμου (κοσμοπολίτη).

2 Γιώργο μου σηκώνει συζήτηση αν τα σημερινά εθνικά κινήματα είναι η δεν είναι συνέχεια (αλλά αντεστραμμένη - κωμωδία όπως θάλεγε ο Μαρξ) των αυθεντικών κινήματων του '60. Στη Γιουγκοσλαβία η ιστορική συνέχεια μπορεί να μην είναι σαφής (επιμένω ωστόσο ότι ιστορικά έχουμε να κάνουμε με την αποσυνθεση του έθνους των νοτιοσλαβών), αλλά είναι σαφέστερη στην Αμερική (κινήματα μαύρων, κινήματα μειονοτήτων), στη Βρετανία (όπου γεννήθηκε ο όρος devolution). Το ότι η αποκέντρωση ντύθηκε με τους μανδύες του παρελθόντος (εθνικισμός) δεν πρέπει να μας τυφλώνει στις πιθανότητες εναλλακτικής προοπτικής - έστω και με τα ρεφορμιστικά όνειρα της "Ευρώπης των περιφερειών" των Πρασίνων ή του δημοτικισμού (municipalism) του Bookchin. Το ότι οι μεγάλες δυνάμεις και οι εθνικιστές εκμεταλεύονται την ανάγκη των ανθρώπων για αυτονομία, αυτοκυβέρνηση κλπ δεν σημαίνει ότι πρέπει να καταδικάσουμε συλλήβδην αυτά τα κινήματα. Αντίθετα πρέπει να δούμε τις προοπτικές τους για συνδυασμό της αποκέντρωσης με τον τοπικό πλουραλισμό (και αυτό νομίζω ότι εκφράζεται αυτή τη στιγμή στην κυπριακή συνείδηση). Η αποκέντρωση και η ομασπονδοποίηση δεν είναι μόνο ένα σωσισίδιο που ανακάλυψε η "νέα τάξη". Είναι η πολιτική πρόταση του ελευθεριακού - αναρχικού κινήματος από τον 19ο αιώνα απέναντι στο μοντέλο του έθνους-κράτους.

3 Είναι ανάγκη να δούμε τις ελευθεριακές προοπτικές που υπάρχουν στα σημερινά κινήματα και υποκουλούρες. Μετά από 200 χρόνια του Επαναστατικού Κινήματος πρέπει να δούμε ποια θέματα είναι προϊόν της δράσης τους - σαν αυτόνομη διαλεκτική θέση / αντίθεση. Το αίτημα για ανεξαρτησία στην Κύπρο εμφανίστηκε στο Επαναστατικό Κίνημα από το 1920 - πολύ πριν το κυπριακό κράτος. Το ότι κάποιοι αστοί βολεύονται με την Ανεξαρτησία είναι αυτονόητο. Άλλοι βολεύονται με τη διπλή ενωση και άλλοι με τη διχοτόμηση - δυο κράτη. **Οι αντιπαραθέσεις στην πολιτική και πολιτιστική σφαιρα δεν συμπίπτουν αναγκαστικά με τις ταξικές συμμαχίες** (σας έχω αν στην Κυπριακή περίπτωση το ταξικά συνειδητο κομμάτι της εργατικής τάξης είναι επίσης ανεξαρτησιακό). Για να το πω απλά, η **ανεξαρτησία** και η **ομοσπονδία** είναι θετικά αναγκαία στοιχεία για τη διεύρυνση της πο-

λιτικής αυτοκυβέρνησης - άμεσης δημοκρατίας. Η Κυπριακή συνείδηση / ταυτότητα είναι μια στάση πολιτιστικής αξιοπρέπειας. (Τι σόι ελεύθεροι άνθρωποι θα μπορούσαν κάποτε να φτιάξουν μια ελευθεριακή κοινωνία, αν δεν μπορούσαν να σταθούν στα δικά τους πόδια με αξιοπρέπεια και γονατίζουν συνεχώς μπροστά στην Αθήνα και στην Άγκυρα). Είναι και θέμα πολιτιστικής υποδομής για συμβίωση και για λειτουργία της Κύπρου σαν γέφυρας ανάμεσα στην ανατολή και τη δύση.

"Κυπριακό εθνικό κράτος" ... δεν νομίζω. Ελπίζω να μην οδηγηθεί η κατάσταση εκεί. Νομίζω ότι δυο έθνη μας διδάξαν αρκετά. Τώρα προσωπικά Γιώργο μου δεν μπορώ να ξέρω που θα κινηθεί αυτό το ρεύμα της Κυπριακής συνείδησης αν θρεθεί υπό νέο αποικιακό καθεστώς. Η άποψη που εκφράζουμε στο περιοδικό είναι ότι η σημερινή πολιτιστική (συμβίωση, αξιοπρέπεια) και πολιτική (ανεξαρτησία, δημοκρατία) διάσταση της κυπριακής συνείδησης είναι ελπιδοφόρα γιατί μπορεί να λειτουργήσει σαν γέφυρα ανάμεσα στους "εθνικούς εχθρούς". Από και και πέρα δεν μπορείς να μην παρέμβεις στο εργατικό κίνημα επειδή οι εργάτες μπορεί να ψηφίσουν αύριο 5 μαλάκες. Η παρέμβαση αποκτά τη δικιά της διαχρονική λειτουργία - είτε αποκραυγαλλωμένη σε θεομυστ ελευθεριακούς είτε στη συλλογική μνήμη.

4 Ορθόν. Το θέμα πηγαινει στην έλλειψη ταξικής ανάλυσης. Υπάρχουν 2 θέματα. α) Το ταξικό αναλύθηκε σε προηγούμενο κείμενο της ομάδας) "Η Κύπρος, τα εθνικά και ο εθνικισμός". β) Ταξική ανάλυση υπάρχει αλλά δεν είναι κυρίαρχη. Είναι σαφές ότι αυτό που θέλουμε να δείξουμε είναι ότι ένας από τους στόχους του εθνικισμού στην Κύπρο ήταν η διάσπαση του κοινού ταξικού κινήματος χριστιανών - μουσουλμάνων (βλ. άρθρο για την ΕΟΚΑ). Ουσιαστικά τα 4 κείμενα του αφιερώματος πραγματεύονται το καθένα μια κοινωνική σφαίρα σε μια ιστορική συνέχεια.

Μεταθεωρητικό κείμενο του Κιτρομηλιδέχουμε.

Πολιτική: Πως οι Άγγλοι / Αποικιοκρατία έθεσε τις βάσεις του σύγχρονου ορθολογικού ή συγκεντρωτικού κράτους μέσω του Ελληνικού εθνικισμού στην Κύπρο ο οποίος υπηρέε το χαιδεμένο παιδί της Ευρωπαϊκής Αποικιοκρατίας. Οι Άγγλοι ενθάρρυναν τον ενωτισμό και προσλάμβαναν τους εθνικιστές στη διοίκηση τους. Το Ελληνικό και το Αγγλικό κράτος ανήκαν στο ίδιο σύστημα εξουσίας και η κυπριακή "ενωτική εθνικοφροσύνη" είχε "οικογενειακές" σχέσεις με την αποικιοκρατία. Ο "Ελληνισμός" ήταν πάντα μια ιδεολογία της άρχουσας τάξης - η οποία απέκτησε ηγεμονικό χαρακτήρα μετά το 1940. Ακόμα και με το Ανεξάρτητο Κράτος, η κυρίαρχη ιδεολογία της ελίτ είναι ο "Ελληνισμός". Η "κυπριακή συνείδηση" θεωρείται "ανατρεπτική"!!!

Κουλτούρα: Η διαδικασία μετατροπής των Κυπρίων σε θάρβαρους ιθαγενείς με την καταπίεση της γλώσσας τους. Μια διαδικασία που ξεκίνησαν οι Άγγλοι και ολοκλήρωσε ο Ελληνικός και Τούρκικος εθνικισμός. Η πιο σημαντική μορφή αντίστασης των Κυπρίων αυτόν τον αιώνα ήταν η διατήρηση της "ανοικτής τους γλώσσας", σε αυτά τα πλαίσια.

Ταξικό: Ο Αγώνας της ΕΟΚΑ, μια αντιαποικιακή, φαινομενικά, κινητοποίηση της δεξιάς (καθώς ο Εθνικισμός αυτονομιοποιείται από τον πνευματικό

του πατέρα για λίγο - τους Άγγλους) η οποία όμως καταλήγει στην επίθεση ενάντια στο ταξικό κίνημα των εργατών και στην οικοδόμηση του εθνικιστικού κράτους μετά το '60 - ένα κράτος που κληρονομά τις βρετανικές δομές και τις "εμπλουτίζει" με τον αυταρχισμό της Ελληνικής φασιστικής δεξιάς.

Καθημερινότητα: Μέσα από τα αφιερώματα για την "Ιστορία που δεν γράφεται" και το τελευταίο κείμενο, γίνεται μια προσπάθεια ανάγνωσης των ιστορικών αντιτάσεων που οδήγησαν στην ανά-

πτύξη του λαϊκού ρεύματος της κυπριακής συνείδησης - και γίνεται μια προσπάθεια ερμηνείας του με βάση τη διεθνή συγκυρία.

Τώρα Γιώργο μου, αν όλα αυτά (η προσπάθεια κατανόησης της συγκρότησης της εξουσίας στην κοινωνία μας και των ιστορικών μορφών αντίστασης) είναι επαναστατικά η συμπίεση με τις τάσεις του διεθνούς συστήματος, είναι νομίζω θέμα γνώμης. Εμείς προσπαθούμε να παρέμβουμε και να κατανοήσουμε τις δυναμικές της κοινωνίας μας. Έχεις δίκιο ότι πρέπει να μελετήσουμε και τις διεθνείς τάσεις. Αλλά νομίζουμε ότι οι ιστορικές εξελίξεις είναι διαλεκτικές. Με τον ίδιο τρόπο που το ιστορικό εργατικό κίνημα ταυτίστηκε με τη διαλεκτική άρνηση του νέου συστήματος (του καπιταλισμού) η οποία κάρωσε βασιλιάδες, φεουδάρχες, θρησκείες κλπ. και προσπάθησε, μετά να συγκροτήσει τη δικιά του διαλεκτική υπέρβαση του νέου συστήματος - το ίδιο θα μπορούσε να πει κανείς για τις νέες τάσεις". Η ενοποίηση του πλανήτη, η αποδοχή του πλουραλισμού (αν είναι μέσα στις προοπτικές της ιστορικής διαλεκτικής του συστήματος) πρέπει να ενισχυθούν και να αποκτήσουν μια επαναστατική δυναμική για υπέρβαση των νέων δομών εξουσίας που προσπαθούν να νομιμοποιηθούν. Ίσως, δεν ξέρω, να διαφωνούμε και στο ποιος δημιουργεί τελικά την ιστορία. Ναι, τα συστήματα σαν αόρατοι ιστοί φτάνουν το δικτυ μέσο στο οποίο ζούμε - αλλά ιδιαίτερα σήμερα, μετά από 200 χρόνια Επαναστατικών κινήματων, ένα μέρος τουλάχιστον της Ιστορίας, το δημιουργούν τα κοινωνικά κινήματα των ανθρώπων. Ναι, η μορφή της ενοποίησης του πλανήτη δεν είναι αυτή που ονειρεύτηκαν οι διεθνιστές, οι κοσμοπολίτες, οι ειρηνιστές του παρελθόντος. Αλλά αν καταφέρουμε να αποκλείσουμε τους πολέμους των κρατών και υπερβούμε τα έθνη (άσχετο αν θα έχουμε άλλες μορφές εξουσίας να αντιμετωπίσουμε) θα είναι η ολοκλήρωση ενός "σχεδίου" - η συγκρότηση θεσμών και αξιών ελευθερίας και ανθρωπισμού - σοβανισμού (όπως τέτοιο ήταν και το ξεπέρασμα της φεουδαρχίας για τον Κροπότκιν όταν έγραφε για τη γαλλική επανάσταση).

Είναι αναγκαίο να καταλάβουμε "τι μας ενώνει" αλλά είναι επίσης αναγκαίο να κατανοήσουμε την διαφορετικότητα μας - σαν άτομα, σαν ομάδες, σαν κοινωνίες. Όχι για να χωριστούμε σε εχθρούς αλλά για να σεβαστούμε ο ένας τον άλλο. Σε μια προλεταριακή συγκρούση θα βρεθούμε στο ίδιο χαρακτήρα. Η εξουσία όμως δεν είναι μόνο ο καπιταλισμός και το κράτος. Ίσως να διαφωνούμε και στη λειτουργία της Επανάστασης. Για μένα η Επανάσταση είναι ένα άλμα στην εξέλιξη του ανθρώπου προς την ελευθερία. Και η ελευθερία δεν είναι μόνο κοινωνική αλλά και υπαρξιακή κατάσταση. Οι Επανάστασεις και οι κοινωνικές συγκρούσεις είναι απαραίτητες για τη ρήξη με την εξουσία (ή και τη συνευδοκία της ηδονής της ελευθερίας) αλλά οι μεγαλειώδεις συγκρούσεις δεν μπορούν να γεννήσουν σε μια νύχτα ελεύθερες κοινωνίες. Οι Επανάστασεις πρέπει να αφομοιωθούν από την κοινωνία και να γίνουν υπαρξιακό δίωμα. Με αυτή την έννοια νομίζω ότι θα μπορούσαμε να μιλήσουμε και για Επανάσταση "μακράς διάρκειας" που ξεκίνησε από τη Γαλλική και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Μια "Επανάσταση" που δημιούργησε το δικό της αυτόνομο πόλο/θέση/αντίθεση στη διαλεκτική πορεία του παγκόσμιου συστήματος. Και αυτή η επανάσταση απλώνεται σήμερα σε όλο το σύστημα - στην οικονομική, την πολιτική, την πολιτιστική και τη σφαίρα της Καθημερινότητας.

Ανδρέας

"Οι μέτοχοι του underground έσπευσαν να καθιερώσουν αυτή την έννοια της διαφοράς, την έννοια ενός άλλου κόσμου, που απαγορεύει σε κάθε εξέγερση να συλλάβει τις ρίζες της, το δεσμό της με τον κόσμο και την αθλιότητα που βασιλεύει σ' αυτόν"

-Ντομινίκ Κριστιάν

Αγαπητέ Ανδρέα,

λυπάμαι που άργησα ν' απαντήσω στη μακροσκελή επιστολή σου. Αυτό οφείλεται σε δύο λόγους. Πρώτον, περιμένα να ξαναστείλεις τα βιβλία -τα έλαβα τελικά το Σεπτέμβρη- που θα βοηθούσαν τη παρούσα απάντηση να είναι πιο ολοκληρωμένη· δεύτερον, ήλπιζα αυτό το γράμμα να συνοδεύεται και από ένα κείμενο των συντρόφων μαζί με τους οποίους αρχικά επιδιώξα να έρθω σ' επαφή μαζί σας. Δεν ξέρω, ίσως απαντήσουν ξεχωριστά στο μέλλον.

Γνωρίζω πάντως τη προσούρα "Η Κύπρος, το εθνικό και ο εθνικισμός: μια ελευθεριακή ανάλυση" που δημοσίευσες πριν 10 χρόνια. Ήταν ένα κείμενο που είχα διαβάσει με έντονο ενδιαφέρον. Ξεχώριζε μέσα από το σωρό των αριστερο-εθνικιστικών "αναλύσεων" που κατέκλυζαν -και εξακολουθούν να κατακλύζουν- την αγορά ιδεών στην Αθήνα. Τότε δεν είχες ακόμη διαμορφώσει τις απόψεις σου για την "κυπριακή συνείδηση", ούτε φαινόταν να θεωρούσες **οποιαδήποτε** κίνηση αναιρέσεως της διχοτόμησης της Κύπρου σαν "de facto, ιστορικά, θετική".

Για να γίνει κατανοητό πόσο βαθειά είναι η διαφωνία μου μ' αυτές τις σημερινές θέσεις σου θα ξεκινήσω την απάντησή μου με μια κριτική των απόψεών σου για το έθνος-κράτος και τη στάση της αριστεράς απέναντί του (των αναρχικών συγκεκριμένα).

έθνος-κράτος και δημοκρατία

Γράφεις στην επιστολή σου, στο κομμάτι που απευθύνεται " στους γείτονες της Γαλαρίας":

"Ο εθνικισμός είναι μια μοντέρνα ιδεολογία που δημιουργεί μια πολιτιστική ταυτότητα (εθνική) μέσα από την πολιτικοποίηση μιας σειράς αστάθμητων και αυθαίρετων παραγόντων (πότε της θρησκείας, πότε της γλώσσας, πότε μιας επιλεκτικής ιστορικής μνήμης κλπ)... Το έθνος είναι μια πολιτιστική και όχι οικονομική κατηγορία σκέψης/πράξης... Τα έθνη είναι συμβολικές πατριαρχικές οικογένειες, συμβολικές θρησκείες, συμβολικά φεουδαρχικά χωριά. Τα στηρίζει ο φόβος για την ελευθερία σε ένα υπαρχιακό επίπεδο (βλ. και ανάλυση Β.Ράιχ για Ναζισμό)..."

-*Διαφωνία 1η*: Θεωρώ ότι η εθνική ταυτότητα είναι πρωτίστως **πολιτική** ταυτότητα. Το έθνος, δηλ. ο "λαός" μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής ενότητας συγκεντρωμένος σαν σώμα πολιτών, είναι **πολιτικό** αποτέλεσμα της τάξικης πάλης τους δύο τελευταίους αιώνες. Αν πάρουμε σαν κλασσικό υπόδειγμα τη Γαλλική Επανάσταση και τις συνέπειές της θα δούμε ότι μόνο αποσπώντας τη **συναίνεση** αυτών που πριν

ήταν απλά "φορολογούμενος πληθυσμός" και έγιναν με τους αγώνες τους **πολίτες με δικαιώματα και υλικές κατακτήσεις** μπόρεσε η γραφειοκρατική τάξη, που ξεπήδησε μέσα απ' αυτούς τους αγώνες σα θεματοφύλακας των "κοινωνικών κατακτήσεων", να διαμορφώσει, αρχικά μέσω του στρατού και κατόπιν μέσω της εκπαίδευσης, την (εθνική) **πολιτιστική** ταυτότητα των πολιτών. Η εθνική συνείδηση δεν είναι απλά μια μορφή ψευδούς συνειδήσεως, αυτονομημένη ιδεολογία που στερείται οποιασδήποτε υλικής βάσης, γιατί τότε θα ήταν σα να λέγαμε ότι η ανθρωπότητα αποτελείται από μια μάζα κλινικών περιπτώσεων που χρήζουν απλά ψυχαναλυτικής ερμηνείας. Το βιβλίο του Ράιχ για τον ναζισμό, με τη μεγάλη σημασία που αποδίδει στην ερμηνεία των εθνικών συμβόλων και τελετουργιών, ανήκει σε μια εποχή (πρώτο μισό του 20ου αιώνα) που οι εθνικές γραφειοκρατικές τάξεις, στο πλαίσιο των μεγάλων μεταναστεύσεων και του ιμπεριαλισμού, είχαν πια ανάγει τον εθνικισμό, με τη βοήθεια του ρατσισμού, σε "επιστήμη".

Αν και δεν θεωρείς το έθνος οικονομική κατηγορία γράφεις εντούτοις ότι "**είναι βέβαια ιστορικά προϊόν της καπιταλιστικής ενοποίησης της αγοράς σε μια περιοχή και της προσπάθειας επέκτασης στα πλαίσια του κλασσικού ιμπεριαλισμού (αποικίες/προσάρτηση εδαφών)**".

-*Διαφωνία 2η*: Αυτή είναι η άποψη των Κάουτσκι-Λένιν (ο Λένιν έλεγε ότι το έθνος είναι η "νόρμα" του καπιταλισμού). Αν δεις τους τάξικούς αγώνες στη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιταλία, κ.α στα τέλη του 18ου-αρχές και μέσα του 19ου αιώνα και πώς, μέσα από μια περίπλοκη διαδικασία που δε μπορώ τώρα να εκθέσω στα πλαίσια μιας επιστολής, μετασχηματίζονται (ή άλλες φορές και απλά βαπτίζονται) σε "εθνικοαπελευθερωτικούς" αγώνες για να καταλήξουν στη δημιουργία εθνών-κρατών, θα διαπιστώσεις ότι η αστική τάξη -εν αντιθέσει προς τους διανοούμενους, τους στρατιωτικούς και τους τοπικούς άρχοντες- παίζει δευτερεύοντα ρόλο σ' αυτούς. Η δε αγορά αποτελεί μια περιθωριακή κοινωνική σφαίρα την εποχή εκείνη. Συμβαίνει λοιπόν το αντίστροφο: η καπιταλιστική διεύρυνση και ενοποίηση της αγοράς σε μια περιοχή είναι ιστορικό προϊόν του έθνους-κράτους.

Παρακάτω διευκρινίζεις ότι "**το έθνος είναι πολύ περισσότερο η ιδεολογία του κράτους παρά του καπιταλισμού (που στο κάτω-κάτω προάγει τον ατομικισμό και την εμπορευματοποίηση που διαβρώνουν τα εθνικά ιερά της μάζας)**".

-*Διαφωνία 3η*: Ακριβώς επειδή το έθνος-κράτος οικοδομείται πάνω στην έννοια του **πολίτη**, δηλ. του αφηρημένου **ατόμου**, του αποκομμένου από την κοινότητα ανθρώπου, ανοίγει, μέσω του Αστικού Κώδικα, το δρόμο στην ιεροποίηση της ατομικής ιδιοκτησίας, στην καπιταλιστική εκμετάλλευση της εργασίας των άλλων και την εμπορευματοποίηση των κοινωνικών σχέσεων. **Το έθνος-κράτος δεν είναι το κράτος γενικά** -δεν υπάρχει κάτι τέτοιο στην ιστορία. Είναι το **Δημοκρατικό Κράτος**, πολιτική έκβαση των αγώνων των αγροτών ενάντια

στη φεουδαρχία, των εργατών ενάντια στις συντεχνίες και των "αβράκωτων". Μ' όλα αυτά δεν υπονοώ ότι η μο-

ντέρνα γραφειοκρατική τάξη δεν άσκησε βία πάνω στον υποτιθέμενο "κυρίαρχο λαό" -και ειδικά πάνω σ' εκείνες τις παραδοσιακές τοπικές αγροτικές κοινότητες της επικράτειάς της που δεν συμμετείχαν στη Δημοκρατική Επανάσταση και τους "εθνικοαπελευθερωτικούς" αγώνες. Είναι όμως σημαντικό να γνωρίζουμε από που πηγάζουν οι διαδικασίες συναίνεσης της μοντέρνας εποχής.

οι αναρχικοί απέναντι στο έθνος-κράτος

Όσα γράφεις στις επόμενες σελίδες της επιστολής σου αναφορικά με τη στάση των μαρξιστών και αναρχικών πάνω στο "εθνικό ζήτημα" είναι μνημείο ασάφειας. Η θέση σου ότι οι αναρχικοί συγκεκριμένα εκφράζουν "την ιστορική αντίσταση στη συγκεντροποίηση, την ισοπέδωση (αναρχοεγωισμός) και την ομοιογενοποίηση (βλ. Κροπότκιν για τον πλουραλισμό)" δε μας διαφωτίζει ως προς το **περιεχόμενο** των αντικρατικών τους αντιλήψεων και τις μεταξύ τους σοβαρές διαφορές.

Ο Προυντόν, επί παραδείγματι, θεωρούσε ότι το έθνος είναι η "φυλή", μια "φυσική" ομάδα ανθρώπων. Κατ' αυτόν το Κράτος, οποιασδήποτε μορφής, "διεγείρει" την εθνικότητα δίνοντάς της πολιτική υπόσταση και εμποδίζοντας έτσι την εγκαθίδρυση της "παγκόσμιας δημοκρατίας", την "οικονομική επανάσταση", την "οικονομική ενότητα", τη "βασιλεία της επιστήμης". Ήταν ένας ιδιόμορφος μικροαστός δημοκράτης που ονειρευόταν ένα ομοσπονδιακό σύστημα βασισμένο πάνω στο "νόμο της μεσαιάς ιδιοκτησίας" που τον θεωρούσε "φυσικό". Ο Μπαζούνιν, από την άλλη μεριά, ήταν ένας περίφημος συνωμότης κολλεκτιβιστής που συμμετείχε -αντίθετα με τον Προυντόν- στις καθοδηγούμενες από εθνικιστές αγροτικές εξεγέρσεις της Πολωνίας, επειδή πίστευε ότι οι αγρότες είναι "φύσει ομοσπονδιακοί" και μπορούν να αποτρέψουν τη δημιουργία συγκεντρωτικών εθνών-κρατών. Είχε επίσης την αφέλεια να πιστεύει ότι αρκεί να εγκολπωθούν οι λαοί τις αρχές της "αδελφότητας" και της "ισότητας" για να περάσουν από την τοπικιστική συνείδηση στην οικουμενική.

Ο Κροπότκιν, αντίθετα με τους δύο προαναφερόμενους, ήταν κομμουνιστής. Ασχολήθηκε σοβαρά με την επίλυση του αγροτικού ζητήματος και οι απόψεις του για την κατάργηση της μισθωτής εργασίας, την απαλλοτρίωση του πλούτου και την άρνηση κάθε μορφής αντιπροσωπευσης (συμπεριλαμβανομένων και των δημοτικών συμβουλίων) τον καθιστούν τον πιο σημαντικό -για μένα τουλάχιστον- αναρχικό θεωρητικό. Τα "νέα κοινωνικά κινήματα των πολιτών, μειοψηφιών, γυναικών, ειρήνης, ομοφυλόφιλων, οικολογίας κλπ" που λες ότι είναι "μια μορφή συνέχειας του αναρχοκομμουνισμού" ουδεμίαν σχέση έχουν με το αναρχοκομμουνιστικό κίνημα του οποίου ο Κροπότκιν υπήρξε ο ικανότερος (τουλάχιστον στα τέλη του περασμένου αιώνα) εκφραστής και το οποίο στόχευε στο **συνολικό** μετασχηματισμό της κοινωνίας.

Ο Κροπότκιν δεν ασχολήθηκε ιδιαίτερα με το "εθνικό ζήτημα". Από τους αναρχικούς, μόνο ο αναρχοσυνδικαλιστής Ρούντολφ Ρόκερ αξίζει επαίνων για τη δουλειά του πάνω στο ζήτημα. Παραθέτω, σε μια πρόχειρη δική μου μετάφραση, ένα απόσπασμα από το βιβλίο του "Εθνικισμός και Πολιτισμός", που δείχνει πόσο βαθύτερη ήταν η κριτική του από αυτήν που εσύ ονομάζεις "πιο

προωθημένη" θέση του κλασσικού αναρχισμού απέναντι στο έθνος", δηλ. την "υπεράσπιση της ιδιαιτερότητας-ατομικότητας" εκ μέρους της Έμμα Γκόλντμαν. Το μακροσκελές απόσπασμα προέρχεται από το 12ο κεφάλαιο με τίτλο "Δημοκρατία και εθνικό κράτος":

"Με την εξάπλωση των δημοκρατικών ιδεών στην Ευρώπη ξεκινά η άνοδος του εθνικισμού στις διάφορες χώρες. Μόνο με τη δημιουργία του νέου κράτους, που τουλάχιστον στη θεωρία, εγγυάται για κάθε πολίτη το συνταγματικό δικαίωμα της συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας του και της εκλογής της κυβέρνησής του, μπορεί η εθνική συνείδηση να ριζώσει στις μάζες και να δημιουργηθεί η πεποίθηση στο κάθε άτομο ότι αποτελεί μελος της μεγάλης πολιτικής ένωσης του έθνους, με την οποία ήταν αναπόσπαστα συνδεδεμένος και η οποία έδινε στην μεμονωμένη ύπαρξή του περιεχόμενο και σκοπό. Στη προ-δημοκρατική περίοδο μια τέτοια πίστη θα μπορούσε να ριζώσει μόνο στο στενό κύκλο των προνομίων τάξεων, παραμένοντας ολοκληρωτικά ξένη στη μεγάλη μάζα του πληθυσμού. Σωστά ο Λασσάλ παρατηρεί:

*"Η αρχή των ελεύθερων, ανεξάρτητων εθνοτήτων είναι η βάση, η πηγή, η μύνα και η ρίζα της έννοιας της δημοκρατίας εν γένει. Η δημοκρατία δε μπορεί να ποδοπατήσει την αρχή των εθνότητων χωρίς να διαπράξει καθαρή αυτοκτονία, χωρίς να στερήσει τον εαυτό της από κάθε θεωρητική υποστήριξη, χωρίς βασικά να προδώσει τον ίδιο της τον εαυτό. Επαναλαμβάνουμε, η αρχή της δημοκρατίας αντλεί ζωή από την αρχή των ελεύθερων εθνότητων. Χωρίς αυτήν είναι μετέωρη." **

Απ' αυτήν την άποψη, επίσης, η δημοκρατία διαφέρει ουσιαστικά από το φιλελευθερισμό, του οποίου η οπτική αγκαλιάζει την ανθρωπότητα σαν σύνολο, ή τουλάχιστον εκείνο το κομμάτι της ανθρωπότητας που ανήκει στην Ευρωπαϊκή-Αμερικάνικη κουλτούρα ή έχει αναπτύχθει κάτω από παρόμοιες κοινωνικές συνθήκες. Από τη στιγμή που ο φιλελευθερισμός ξεκινά από το άτομο και κρίνει το κοινωνικό περιβάλλον ανάλογα με το αν οι θεσμοί του είναι χρήσιμοι ή επιβλαβείς στους ανθρώπους, τα εθνικά όρια δεν παίζουν κανένα σημαντικό ρόλο για τους υποστηρικτές του, που μπορούν ν' αναφωνήσουν μαζί με με τον Τόμας Πάιν: "Ο κόσμος είναι η πατρίδα μου, όλοι οι άνθρωποι είναι αδέρφια μου!". Η δημοκρατία, αντίθετα, βασισμένη στη συλλογική έννοια της κοινής θέλησης ήταν πιο στενά συνδεδεμένη με την έννοια του κράτους που το μετέτρεψε σε αντιπρόσωπο της κοινής θέλησης.

Η δημοκρατία δεν αναζωογόνησε απλώς το "εθνικό πνεύμα"· καθόρισε επίσης την έννοια του εθνικού κράτους σαφέστερα απ' ότι θα μπορούσε να είχε γίνει την εποχή της απολυταρχίας. Αν και οι απόστολοι της τελευταίας, όπως καθαρά δείχνει η γαλλική ιστορία, αγωνίστηκαν με σταθερότητα για να ενοποιήσουν τις εθνικές δυνάμεις και να θέσουν τη διοίκηση όλης της χώρας κάτω από μια συγκεντρωτική διεύθυνση, είχαν εν τούτοις πάντα υπ' όψιν τους τα συμφέροντα της δυναστείας, ακόμα κι' όπου θεώρησαν σκόπιμο να συγκαλύψουν τις πραγματικές προθέσεις τους.

Με το ξεκίνημα της δημοκρατικής περιόδου όλες οι προ-

** Ferdinand Lassale, Der Halienische Krieg und die Aufgabe Preussens.*

σποησεις της δυναστείας εξαφανίζονται και το έθνος σαν τέτοιο γίνεται η εστία των πολιτικών γεγονότων. Έτσι το ίδιο το κράτος αποκτά μια νέα έκφραση. Γίνεται τώρα πραγματικά εθνικό κράτος ενώνοντας όλους τους κατοίκους του σαν ισότιμα μέλη μιας ολότητας.

Φορτωμένοι με τις αοχές μιας αφηρημένης πολιτικής ισοτήτας, οι αντιπρόσωποι του δημοκρατικού εθνικισμού διέκριναν το έθνος από την εθνότητα. Θεώρησαν το έθνος σαν πολιτική ομάδα που, ενωμένη από τη κοινότητα της γλώσσας και του πολιτισμού, συγκροτήθηκε σε μια ανεξάρτητη κρατική ενότητα. Σαν εθνότητες, από την άλλη μεριά, λογάριζαν τις ομάδες ανθρώπων που ήταν υπόδουλές σ' ένα ξένο κράτος και προσπαθούσαν να πετύχουν τη πολιτική και εθνική ανεξαρτησία τους. Ο δημοκρατικός εθνικισμός είδε στους αγώνες των καταπιεσμένων εθνότητων που προσπαθούσαν να σχηματιστούν σε έθνη τη διεκδίκηση ενός αναφαίρετου δικαιώματος. Και ενήργησε αναλόγως. Αν το άτομο/πολίτης ενός έθνους επιθυμούσε να απολαμβάνει ανεμπόδιστα μέσα στην πατρίδα του όλα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες, όπως του τα εγγράται το σύνταγμα, ακόμη περισσότερο το έθνος σαν ολότητα θα έπρεπε στη ξέχωρη ζωή του να μην υπόκειται σε καμιά ξένη δύναμη και να είναι μέσα στη πολιτική του ανεξαρτησία ίσο προς όλα τ' άλλα έθνη".

Παρά την αναμφισβήτητη οξυδέρκειά του, η σκέψη του Ρόκερ διακρίνεται από σοβαρά ελαττώματα. Θεωρεί σαν κινητήριο μοχλό της ιστορίας τη "θέληση για δύναμη" γι' αυτό ξεετάζει αποκλειστικά τις στρατηγικές της εξουσίας· κάνει κυρίως ιστορία ιδεών πιστεύοντας ότι είναι η συνείδηση που καθορίζει τη ζωή· υποβαθμίζει τη σημασία των ταξικών αγώνων για τις ιστορικές αλλαγές· απολυτοποιεί τη διαφορά δημοκρατίας-φιλελευθερισμού, κ.α. Τα τρία πρώτα άλλωστε είναι χαρακτηριστικά ελαττώματα της αναρχικής σκέψης.

Όμως, το παραπάνω λαμπρό απόσπασμα μου δίνει το πλαίσιο -σε συνδυασμό επίσης με όσα έχω αναφέρει στις προηγούμενες σελίδες- για να διευκρινίσω ορισμένα σημαντικά πράγματα:

α) Η σκέψη ορισμένων "αντιεθνικιστών" απ' τους οποίους έχεις επηρεαστεί (π.χ. Μπούκτσιν) βρίσκεται εκτός τόπου και χρόνου, εκτός ιστορίας. Όταν ο Μπούκτσιν γράφει πως "ήταν οι Γάλλοι βασιλιάδες και η γραφειοκρατία τους που σφυρηλάτησαν το γαλλικό έθνος" (!) * -κάτι παρόμοιο εννοείς κι' εσύ όταν μιλάς για "διαδικασία συγκεντροποίησης της πολιτικής εξουσίας (που ξεκινά από τον 15ο αιώνα) και συμβαδίζει με τη σταδιακή προσπάθεια ομοιογενοποίησης του πληθυσμού μέσα στα σύνορα του κράτους" -δεν παραλογίζεται απλώς· προσπαθεί ν' αποσυνδέσει το κράτος-έθνος από τη δημοκρατία χτυπώντας έναν αφηρημένο εχθρό: **τον συγκεντρωτισμό** γενικά.

β) Θεωρείς ότι "για να χτυπήσουμε έμπρακτα τη κρατική εξουσία πρέπει να ενισχύσουμε θεσμούς αποκεντρωτικούς-περιφερειακούς-ομοσπονδιακούς". Η άμεση δημοκρατία δεν είναι, όπως νομίζεις, η άρνηση του κοινοβουλευτισμού και του κράτους -έθνους· είναι απλά μια **διάχυτη** μορφή αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Και δεν απειλεί στο παραμικρό την εμπορευματική οικονομία που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του δημο-

κρατικού / συγκεντρωτικού έθνους-κράτους. Η Κομμούνια του 1871, επί παραδείγματι, δε θορύβησε τους αστούς και τους γραφειοκράτες επειδή επέβαλλε το θεσμό των ανά πάσα στιγμή ανακλητών αντιπροσώπων ή επειδή επιδίωξε την αναδιοργάνωση της εθνικής ενότητας από τα κάτω προς τα πάνω μέσω του ομοσπονδιακού συστήματος. Ανάγκασε την άρχουσα τάξη να την καταστείλει κτηνωδώς επειδή απείλησε την ατομική ιδιοκτησία της και επειδή επιβάλλοντας την εξίσωση των μισθών δημιουργούσε μια γέφυρα για τη μετάβαση προς τον κομμουνισμό. Αυτό ήταν το ασυγχώρητο έγκλημα του Δήμου των Παρισίων! Προσπάθησε να μετατρέψει την **αφηρημένη** ισότητα της δημοκρατίας -όποιος κι' αν είναι ο επιθετικός προσδιορισμός της (άμεση ή κοινοβουλευτική)- σε **πραγματική**, χειροπιαστή ισότητα. Ήταν η συνέχεια των ταξικών αγώνων του 1790.

γ) Η προοπτική που βάζεις για "τοπικές και πολιτιστικές ταυτότητες με άξονα τη προώθηση της άμεσης δημοκρατίας και του πλουραλισμού" δεν είναι όπως νομίζεις η διαλεκτική άρνηση του έθνους-κράτους. Είναι απλά ο εκσυγχρονισμός της παλιάς "αρχής των εθνότητων", για την οποία μιλούν ο Λασσάλ κι' ο Ρόκερ, και την οποία εκφράζεις με τη γλώσσα του μεταμοντέρνου, πλουραλιστικού καπιταλισμού.

Ο τύπος του εθνικισμού στον οποίο επιτίθεσαι, δηλ. το ομογενοποιητικό/συγκεντρωτικό έθνος-κράτος, βρίσκεται σε σοβαρή κρίση, αν και σε καμιά περίπτωση δε πιστεύω ότι θα παραστούμε μάρτυρες του θανάτου του στο προσεχές μέλλον, κι' αυτό λόγω των ισχυρών συναινετικών διαδικασιών που μπορεί να κινητοποιεί.

Τι βλέπω να συμβαίνει παγκοσμίως; Η ανάπτυξη της εμπορευματικής οικονομίας και η κρίση των ταξικών σχέσεων έφτασαν σ' ένα τέτοιο σημείο διεθνοποίησης εδώ και είκοσι τόσα χρόνια, που ο παγκόσμιος ενοποιημένος καπιταλισμός είναι αναγκασμένος πλέον να πετάξει το προστατευτικό κέλυφος του συγκεντρωτικού έθνους-κράτους. Αυτό δεν είναι εύκολο γιατί όπως είπαμε παραπάνω **δεν** ήταν ο καπιταλισμός που το δημιούργησε έτσι ώστε να μπορεί να το διαχειρίζεται σύμφωνα με τα κέφια του.

Τι σημαίνει όμως; η διεθνοποιημένη εμπορευματική οικονομία θέλει να ξεπεράσει το παλιό έθνος-κράτος; Σημαίνει ότι θέλει να αναδιοργανώσει κατά το συμφέρον της το **κοινωνικό κράτος**. Τη μορφή δηλαδή που προσέλαβε το συγκεντρωτικό έθνος-κράτος τα τελευταία 50 χρόνια σ' Ανατολή και Δύση στη προσπάθειά του ν' αφομοιώσει, ή μάλλον να ολοκληρώσει την αφομοίωση των αιτημάτων του προλεταριάτου. Στα πλαίσια αυτής της περιστολής του κοινωνικού κράτους μπορούν να ερμηνευτούν κοσμοϊστορικά γεγονότα όπως η αυτομεταρρύθμιση της πρώην σοβιετικής γραφειοκρατίας, ο πόλεμος του Κόλπου και ο συνεχιζόμενος πόλεμος στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Ό,τι παρατηρούμε δηλαδή, και φυσικά υφιστάμεθα, τα τελευταία χρόνια δεν είναι παρά ένας ανελέητος ταξικός πόλεμος ενάντια στο προλεταριάτο. Πρόκειται για μια τεράστιας εμβέλειας πολιτική και τεχνική ανασύνθεση της εργατικής τάξης.

Ποιά είναι το **ιδεολογικό** σκέλος αυτής της στρατηγικής; α) Σε χώρες όπου οι ανάγκες της παραγωγής απαιτούν την εισαγωγή μεγάλου αριθμού μεταναστών (π.χ. Γερμανία, ΗΠΑ), οι περιοχές του κοινωνικού κράτους και

* Murray Bookchin, ο Εθνικισμός και το "Εθνικό Ζήτημα", Κοινωνία και Φύση #5

η εκ νέου ιεράρχηση της εργασίας δικαιολογούνται μέσω της χρήσης της ρατσιστικής (ακόμα και της πλουραλιστικής-αντιρατσιστικής) ιδεολογίας. (Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. "Τα Παιδιά της Γαλαρίας" τεύχος 4)

β) Σε χώρες πολυεθνικές-ομοσπονδιακές όπου οι προλεταριακοί αγώνες είχαν αρχίσει ν' αποκτούν ένα διεθνιστικό χαρακτήρα (π.χ. Γιουγκοσλαβία), η πτώση των μισθών και η διάλυση του κοινωνικού κράτους επιτυγχάνονται μέσω της εθνικιστικής ιδεολογίας και του πολέμου (ακόμα και μέσω της ειρημιστικής ιδεολογίας του ΟΗΕ, μέσω εμπόργκο, κλπ)

γ) Σε χώρες όπου ένας ολόκληρος λαός έχει προ πολλού προλεταριοποιηθεί και σήμερα αποτελεί έναν από τους στόχους της παγκόσμιας αναδιάρθρωσης του κεφαλαίου (π.χ. μαζικές απελάσεις Παλαιστινίων εργατών από το Κουβέϊτ και τη Σαουδική Αραβία μετά το πόλεμο του Κόλπου και χιλιάδες απολύσεις άλλων ομοεθνών τους σαν αποτέλεσμα του κλεισίματος των συνόρων του Ισραήλ πρόσφατα), ο εγγλωβισμός του σε γκέττο-ρεζέρβες τύπου Λωρίδας της Γάζας γίνεται στο όνομα της "αυτονομίας", της "ειρήνης" και της "εθνικής ανεξαρτησίας" και η αστυνόμευσή του ανατίθεται στους "εθνοαπελευθερωτές" (βλ. Παλαιστινιακή αστυνομία και τις πρόσφατες δολοφονίες της). (1)

Να λοιπόν μια παράδοξη εικόνα: την ίδια στιγμή που υπονομεύεται η υλική βάση του έθνους-κράτους (η αρωγή του κοινωνικού κράτους) και η νεοκαπιταλιστική πλουραλιστική ιδεολογία εξαπλώνεται παντού, η εθνικιστική ιδεολογία σα φαντασίωση απελευθέρωσης από το "ξένο" κεφάλαιο-κατακτητή ενισχύεται σα στρατηγική των τοπικών κεφαλαίων και μεγάλης μερίδας του προλεταριάτου. Ένας φαύλος κύκλος αποεδαφικοποίησης και εθνικιστικής (εθνοτικής) επανεδαφικοποίησης της μισθωτής σχέσης.

Είναι μια εικόνα που ερμηνεύεται μόνο από μια ταξική ανάλυση.

ούτε η ύπαρξη της ελληνικής συνείδησης είναι θέμα συζήτησης. υπάρχει, και λοιπόν;

Υπάρχει αυτή τη στιγμή ένα παιγνίδι, στην Ευρώπη και αλλού, με τις "ταυτότητες" και τις "συνειδήσεις" που δε γίνεται σ' ένα "πολιτιστικό" απλά επίπεδο. Αφορά τους μετασχηματισμούς της καπιταλιστικής κοινωνίας και τη μελλοντική μορφή του Κράτους που θα της αντιστοιχεί. Συμφωνώ με την πολύ καλά θεμελιωμένη θέση σου για τις εισαγόμενες εθνικές ταυτότητες στην Κύπρο (ελληνική και τουρκική) την εποχή της αγγλικής αποικιοκρατίας, αν και στο φυλλάδιο "*Η Κύπρος, το Εθνικό και ο Εθνικισμός*" (1984) έλεγες ότι οι ρίζες της ανταγωνιστικής σχέσης ανάμεσα στις δύο κοινότητες υπήρχαν από την εποχή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Σήμερα δεν αναφέρεσαι καν σ' αυτό. Συμφωνώ επίσης ότι ο αγώνας της ΕΟΚΑ τη δεκαετία του '50 ήταν μια προσπάθεια να σπάσει το διακοινοτικό εργατικό κίνημα και να οικοδομηθεί ένα ελληνοκεντρικό κράτος στη Κύπρο μετά το '60.

Όμως η συμφωνία μας σταματά εδώ. Όταν μιλάς -στη προσούρα για τη "*Κυπριακή συνείδηση*" - για κωδικοποίηση της ελληνογενούς κυπριακής διαλέπτου και μετεξέλιξή της σε αυτόνομη γλώσσα (η κωδικοποίηση μιας εθνικής γλώσσας είναι κύριο γνώρισμα της κατασκευής

της εθνικής φαντασιακής κοινότητας)· όταν λυπάσαι για την απώλεια της ευκαιρίας αυτοκυβέρνησης το 1947 (παράθετοντας μάλιστα στο "*Τροάινο-βαγόνι 10ο*" μια τροτσκιστική προκήρυξη της εποχής που μιλά για "*πλέον εθνική και κοινωνική απαλευθέρωση*")· όταν κατηγορείς την υπονόμευση, από πλευράς των ελληνοκεντρικών, "της Ανεξαρτησίας και της Δημοκρατίας" από το '60 ως το '74· όταν αναφέρεσαι στην αφηρημένη έως και ισοπεδωτική έννοια "λαός", δηλ. στη "συλλογικότητα των πολιτών" (και έχω δείξει προηγουμένως ότι το δημοκρατικό έθνος είναι ακριβώς αυτό: η κοινωνία των πολιτών-ιδιωτών), ε, τότε δε μπορώ να δω που διαχωρίζεται από τους δημοκράτες αστούς και τους λενινιστές "εθνοαπελευθερωτές" των 2 τελευταίων αιώνων.

Δεν θ' αρνηθώ ότι στην Ευρώπη το 19ο αι. ο δημοκρατικός εθνικισμός (πολιτική μορφή της ταξικής πάλης) ήταν προοδευτικός -από την άποψη της απελευθέρωσης από τα παλιά απολυταρχικά καθεστώτα- αλλά σε καμιά περίπτωση δεν ήταν τέτοιος πουθενά στο κόσμο τον 20ο αι., όταν έγινε κρατική ιδεολογία και σύνθημα του ιμπεριαλισμού (βλ. Χάρτης Ουίλσον, 1918).

Ο όρος ethnic, που χρησιμοποιείς κατ' αντιδιαστολή προς το nation, δηλώνει μια εθνική ομάδα που **ακόμα δεν έχει δημιουργήσει ένα έθνος-κράτος**. Από ιδεολογίες πολιτιστικής αυτονομίας ξεκίνησαν όλα τα εθνικιστικά ("εθνοαπελευθερωτικά") κινήματα.

Και συ ο ίδιος φαίνεται ν' αναγνωρίζεις το κίνδυνο της μετατροπής της "κυπριακής συνείδησης" σε εθνική συνείδηση, στήριγμα του έθνους-κράτους. Και βλέπεις τη λύση στο να εννοηθεί από τους Κυπροκεντρικούς η κυπριακή ταυτότητα σαν κοσμοπολίτικη, πλουραλιστική πολιτιστική ταυτότητα. Αυτό δείχνει ότι έχεις πάρει την νεοκαπιταλιστική ουτοπία πολύ στα σοβαρά. Όσο υπάρχει ο καπιταλισμός θα ζούμε σε κοινωνίες ανταγωνιστικές τόσο στο εσωτερικό τους όσο και στις σχέσεις τους με τους "έξω". Ο πλουραλισμός, όπως έδειξα παραπάνω, πραγματώνεται σήμερα είτε σαν πολυεθνική εργατική δύναμη μέσα στις μητροπόλεις είτε σαν σχηματισμός καινούργιων ανίσχυρων και προσωρινών εθνών-κρατών στη περιφέρεια (αν τέλος πάντων οι όροι μητρόπολη-περιφέρεια διατηρούν ακόμη το παλιό τους νόημα).

Έχεις τόσο πολύ επικεντρωθεί στη προσπάθεια δημιουργίας μιας "ηγεμονικής" -όπως την αποκαλείς- Κυπριακής ταυτότητας στην ερώνησο που φαίνεται να ξεχνάς ότι τα τρία βασικά γνωρίσματα που της αποδίδεις, δηλ. ταύτιση των Κυπρίων με το γεωγραφικό χώρο του νησιού τους, εμπειρία της Κύπρου σαν πολιτιστικής γέφυρας ("κοινή μνήμη" και "παράδοση") και αγώνες για την εθνική ανεξαρτησία ενάντια στην αποικιοκρατία, είναι επίσης τα ιστορικά ή ψευτο-ιστορικά γνωρίσματα της συγκρότησης της ελληνικής φαντασιακής εθνικής ταυτότητας. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι αριστεροί εθνικιστές στην Ελλάδα θεωρούν το ελληνικό έθνος σαν "*πολιτιστική κοινότητα*" που περιλαμβάνει διαφορετικές φυλές, παραδόσεις και γλώσσες που ενσωματώθηκαν με το καιρό καταλήγοντας σε μιαν ενότητα/μοναδικότητα που αφομοίωσε τις διαφορές.

Το να επικαλείσαι μια πολιτεία Μπουκτονικής φαντασίωσης δε καταφέρνει να σε ξεχωρίσει από το τουρκοκύπριο Νιαζί Κιζιλγιουρέκ που αναζητά "μια Κύπρο πέθαν του έθνους", ένα κράτος του οποίου η νομιμοποίη-

ση "δε θα βασίζεται σε μια εθνική ομάδα αλλά στους συγκεκριμένους ανθρώπους-Πολίτες που ζουν μέσα στα σύνορά του" · ούτε σε ξεχωρίζει από εκείνη την Κυπροκεντρική μεσαία τάξη που οραματίζεται την ανεξαρτησία της από την Άγκυρα και την Αθήνα και δε θα κάνει τίποτ' άλλο απ' το να δημιουργήσει ένα ανίσχυρο μικρό έθνος-κράτος εξαρτημένο από το διεθνοποιημένο κεφάλαιο και το παγκόσμιο ιεραρχικό καταμερισμό εξουσίας. Μέσα σ' αυτό το κοσμοπολίτικο σύστημα όντως η "ανεξάρτητη" Κύπρος θα είναι η πραγματοποίηση της διαφοράς εν τη καπιταλιστική ενότητα.

Και φτάνω πάλι -όπως και στο πρώτο μου γράμμα- στο σημαντικότερο ελάττωμα της θεωρίας σου, την έλλειψη αναφοράς στους ταξικούς αγώνες στη σύγχρονη Κύπρο. Πράγμα κατανοητό μια και το όραμα της Κυπριακής ενότητας είναι όραμα **πολιτικό, υπερταξικό** και τέτοιου είδους αγώνες θεωρούνται φιλοάσχετοι. Εκτός αν μπορεί κανείς να τους προσδώσει μια "εθνική" (εθνοτική) διάσταση. Έτσι δεν είναι;

Για σένα, στην καλύτερη περίπτωση, η ταξική πάλη είναι ένα ακόμη "ζήτημα" (σε στυλ "παίζει κι' αυτό!"). Για μένα ο αγώνας ενάντια στη μισθωτή εργασία και το εμπόρευμα είναι **ΤΟ** ζήτημα. Γιατί η μισθωτή εργασία είναι η αλλοτριωμένη διαμεσολάβηση της ανθρώπινης δημιουργικής δραστηριότητας, η εξαθλιωμένη μορφή του δεσμού μας με τον κόσμο. Δεν είναι μια ιδιαίτερη, τοπική απαράδεκτη κατάσταση πραγμάτων, είναι **η παγκόσμια απαράδεκτη κατάσταση πραγμάτων**. Κάθε επίκληση ενός επί μέρους ιστορικού δικαιώματος είναι αντίθετη προς την επίκληση του **ανθρώπινου** δικαιώματος που απαιτείται για την άρνησή της.

Απ' ότι γνωρίζω, η παγκόσμια επίθεση του κεφαλαίου ενάντια στους μισθούς δεν άφησε ανέπαφη τη νότια Κύπρο τα τελευταία χρόνια. Έτσι εξηγείται η άνοδος του ελληνο-κυπριακού εθνικισμού, η κρίση του "ενδοτισμού", το κοινό αμυντικό δόγμα κλπ. Γι' αυτό υποστηρίζω ότι τίποτα δε θα μπορέσει να πετύχει το κυπριακό προλεταριάτο (που σε μια χώρα που βασίζεται στην τουριστική οικονομία φαντάζομαι ότι σε μεγάλο βαθμό θ' αποτελείται από "μαύρους" εργάτες) χωρίς να έρθει σ' επαφή με τους Έλληνες και τούρκους προλετάριους -τουλάχιστον. Όμως μπροστά σε μια τέτοια επιτακτική αναγκαιότητα η φανταστική εθνοτική κοινότητα στην οποία προσβλέπεις δεν θα κάνει τίποτ' άλλο απ' το να προτείνει μια, ανάλογη του ελληνοκεντρισμού, εδαφικοποίηση της μισθωτής σχέσης. Αυτό είναι αναπόφευκτο, αφού μέσα απ' όλες αυτές τις συζητήσεις περί διζωνικής ομοσπονδίας, "δε μ' ενοχλεί αν τη λύση του κυπριακού την προωθεί ο ΟΗΕ ή οι αμερικάνοι" κλπ., έχεις χάσει από τα μάτια σου τις διαστάσεις του **κοινωνικού ζητήματος** στην Κύπρο και παντού. Άλλωστε το Διεθνές Δίκαιο αναγνωρίζει μόνο έθνη-κράτη και εθνικές μειονότητες **εντός** αυτών. Άρα ή πας ενάντια στον ΟΗΕ ή αναγκάζεσαι να παίζεις το παιγνίδι του.

Πρέπει πάντως να ομολογήσω πως έχω και κάποιους προσωπικούς λόγους που αντιπαθώ τις "πολιτιστικές επαναστάσεις". Η γενιά μου, και οι ακόμη μεγαλύτεροι από μένα, δημιούργησε αυτή τη μεταμοντέρνα νεο-ελληνική ταυτότητα που βλέπεις σήμερα να κυριαρχεί στην ελληνική ιδιωτική τηλεόραση και στην κοινωνία. Σ' αυτό το melting pot αμερικανο-ανατολίτικου χαβαλέ, ναρκισσισμού, ροκ ιδεολογίας και σεξιστικής παπάρας α-

ναγνωρίζω τους φρηγο-ρόκερς που κάποτε ήμασταν και μου' ρχεται εμετίλα. Είμαι πεπεισμένος ότι η εποχή της πολιτικής της "ταυτότητας" και της "διαφοράς" έχει πια τελειώσει. Όντας πολιτική της αποσύνθεσης ήδη από τις απαρχές της δεν δυσκολεύτηκε να μετασχηματιστεί σ' αυτό το καταναλωτικό μαπαρόκ που μας περιβάλλει από παντού. Ναι, εντάξει, υπήρξαν εποχές που "τη βρήκαμε". Και τι απέμεινε εκτός από μια γελοιογραφία; Βλέπεις ότι πάνω στο ζήτημα του ποιου δημιουργεί τελικά την ιστορία είμαι σαφέστατος. Εμείς, εναντίον μας. Ε, αυτό πρέπει κάποτε να τελειώσει!

Χαιρετισμούς σε σένα και τους συνεπιβάτες σου
Γιώργος
12/94

Υ.Γ. Μια απαραίτητη διευκρίνιση: Την "εκτενέστερη επιστολή-πρόταση συζήτησης" που αναφέρεις στο "*Τραίνο-βαγόνι 11*" σελ. 6 δεν την έστειλαν "*Τα Παιδιά της Γαλαρίας*" αλλά ο Βασίλης. Σ' αυτόν άλλωστε δεν απευθύνεις το πρώτο μέρος της επιστολής σου; Δεν έχουμε κανένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Ανατολική Μεσόγειο ούτε φαίνεται κάτι τέτοιο μέσα από το περιοδικό μας. Είμαστε διεθνοιστές.

(1) Στις 18 Νοεμβρίου 1994 η αστυνομία του Αραφάτ άνοιξε πυρ κατά διαδηλωτών στη Γάζα σκοτώνοντας 15 άτομα και τραυματίζοντας 200. Οι διαδηλωτές δεν ήταν απλά ισλαμιστές μαχητές της Χαμάς αλλά όπως ένας παρατηρητής τόνισε "Ήταν καθημερινοί άνθρωποι αυτοί που έρχιαν πέτρες. Δεν ήταν μόνο η Χαμάς, ήταν άνθρωποι χωρίς λεφτά και δουλειά" (η δήλωση δημοσιεύτηκε στην αγγλική εφημερίδα *The Independent*). Το τζαμί είναι η μόνη πηγή κοινωνικής πρόνοιας, έτσι δεν είναι να εκπλήσσεται κανείς που οι Ισλαμικές ομάδες συγκεντρώνουν σημαντική υποστήριξη εκ μέρους ενός απελπισμένου πληθυσμού. Οι Παλαιστίνιοι που δούλευαν στο Ισραήλ πριν τις συμφωνίες "ειρήνης" ήταν 110.000 και σήμερα ο αριθμός τους έχει μειωθεί στις 65.000 καθώς καταφτάνουν διαρκώς φτηνότεροι εργάτες στο Ισραήλ από τη Ρουμανία και την Ταϊλάνδη. Ακόμα και αυτές οι ελάχιστες κρατικές δαπάνες του Ισραηλινού κοινωνικού κράτους για τους Παλαιστίνιους έχουν ανατεθεί τώρα στις Παλαιστινιακές εθνικές αρχές οι οποίες δε διαθέτουν τους οικονομικούς πόρους για να τις καλύψουν. Είναι προφανές ότι το διεθνές κεφάλαιο έχει σκοπό ν' αφήσει τους Παλαιστίνιους να βγάλουν τα μάτια τους. Ή αλλιώς ν' αποφασίσουν να δουλέψουν στο μέλλον χωρίς πολλές-πολλές μουρμούρες. Πριν τον πόλεμο του Κόλπου, οι Παλαιστίνιοι εργάτες στο Κουβέϊτ είχαν απεργήσει προς υποστήριξη της Ιντιφάντα και το διεθνές κεφάλαιο αναγκάστηκε να στείλει τον Αραφάτ για να τους πείσει να γυρίσουν στις δουλειές τους. Σήμερα του αναθέτουν την αστυνόμευση του γκέττο. Οι εκ μέρους του πιθανότητες επιτυχίας είναι ελάχιστες χωρίς μια αδρή χρηματοδότηση από τη Δύση, που όμως δεν έρχεται.

(Η σημείωση προστέθηκε μετά από την αποστολή αυτού του γράμματος).

"Ω αργία, λυπήσου τη μεγάλη μας αθλιότητα!
Ω απραξία, μητέρα των τεχνών και των ευγενικών αρετών,
γίνε το βάλαμο της ανθρώπινης αγωνίας!"
Πωλ Λαφάργκ

σ' όλο το κόσμο η κραυγή ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΜΙΣΘΩΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Τ.Θ. 76149 Τ.Κ. 17110 ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ ΑΘΗΝΑ

Τεύχος 1: Αφιερωμένο στους Μπουκτσινικούς οικολόγους, τους φιλοσοφιστολιστές και τους πατριώτες

Τεύχος 2: Αφιερωμένο στους κακούς μαθητές, φοιτητές και καθηγητές και στη μνήμη των 250.000 σκοτωμένων κομπάρσων του CNN

Τεύχος 3: Αφιερωμένο στους πατριώτες, τους μικροαστούς και τους "νέγρους" εχθρούς τους

Τεύχος 4: Αφιερωμένο στους αντιφασίστες, τους αντισουλτανιστές μικροαστούς και τους ειρηνιστές

Θερμά ευχαριστώ στον σύντροφο Γιώργο Α. που σπατάλησε ατέλειωτες εργατοώρες για την τεχνική επεξεργασία αυτού του τεύχους.